

Veszprém-Balaton 2023
Európa Kulturális Fővárosa

Ragyogj Veszprém-Balaton!
Európa Kulturális Fővárosa 2023

BEKÖSZÖNŐ

Amikor 2018-ban az Európa Kulturális Fővárosa címre pályáztunk, azt a nagyratörő célt tűztük magunk elé, hogy képesek leszünk mélységében újragondolni és inspirálni otthonunkat: egy egész régió helyét a világban, a világ helyét pedig önmagunkban.

Hét lenyűgöző, olykor leküzdhetetlennek tűnő akadályokkal teli év után, ma jó úton haladunk afelé, hogy hazánk első olyan kreatív térsége legyünk, amit elsődlegesen az eleven kultúra az, ami integrál. Megmutathattuk, hogy egy kisebb város is tud olyan életteret biztosítani, ahol veszpréminek és balatoninak, magyarnak és európainak lenni szétválaszthatatlanul összefonódik. Sikerült felrajzolnunk azt a közös cselekvési keretet, amelyben Veszprém vezetésével egy, a régiót egészsként formálni képes kulturális együttműködés indulhatott útjára.

Ez az út azonban aligha volt nyílegyenes: az építkezés és a felkészülés, ami azt a felemelő napot követte, amikor 2018. december 14-én elnyertük az EKF címet, sok nem várt fordulatot hozott. A világválság hatására egy időre (ami akkor egy örökkévalóságnak tűnt) megkérdőjeleződtek, ellehetetlenültek a kultúrafogyasztás megszokott formátumai, a szomszéd országban kitört háború pedig otthagya nyomát a hétköznapijainkon – 2018-hoz képest 2023-ban egy nagyon más világban éltünk.

Az eredeti terveinkhez, céljainkhoz való ragaszkodás azonban, úgy vélem, segített megküzdeni a kihívásokkal. Somogyszentpáltól Várpalotáig, Szentgyörgyvártól Berhidáig 116 település, több, mint 1000 kulturális, közösségi szakembere, lelkes szervezője vált személyesen a Veszprém-Balaton 2023 programjának motorjává. Együtt igyekeztünk felnőni ehhez feladathoz, amely azt gondolom, szinte mindannyiunk számára talán az eddigi legösszetettebb szakmai kihívás volt. A több, mint 700 nyertes pályázat mindegyike új lehetőséget és a helyi közösségek számára mozgásteret teremtett – nem csak a pillanatban, hanem a jövőre tekintve is.

A programok, törekvések és projektek szokatlan sokasága a magunk és a nagyközönség számára kilenc hívószó – klaszter – mentén vált áttekinthetővé. E kilenc klaszter által valójában eredeti célkitűzéseink szellemisége elevenedett meg.

Az UNESCO Zene Városa cím előtt is tisztelgő Zene/Város klaszter, a zene Veszprém mindennapjaiban betöltött különleges szerepét volt hivatott új szintre emelni, a TeszVeszprém

projektjei a „soha többé unalmas kedd” mottónkat ültették át a gyakorlatba. A kifejezetten a Bakony-Balaton térséget célzó Élő Régió klaszter neve önmagáért beszél: a rejtettebb bakonyi települések és balatoni nyaralóhelyek eddig ismeretlen arcai is láthatóvá váltak. Megkerülhetetlen módon, a Törékeny Balaton klaszter a tó ökológiai és attól elválaszthatatlan társadalmi dilemmáit igyekezett tematizálni.

A Hidak projektjei kapcsolódásokat tettek lehetővé a legkülönbözőbb társadalmi csoportok és közegek között, a Tükörkép a kulturális emlékezetből merítve a helyi tradíciókat és lokális örökségeket tette újra hozzáférhetővé. A Rendhagyó klaszterben a művészet szokatlan terekben, a komfort zónából kimozdulva tette lehetővé a befogadás különleges alkalmait.

Az egyszeri és megismételhetetlen, volumenében és minőségében is kivételes művészeti teljesítményeknek és közösségi élményeknek adhattunk teret az Ünnepek keretei között. A jövő kézzelfogható alapjait megteremteni hivatott Jövő Idő klaszter szellemi és infrastrukturális beruházásai pedig hosszútávon is markánsan formálják nem csak Veszprém, hanem a régió közös kulturális életét.

Büszke vagyok rá, hogy közösen tapasztalhattuk és érthettük meg, hogy a mikroközösségekbe, a helyiek életébe, a kultúrába történő befektetés sokszor többet hozhat egy egész térség, táj és identitás sorsába, mint ha csak mindezek (látszólag fontosabb) fizikai kereteinek megteremtésére koncentrálnánk. A VEB2023 programjaiban időt és teret kaphattunk és adhattunk rá, hogy a kultúrában, a művészetekben, a közösségépítésben nem csak az esemény végeredménye számít, hanem az ahhoz elvezető beszélgetések, közös gondolkodások, kísérletezések.

Abban bízom, hogy ez a tapasztalat velünk él és folytonos marad.

Mike Friderika
programfejlesztésért felelős igazgató
VEB2023 EKF

KLASZTEREK

ZENE/VÁROS

Van egy nehezen megfogható célunk: szeretnénk, hogy Veszprém legyen az a város, ahol arányaiban a legtöbben zenélnek, énekelnek. Nem is annyira mérni szeretnénk ezt, mintsem érezni. Mert számos kutatás szerint, azok a városok, ahol sokan zenélnek, boldogabbak.

Veszprém 2019-ben nyerte el az UNESCO Zene Városa címet, és azóta is, minden egyes nap tesz azért, hogy ehhez a címhez méltó legyen, méltó maradjon. Veszprém Auer Lipót szülővárosa – és ez a büszkeség mellett egyben felelősség is.

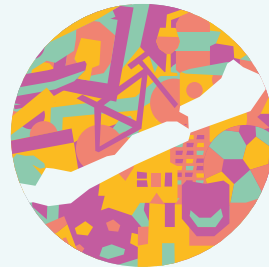
Az alulról történő építkezésben hiszünk. Kezdvé a legkisebbeket megszólító zenei élményekkel, a szakemberek képzésével, az amatőr zenekarokat inspiráló helyszínekkel, fiataloknak és idősebbeknek, kezdőknek és újrakezdőknek is szóló egyedi oktatási és közösségi lehetőségekkel, a kórushagyományok új élettel való megtöltésén át az értő és igényes veszprémi közönség számára nyújtott zenei kuriózumokig bezárólag. A zene itt nem csak nekünk szól, hanem velünk történik.

TESZVESZPRÉM

Soha többé unalmas kedd! Veszprém mindig is híres volt nagy fesztiváljairól, amikor napokon át tölti be nyüzsgés város. De valljuk be, a hétköznapiak sokkal kevesebb művészeti találkozást tartogattak – mindeddig! Helyi intézményekben, vállalkozó szellemű fiatalokban és civil közösségekben társakra találva nagyvárosi lehetőségeket teremtünk a kulturális nyüzsgésnek természetesen Veszprémre igazítva, megőrizve és felerősítve a hely szellemét. Új helyek és terek nyílnak, amelyek nem csak a fogyasztásról szólnak – hanem valódi közösségi élmények, lehetőségét, feltételeit és mintáit teremtik meg bármelyikünk számára. Régi és új köztereket tervezünk meg közösen, alakítunk át és veszünk birtokba. Az eddig olykor távolinak tűnő intézmények tágira nyitják a kapuikat és szándékaink szerint a hivatalos alkalmakon túl is a városi élet meghatározó szereplőivé válnak. A tudásátadás, a tapasztalatcsere új lehetőségei nyílnak meg a közösségi terekben, ahol fiatalok és felnőttek élményekkel gazdagodva játsza-tanulnak, legyen szó színjátszásról, hangszerekről, digitális készségekről vagy épp médiaművészetekről.

Azzal, hogy újraírjuk és felfokozzuk a veszprémi hétköznapiakat, nem titkolt szándékunk és reményünk, hogy egyre többen választják majd Veszprémet lakóhelyül, többen maradnak itt fiatalok közül, vagy térnek ide vissza. Mert a város, ahol kedd este is jó lenni, minden napra tartogat élményeket.

ÉLŐ RÉGIÓ

Bakony-Balaton régió: jó dolgok szokatlan sűrűsége. Az állandó mozgásban lévő táj, ahol lépten-nyomon történetek, sorsok, rejtett értékek és kulturális kincsek várják a látogatókat. Programunkhoz csatlakozva nem csak a jól ismert helyszínek, hanem az eddig csendesebb falvak is megszólalnak – új, izgalmas távlatba állítva megőrző hagyományait és jövőformáló törekvéseit.

A Balaton-part a turisztikai főszezonon kívül, mint a kortárs művészetek találkozóhelye és rejtett hátszaga – fordul felénk; a bakonyi települések a helyi közösségek kreatív energiáit felszabadítva kerülnek közelebb hozzánk. A mindezekből épülő, új szemléletet hordozó régiós hálózatok, együttműködések, melyek hiteles és felismert érdek-és értékközösségeken alapulnak, 2023-ra reményeink szerint még inkább az itt élők sajátjává válnak. A kiteljesedett hálózat 2023 utánra is távlatokat nyitva képes lehet az egész régió újrapirozicálására, méghozzá egy minőségi és eleven kulturális élet sajátosságát és egyediségét felmutatva.

TÖRÉKENY BALATON

A Balaton jólléte mindannyiunk ügye. Kevesen vannak, akiket ne kötne érzelmi szál ehhez a sok tekintetben egyedülálló természeti-társadalmi jelenséghez, tájhoz, kultúrához. Közép-Európa legnagyobb tava Magyarország tagadhatatlanul legfontosabb régiói közül való, amelynek valóságát számtalan tényező alakítja, és amely számtalan érdek metszésében fekszik. Programunkban a Balaton és vízgyűjtőterülete vonatkozásában foglalkozunk azzal a rendkívül bonyolult és törékeny rendszerrel, amelyet a tó és az azt körülölelő ökoszisztéma jelent. Valóban ismerjük-e tavunkat és a tájat, amelyhez annyira kötődünk? Vajon képesek vagyunk a részérdek mellett megismerni és felismerni közös érdekeinket, a tó érdekét? A klímaváltozás helyi hatásait, a területhasználat változásait, a tanúhegyek egyedi táji örökségét, vagy akár a bányászat okozta tájsebeket tematizáló projektjeink mind párbeszédre, együtt gondolkodásra hívnak minket. Tudatosítani szeretnénk saját közösségeinkben, hogy az ökológiai rendszer egészségétől függ a régió gazdaságának, társadalmának egészsége is, lehetőséget és ismereteket kínálunk, hogy a táj használoiból a táj felelős őrzőivé tudjunk válni.

RENDHAGYÓ

Veszprém és a régió terei, adottságai különösen alkalmasak arra, hogy helyszínként, szolgáljanak különleges művészeti akciókhoz, és egyedi hangsúlyt adjanak természet – ember – művészet összekapcsolódásának. Ami a művészet szempontjából rendhagyó, a mindennapi életünk szempontjából épp a leghétköznapiabb tér lehet. Egy kísérleti performansz a 4-es buszon, színdarab az erdő mélyén, utcaszínház a strandon, kortárs irodalmi seregszemle egy zalai zsákfaluban, modern bábszínház felnőtteknek: különleges helyszíneken, rendhagyó módon alkotó művészek – ahol egy csavar mindig van a találkozások szerkezetében!

A hagyományos formákból való kilépés meghívása természetesen a közönségnek is szól: a nézők aktív részeseivé válnak a kísérleteknek, új kapcsolódások jönnek létre táj, néző és alkotó között, miközben a közönség közössége változik. A rendhagyó terek példaértékűvé válnak új távlatokat nyitnak a helyi kultúraszervezők számára is, folyamatos megújulásban tartva Veszprém és a régió művészetekkel átszőtt hétköznapiját.

HIDAK

Programunk már a kezdetektől az egymáshoz való kapcsolódást, az együttélés kultúrájának erősítését tűzte ki célul: hidakat építünk a város és a régió szereplői, az itt élők, itt alkotók és távoli barátai, a legkülönbözőbb társadalmi csoportok tradíciók és kulturális közegek között. Célunk, hogy programjainkkal elősegítsük egymás jobb megismerését, törékeny megértését, és a rácsodálkozás élményét. Olyan közösségben szeretnénk élni, ahol megtaláljuk a szavakat – vagy éppen a szavakon túlit – akkor is, amikor érzékeny, nehéz témákkal találkozunk.

Hisszük, hogy leginkább személyes élményekkel tapasztalhatjuk meg, milyen értékei vannak mindannak, hogy a többségi kultúrán belül egy kis közösség is megőrizheti maga kultúráját, tradícióit. Nem pusztán egymás mellett élés ez, hanem valódi kapcsolódás – amely révén egymás gondolatait áthatva, egymás értékeit felerősítve leszünk képesek világképünk megváltoztatására.

TÜKÖRKÉP

Nem véletlen, hogy a művészek nagy hivatással járnak ihletet meríteni a Balatonhoz, a tanúhegyek ölelésébe vagy a bakonyi erdőkbe. A táj és az épített környezet, a kultúra, a hagyományok és az a gazdag örökség, ami itt fellelhető, nem csak saját, helyi identitásunkat erősíti, hanem az alkotó közösségeken keresztül, a művészet közvetítésével szélesebb körben is meg tudja mutatni azokat a történeteket és értékeket, amik a várost és a régiót az elmúlt évszázadokban formálták és formálják most is.

Szeretnénk megmutatni, hogy a hagyomány, egy hely történeti emlékezete nem feltétlenül csak múltidéző nosztalgia tárgya lehet, hanem élő örökség, a jelen szempontjából is eleven identitásformáló erő, ami mindennapi életünk, személyiségünk szerves része. Kortárs szemmel nézünk bele abba a tükrörbe, vagy inkább tükröződések sokaságába, amiben régiókn az európai művészet történetében, közéletben, politikában betöltött szerepét látjuk viszont. Felidézzük azon családok, karakterek, mikroközösségek olykor elfeledett történetét, arcait, akik ma is inspirációt jelenthetnének, akiknek a nyomai ma is jelentésképző erővel bírnak. A mai természeti- kulturális adottságainkat az ideérkező művészek által árnyalt történeti tükrökön keresztül, interpretációkban tanuljuk újra felismerni, és bizunk benne, hogy eddig nem tudatosult motívumok, tartományok is formát öltenek előttünk.

ÜNNEP

Az EKF-cím viselése és az EKF év számunkra örömmel, egy egyszeri és megismételhetetlen alkalom, amikor kifejezhetjük azt a büszkeséget, amit érzünk és megélhetjük azt a számtalan élményt, amit a régió nyújt számunkra. Egy olyan, egész éven át tartó programsokaság, amivel nem csak Veszprémet és a Bakony-Balaton régiót ünnepljük, hanem Európával együtt ünneplünk – adott esetben akár távoli földrészeket is közelebb hozva magunkhoz.

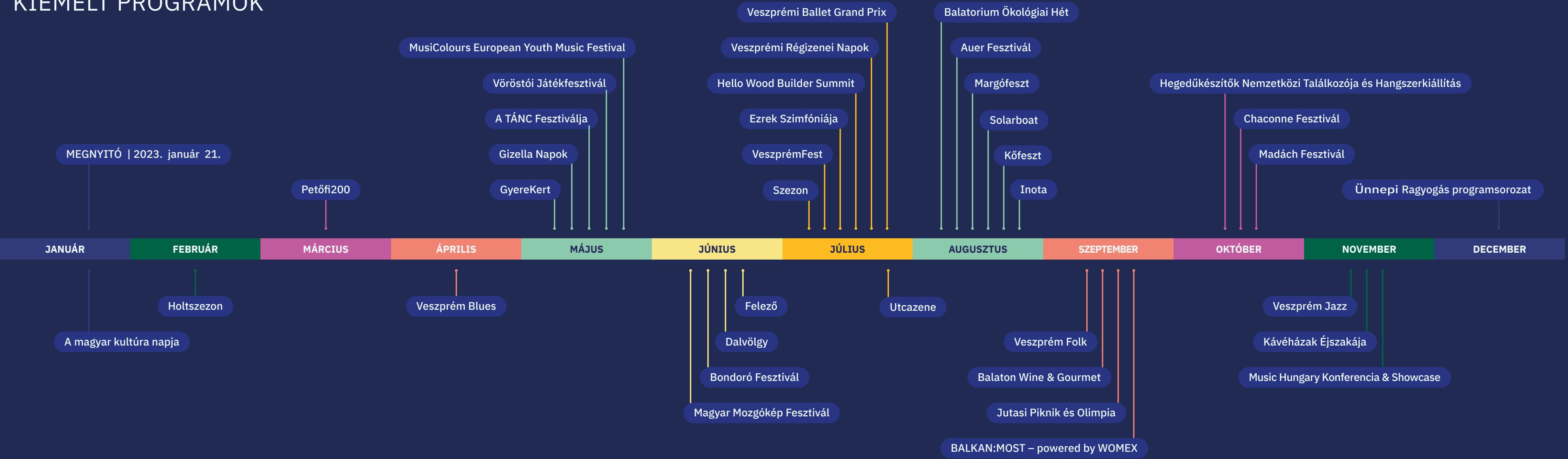
Mert hisszük azt, hogy az egyszeri és megismételhetetlen élmények igenis meghatározóak nem csak egy város vagy egy régió, hanem mindannyiunk számára. Mindenki mást vihetett magával; valaki egy életre szóló koncertélményt, egy hajnalig tartó önfeledt táncot, egy találkozást vagy egy meghatározó szakmai élményt, míg más egy, a jövőből érkező látvány szippant be.

JÖVŐ IDŐ

Bár az Európa Kulturális Fővárosa címet hivatalosan csak 2023. december 31-ig viseljük, programunk úgy épül fel, hogy a 2023 utáni jövőnek is biztos alapokat teremtve léptékváltáshoz és fejlődéshez segítse Veszprém és a régió intenzív, innovatív közösségét. Szeretnénk, ha Veszprém és a Bakony-Balaton régió nem csak 2023-ban, hanem azután is, új horizontokkal, szemléletformáló erővel és hosszútávon is életképes kulturális teljesítményekkel gazdagodva, vonzó turisztikai célként szerepelne a hazai és a külföldi közönség mentális térképén. És nem utolsósorban saját magunk, az itt élők számára is szeretnénk új viszonyítási pontokat és szemléleti kereteket teremteni: olyan helyszíneket, tereket, modellértékű eseményeket életre hívni, amelyek a szakmai és a laikus közösségek mindennapjainknak képesek új minőséget adni. A kezdetekben megfogalmazott célunk talán itt ölt a leginkább testet: egy vidéki kreatív régió útjára indítása, szívében Veszprémmel, mint kulturális erőközponttal. Egy eleven, inspiratív, új, mégis hosszú múltra visszatekintő kulturális tér megteremtése., ami az európai tekintetek számára is összetéveszthetetlenül észlelhető és vonzóvá vált.

KIEMELT PROGRAMOK

ZENE/VÁROS

Hiszek a rendszerekben. Így van ez akkor is, ha olyan elvont és látszólag megfoghatatlan dologról legyen is szó, mint a zene, melynek fontosságáról és igazoltan pozitív élettani hatásáról most kevésbé szólnék, hiszen az mostanra mindenki számára legalább annyira világos, mint a nap. Veszprémben legalábbis biztosan. Bár büszkeséggel tölt el, hogy a kezdetben l'art pour l'art ötletek sorozatának tűnő zenei koncepciónk 2023 végére a kívülálló számára is kirajzolta a megálmodott képet, őszintén hisszük, hogy Veszprém nem az EKF cím elnyerésével lett a zene városa, sőt épp ellenkezőleg, a sokszínű zenei élete és az azon keresztül történő szellemi neveltetése is hozzájárulhatott a cím elnyeréséhez. Az említett rendszer alapjai tehát jóval az együtt gondolkodás kezdete előtt megvoltak, mi csupán az egymástól elszigetelődő ismeretek felhasználását, illetve az azok alapján létrehozott folyamatok működését, működtetését koordináltuk, kialakítva egy kölcsönös és hosszútávú függőséget a szereplők között, pályára állítva ezzel a modellt, amelynek jövőbeli léte jóval nagyobb mértékben múlik majd az egyéni akaraton, mint a központi szerepvállaláson.

Köszönhetően a város méreteihez képest kiemelkedően magas számú és minőségű zenei programoknak, Veszprémben viszonylag könnyű „megfertőződni” – jól szimbolizálja ezt a „mi lesz, ha nagy lesz?” kérdésre adott gyakori ovis válasz: utcazenész – ezért a kialakult igényre rácsatlakozva törekvéseinkkel a zenélést, mint létforma meghonosítását tűztük ki célul. Mára elmondhatjuk, hogy egy zenélni vágyó város lakó két zeneoktatási intézmény közül választva szerezheti meg azt a tudást, amit később a minden igényt kielégítő körülmények között működő alkotó közösségében formálhat tovább, majd vihet a képességének megfelelő méretű helyi színpadokra 50 főtől az 5000 főig. Azoknak pedig, akiket a tehetségük többre predesztinál, Veszprém országos és nemzetközi networkjét kihasználva szó szerint határ a csillagos ég, hiszen számukra az UNESCO – A zene városa címhez kapcsolódó hálózat és a Veszprémben megrendezendő legnagyobb hazai szakmai konferencia és showcase fesztivál, a Music Hungary is óriás előnyt és lehetőséget jelent karrierjük kiteljesítésében. A rendszer tehát megvan és láthatóan működik is, ezért nincs miért kételkednünk abban, hogy 2030-ra valóban Veszprém lesz az a település, ahol népességarányosan legtöbben zenélnék majd Magyarországon.

Muraközy Péter
operatív vezető
VEB2023 EKF

HANGJÁTÉK

Az aktív zenélés boldogabbá tesz. De nem csak a boldogságérzetünket növeli, segít egy kiegyensúlyozottabb élet kialakításában is. A közös zenélés pedig még közelebb hozza egymáshoz egy város lakóit. Ezért a VEB2023 EKF programban kiemelt célunk volt bevonni a zenei életbe az erre fogékonyakat babakortól az időskorig, többek között fejleszteni a könnyűzenei oktatást és feléleszteni helyi zenei közösségeket.

A Hangvető csapata – akik fontos szerepet töltenek be a hazai zenei edukációban – már hosszú ideje együttműködik Veszprém városával különböző kulturális és zenei stratégiák mentén – a koncepció megalkotásától a pályázatok megírásáig. Így nem volt kérdés, hogy a Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa program zenei koncepciójában is helye lesz az együttműködésnek. A Hangvetővel partnerségben négy projektet indítottunk el Veszprémben és a régióban a felvezető években és a 2023-as EKF-évben.

A Hangjáték eseményein a résztvevők – a legkisebbektől az idősekig – megtapasztalhatták a közösségi zenélés szemléletformáló hatásait, az együtt éneklés, dobolás mosolyra fakasztó tulajdonságait. Községi dobolásokon, énekkörökön, hangfejlesztő workshopokon adhattuk át magunkat a zene örömének, többek között Francia Dani dobkorének és Palya Bea énekes workshopjainak köszönhetően. A zene feltölt, kikapcsol és összeköt – ezt több százan tapasztalhattuk meg a Hangjáték eseményein.

Nem csak a zene élvezetének átélése került a középpontba a Hangjáték programjában, hanem a zenei edukáció is. A legkisebbek Zeneoviban és hangszersimogatóban ismerkedhettek a hangszerekkel és a zenéléssel és megtanulhattak ukulétét pengetni. A nagyobbakat a veszprémi Hangár Könnyűzenei Központ várta professzionális zeneoktatással, modern hangtechnikával felszerelt stúdiókban, helyi zenei szakemberek irányításával.

Közös partnerségben jött létre az InterUrbán programsorozat is, amelynek során a világ kultúrái – Japántól Észtországon át Görögorszáig – egyenesen Veszprémig jöttek különleges koncertek, előadások és workshopok keretében.

INTERJÚ

A ZENE VÁROSA AZ EKF-ÉVBEN

Interjú Isola Annával, a Hangvető egykori nemzetközi munkatársával

A Hangvető több szálon kötődik Veszprémhez, hogyan éltétek meg a 2023-as évet?

A Hangvető sok éve működik együtt Veszprém városával. Ott voltunk az EKF és az UNESCO Zene Városa koncepció megalkotásánál, és a pályázatok megírásánál is. Csodálatos volt végigkövetni ezt a folyamatot. Mint Hangvető, hiszünk benne, hogy a zene kulcs lehet egy közösség, egy város fejlesztéséhez és most ennek gyakorlati megvalósítását követhettük végig. Az elmúlt egy évben büszke partnerei voltunk Veszprém városának. A Hangjáték közösségi programjain, az InterUrbán 151 programján és a kedves Vöröstói Játékfesztiválon át, az év egyik legkiemeltebb eseményéig, a BALKAN:MOST Fesztiválig a város új arcát ismerhettük meg és új színeket is varázsoltunk a palettájára.

Van olyan, amit kiemelnél, amire a legbüszkébbek vagytok?

Ha ki kell emelni, akkor a BALKAN:MOST Fesztivált említenénk elsőként. Ha mondhatjuk, teltházas volt a fesztivál: Veszprém belvárosában 3 napon át özönlöttek a zeneszeretők és a szakemberek. A mottónk: „Balkán, ahogy még nem hallottad” 37 fellépővel, 3 napon keresztül, több mint 7000 látogató részvételével zajló zeneünnepen vált valósággá. A zenei és szakmai program, a WOMEX-szel együttműködésben, a Kreatív Európa Program által támogatott MOST projektünk ünnepi összegzése volt. A négyéves projekt vezetését 2019-ben nyerte el a Hangvető, és célja a balkáni zeneipar erősítése, a balkáni és Európa többi része közötti kapcsolat kiépítése. A BALKAN:MOST összehozta és bővítette ezt az Európa határain átvéelő szakmai közösséget, ami a négyéves projekt során kiépült. Büszkék vagyunk rá, hogy mind a veszprémi közönségből és mind a szakmából csupa áradozó visszajelzést kaptunk.

Mi volt a fő célkitűzéseitek a programok során?

A Hangjáték projektünk célkitűzése az volt, hogy minél többen zenéljenek Veszprémben, hogy az UNESCO Zene Városa címhez méltán ez a város legyen az, ahol a legtöbben zenélnék aktívan

a mindennapjaikban. A Hangjáték eseményein – a rendszeres örömdobolásoktól kezdve, az óvodai Kokas zenei foglalkozásokon át, egészen a Gyárkertes CityRocks eseményig – közel hétezeren vettek részt és zenéltek velünk. Erre a számra mindenképpen büszke lehet a város is, nem csak a Hangjáték! Az is mindenképpen jó visszacsatolás, hogy többen, akik zenei képzettség nélkül kipróbálták a zenélést egy-egy foglalkozásunkon, később beiratkoztak a Hangár zeneiskolába, így mára a zenélés valóban az életük részévé vált. Személyesen mindezt úgy éltük meg, hogy például a Hangjáték csapatával szülőket és tanárokat megszegyenítő izgalommal és büszkeséggel tapsoltuk végig nemrég a Hangár diákjainak novemberi koncertjét az Expresszóban – olyan jó volt látni a bátorságukat, ahogyan páran életükben először színpadra lépnek, vagy azokét, akik az előző félévhez képest hallhatóan sokat fejlődtek, és persze vannak köztük olyanok is, akikről még biztosan hallani fogunk a zenei színtéren. Nehéz a felsorolást abbahagyni, de legbüszkébbek tanárainkra és a foglalkozástartókra vagyunk, akik segítségével valódi zenei közösségeket sikerült teremteni Veszprémben.

Van bármi a programmal kapcsolatban, amit visszanezve másképp csinálnátok?

Nehéz kérdés. Nagyon sikeresnek látjuk a projektjeinket, de ha tehettük volna, még többet lettünk volna Veszprémben. A 2022-es tervezések során szívesen töltöttünk volna még el mi is heteket jobban megismerve a közönségünket, akit aztán persze a Hangjáték programjain megismertünk. Kezdetben bizonytalanok voltunk, hogy vajon megtaláljuk-e a megfelelő közönséget a koncertekhez, performance előadásokhoz, író-olvasó találkozókhöz, de szerencsére hamar belejöttünk mi is és a fogékony helyi közönség is. A Hangjáték keretében izgalmas út volt megtalálni, hogyan lehet egy ennyire elvont üzenetet célba juttatni és az embereket cselekvésre bírni, sőt, arra biztatni őket, hogy életükben tartós változást érzünk el, egy új hobbi megszilárdulásával. Vagyis nem „csak” egy koncertre kellett elcsalogatnunk a közönséget, hanem aktív részvételre hívtuk őket, ahol le kellett küzdeni esetleges szorongásaikat, rossz beidegzésüket, miszerint „nem tudnak zenélni”, „nem elég jók”, „kinevetik őket a többiek”.

A projektek egyik fő célja a különböző workshopokon és programokon keresztül a közösség építése volt. Mit gondoltok, mennyire sikerült ezt a célt megvalósítanotok?

A Hangjáték kapcsán nehéz a pozitív élmények közül csak néhányat kiemelni, de a legbüszkébbek talán a tanárainkra és a foglalkozástartókra vagyunk, akik segítségével valódi zenei közösségeket sikerült teremteni Veszprémben. Mind a Hangár tanárai és diákjai, mind a foglalkozások résztvevői közösségekké formálódtak az elmúlt két évben, és bár különböző működés jellemző ezekre a közösségekre, közös bennük a zenélés öröme. Ezért bízunk abban, hogy az EKF-év után is össze fognak tartani. A Vöröstói Játékfesztivál során Vöröstó és Barnag közössége mutatott példát abból, hogyan lehet a helyi hagyományokból nagyot csinálni és organikusan összehozni a helyieket és a látogatókat úgy, hogy ne zavarják meg a meglévő közösséget és szokásokat. Imádtunk játszani, zenélni, élni a Káli-medencében és Veszprémben is minden projektünkkel.

MINI CARNEGIE HALL

2023 őszén különleges építmény bukkant fel Veszprém belvárosában. Egy mini koncertcsarnok épült fel, amelyben a Mini Carnegie Hall programsorozat keretében a legfiatalabb zenésztehetségek mutatkozhattak be estéről estére. Veszprém a zene városaként büszkén hirdeti, hogy zenélni és zenét tanulni menő – ez a hitvallás pedig, ahogy a Mini Carnegie Hall fellépőit hallgattuk, úgy tűnik, sokaknál sikeresen célba ért. Az eseménysorozat heteiben hallhattunk trombitán, hegedűn és fuvolán játszó ifjú zeneiskolás növendékeket, akik mindannyian kiemelkedő példái annak a Veszprém által kitűzött törekvésnek, miszerint a zenetanulás és a zenélés legyen a mindennapok része.

VESZPRÉM BLUES FESZTIVÁL

A 2023 áprilisában megrendezett négynapos Veszprém Blues Fesztivál nem egyszerűen egy nagy műfaj patinás hagyományai előtt tisztelgett, hanem a kortárs blues elevenségét és könnyűzenét átható erejét mutatta be a közönségnek.

A fesztiválon több mint három tucat fellépő szórakoztatta a blues kedvelő közönséget – ilyen méretű esemény ebben a műfajban még nem jött létre itthon. Magyarországon most először lépett színpadra néhány olyan megkerülhetetlen óriás,

mint Rick Estrin & the Nightcats, Buffalo Nichols, Michelle David, Roberto Luti, Early James és társaik. A hazai palettáról a legnagyobb szenzáció talán az volt, hogy erre az alkalomra sikerült rávenni a 25 éve nem koncertező Palermo Boogie Gang tagjait, hogy álljanak össze egy fellépés erejéig. Rajtuk kívül Ripoff Raskolnikov, a Black Circle Orchestra, és még vagy egy tucatnyi itthoni csapat is színesítette a kínálatot.

VESZPRÉM JAZZ FESZTIVÁL

A Veszprém Jazz Fesztiválon 2023 novemberében négy napon keresztül szólt a jazz Veszprém színpadain. A Hangvillába, az Expresszóba és a Papírkutyába olyan ikonikus jazz zenészek látogattak el, mint Erik Truffaz, a nu jazz emblematikus trombitása, a Grammy-díjas gitárvirtuóz Bill Frisell, vagy a világhírű Scary Pockets együttes. A nagy nevek mellett fiatal magyar tehetségek is bemutatkoztak, így a fellépők színes palettájának köszönhetően a jazz több tucat dimenziójával ismerkedhetett meg a közönség.

CHACONNE FESZTIVÁL

A chaconne Johann Sebastian Bach szólóhegedűre írt d-moll partitájának utolsó tétele, amely egyfajta fogalomnak számít a zenei világban.

A chaconne emellett egy zenei formát is jelent, mely a barokk korszakban terjedt el, állandóság és folytonos változás kettőssége jellemezte. Az univerzális zenei formát a barokkban szinte minden létező műfajban alkalmazták, ez adta az ihletet a fesztivál megvalósításához.

Erre utal a Chaconne Fesztivál, Vikman Pál, a VEB2023 EKF komolyzenei programmenedzsere, a fesztivál szakmai igazgatója által megálmodott alcíme is: a zene ezer árnyalata. A chaconne bármilyen zenei stílusban megjelenhet, és ami fontos, üzenetet is hordoz. Ezt a sok műfajt, hangulatot és stílust szerettük volna „chaconne-osítani”, eltörölni a határokat, legalább néhány napra a zenében is, hogy láthatóvá válhasson mindaz, ami lényeges.

A Chaconne Fesztiválon a régizene, a jazz, a blues és a funk egyaránt megfért egymás mellett, a rendezvény megmutatta, hogy egy egyedülálló klasszikus zenei műfajnak sosem jár le a szavatossága és nagy inspirációs erő lehet napjaink zenészei számára is.

HEGEDŰKÉSZÍTŐK NEMZETKÖZI TALÁLKOZÓJA

A Chaconne Fesztivállal párhuzamosan zajlott le 2023-ban a Hegedűkészítők Nemzetközi Találkozója, ahova Európa országaiból sereglettek a hegedűkészítő mesterek, hogy megmérettessék legszebben szóló hangszereiket. A veszprémi rendezvény programjában nemzetközi szaktekintélyek előadásai, hangszerkiállítás, koncertek és hegedűhangzási verseny is szerepelt.

HUNGARIAN BALLET GRAND PRIX

Az ActiCity Tánc- és Mozgásművészeti Központban került megrendezésre 2023-ban a Hungarian Ballet Grand Prix nemzetközi balettverseny, amelynek keretében négy napon át vetélkedett egymással a balettművészek új generációja 7 éves kortól egészen 18 éves korig.

A négynapos esemény keretében neves balettmesterek meghívásával mesterkurzusok és workshopok is társultak a versenyprogram mellé, melyet egy nagyszabású nyilvános gála zárt. A verseny tekintélyét a nemzetközi zsűri biztosította, a versenyzők professzionális és amatőr kategóriában, a klasszikus és modern balett területén mérhették össze tudásukat három fordulóban. Az esemény létrejötté nem csak a feltörekvő generáció láthatóságát és tehetséggondozását segíti, hanem hozzájárult ahhoz is, hogy Veszprém és a régió kapcsolódhasson a nemzetközi táncművészet vérkeringésébe.

Az EKF-évet felvezető időszakban és 2023-ban természetesen nem csak új programsorozatok és fesztiválok várták az érdeklődőket, hanem a már meglévő veszprémi fesztiválok is fent maradtak a programpalettán, tele új energiákkal és izgalmas zenei felhozattal.

VESZPRÉMFEST

A VeszprémFest Veszprém egyik kiemelt zenei rendezvénye. A fesztivál több mint két évtizede hozza el a nemzetközi zenei világ nagy neveit. Járt már itt Tom Jones, James Blunt, Norah Jones és Jamie Cullum is. A portugál fado műfajtól a jazzen keresztül a popzenéig, a VeszprémFestnek köszönhetően több tucat műfaj képviselőit hallhattuk az elmúlt években – és ez a VEB2023 EKF idején sem volt másképp.

VESZPRÉMI UTCAZENE FESZTIVÁL

Az Utcazene Fesztivál a 2023-as EKF-évben már 24. alkalommal csábította Veszprém utcáira a tehetséges utcazenészeket és a zenekedvelő közönséget. 2023. július közepén ismét utcazenétől volt hangos a veszprémi belváros. Az utcákon hömpölygött az éneklő, táncoló, önfeledt tömeg és ismét bebizonyosodott, hogy Veszprém a zene városa. A különleges apropóra tekintettel az eddigi Utcazene Fesztiválok legjobbjait hoztuk el; a korábbi eseményekről már ismert fellépők kápráztatták el újra a fesztiválozókat, akik sokszor egész estén és éjszakán át adhatták át magukat a műfaji határokon átívelő koncerteknek.

AUER FESZTIVÁL

A világhírű, veszprémi születésű zenész, Auer Lipót munkásságának állít emléket 2010 óta az Auer Fesztivál, ahol minden évben hegedűművészek koncertjeit hallgathatjuk meg különböző műfajokban. 2023-ban a fesztiválon olyan fellépők vezették be a közönséget a hegedűszó sokszínű világába, mint a hamisítatlan latin-amerikai dallamokat játszó Alexis Cárdenas

és a Recoveco, a Grammy-díjra jelölt lantművész, Avi Avital, a Grammy-díjas hegedűművész, Gidon Kremer, vagy a Liszt Ferenc-díjas Corpus Harsona Kvartett.

A TÁNC FESZTIVÁLJA

Veszprém 1998 óta ad helyszínt a TÁNC Fesztiválja Kortárs Összművészeti Találkozónak. A fesztivál kezdetektől fogva képviselte az összművészeti jelleget, magához szólítva a kortárs táncművészethez kapcsolódó fotó-, film-, képző-, zeneművészet és az irodalom alkotásait. A VEB2023 EKF támogatásával 2021-től lehetőség nyílt arra, hogy a fesztivál intenzívebb nemzetközi kapcsolatokat építsen fel, így ettől az évtől már nem csak hazai, hanem rangos nemzetközi művészeket is láthatunk a színpadon. Az olyan kiemelkedő előadók mellett, mint a Szegedi Kortárs Balett vagy Mészáros Máté és együttműködő művészei, olyan határon túlról érkező társulatok is bemutatkoztak, mint a Compagnie Belova-Iacobelli, Hiroaki Umeda vagy a Baro d’ével.

by the forty-year penance
that I truly spent in the desert;
ama nagyvándor Vaszilov,
majest a shingham hi volam.

TESZVESZPRÉM

Hogyan lettem Balkán-fanatikus?

Mindenevő vagyok. Nem áltálban, csak ha zenéről van szó. Nincs tölem távol eső műfaj. De, amit hallgatok, nem lehet színvonalatlan. A bővít nem viselem. Ha épp olyan a környezet, a Balkán hangzásvilágát is kedvelem. Szerelmembe azonban még egyetlen ottani zenekarral sem estem. A nyári, nagy – VeszprémFest, Utcazene és Gyárkert – menetelés végén azt éreztem, hogy a soha véget nem érő éjjel kicsit szünetelhetne már. Weyer Balázs, az EKF a Hangvétő program szervező csapatának vezetője azonban figyelmeztetett, hogy nagy hibát követek el, ha kihagyom a szeptember eleji „Balkan: Most Fesztivált”. Ráadásul a fiam is mutatott egy Youtube felvételt a plakátokon feltüntetett Dubioza Kolektiv együttestől. Bár attól nem lettem rajongó. Mégis mentem, mert a Szentháromság ter fantasztkus helyszíne minden jó muzsikának. Meg a társaság is jónak ígérkezett, így beszélgetős estére készültem. Akkor érkeztem a Várba, és amikor a Dubioza Kolektiv – magyarul Gyanús Társaság – tagjai elfoglalták a színpadot. A balkáni fiúk, percnyi időt sem hagytak az akklimatizációra: azonnal felrobbantották a Szentháromság teret. A közönség a levegőbe rugózta magát, és másfél órán keresztül ott is maradt. Nekem sem sikerült leesni. És eszembe sem jutott, hogy bárkit is megszólítsak. Mintha egy megvadult paripa nyergében száguldoztam volna, esélyem sem maradt a beszélgetésre. A bosnyákok elképesztőek voltak. Hazafelé ballagva azon gondolkodtam, hogy mi itt, Közép-Kelet Európában mennyire keveset tudunk egymásról, és mennyire keveset remélünk egymástól. Pedig sok van bennünk. Az EKF szélesítette a látókörömet és javította az állóképességemet. Aki nem hiszi, hogy a sport a kultúra része, látogassa a Dubioza Kolektiv koncertjei. A másnapi izomlázal nehéz vitatkozni.

Porga Gyula
Veszprém város polgármestere

Gyermekkorom összes nyarát a Balatonon töltöttem, rengeteg szép emlékem van az országnak ezen részéről. A bakonybéli monostorban is eltöltöttem néhány napot egy olyan időszakban, amikor erre nagy szükségem volt, nagyon sokat kaptam ettől is. Az EKF kapcsán sűrűbb lett az összefonódás a régióval, itt is számtalan élményem volt, ebben benne vannak az eddigi Holtszezon Fesztiválok, az Inota, mely az utóbbi évtized talán legprogresszívebb újítása volt a hazai fesztiválszíntéren, vagy Vecsei H. Miklóssal közösen a József Attila-est a Margit-romoknál – mind szép emlékek.

JUTASI KÖR

Az alapgondolatunk a Jutasi Kör létrehozásakor az volt, hogy olyan izgalmas, élhető tereket teremtsünk, amelyeket az itt élők örömmel vesznek birtokba. Egy olyan városrészt képzelünk el, ahol az itt élők a sajátjuknak érzik az utcákat, parkokat. Ahol a családok összejönnek szombat délután. Ahova a nagymamák elsetálhatnak az unokaikkal hétköznap, iskola után. Ahol a fiatalok együtt lehetnek, szabadon, biztonságban, kötöttségek nélkül – gördeszkával a lábuk alatt, vagy csak a padokon üldögélve, a világot megváltva.

Az egész egy közösségi tervezéssel indult: számtalan kérdőív, rengeteg interjú az itt élőkkel, építészek, urbanisták és közösségfejlesztők vezette beszélgetések... A helyiekkel közösen rajzoltuk fel a tervezőasztalra, hogy hogyan is képzeljük el a városrész jövőjét. Így született meg a 3 és fél kilométeres Jutasi Futókör nyomvonala és állt össze a Táborállás park, a Kálvin János park és a Deák Ferenc Általános Iskola előtti park, mint régi-új közösségi tér új funkcióterképe.

De persze az építkezést nem csak padok elhelyezése, járdák rendbetétele, játszóterek felújítása jelenti. Még fontosabb volt a helyiekkel való közös építkezés – hogy a szomszédok valódi közösségé válhassanak.

Végül három fő vonalon indultunk el partnereinkkel az Agora Veszprém Kulturális Központtal, a Kabóca Bábszínházzal és a Magyar Zsonglőregyesülettel. Létrehoztunk egy közösségi teret, Jutasi Köztér néven, útjára indítottunk egy olyan közösségi eseménysorozatot, ahol az itt élők birtokba vehetik a tereket és kapcsolódhatnak, ez volt a Jutasi Piknik és Olimpia és a Jutasi Minipiknikek sora,, végül pedig a Cirkollektív és a Cirkuladé programjaiban a közösségi cirkusz is otthonra lelhetett a lakótelepen.

JUTASI KÖZTÉR

Úgy gondoltuk, hogy a Jutasi Köztér egy különleges közösségi tér lehet a lakótelep mikroközösségeinek bevonására:

zeneovi, Lego klub kicsiknek és nagyoknak, ismeretterjesztő szabadegyetemi előadások, családi műhelysorozatok... Vagyis olyan programok helyszíneként képzeljük el, amelyek minden korosztálynak szólnak és amelyek lehetővé teszik a találkozásokat.

A Jutasi Köztér alkotóelemeit 2021-ben kezdtük építeni és az évek során egyre jobban kinyitottuk a lehetőségeket. Szabadtéri jógával, nordic walking túrákkal, óvodai és iskolai kerítésrajz pályázattal, aszfaltrajz versenyekkel, fotó- és hanggyűjtő felhívásokkal és mindezekre építő közösségi játékokkal vettük birtokba a Jutasit.

JUTASI PIKNIK ÉS OLIMPIA

A Jutasi Piknik és Olimpia alapgondolata az volt, hogy egy olyan eseményt hozzunk létre, ahol az itt élők találkozhatnak egymással, kapcsolódhatnak és olyan dolgokat tapasztaljanak meg, amelyeket talán még soha. Egy olyan hétvégét szerettünk volna, amikor összeállhatnak a lépcsőházi közösségek egy csapattá és össze is mérhetik ügyességüket, amikor gólyalábasok, akrobaták, profi és amatőr zsonglőrök jönnek szembe lépten nyomon, utcaszínházi produkciók bukkannak fel a sarkon, és talán még egy kötél táncos is egyensúlyoz az emeletek között. Csocsó és pingpongasztalok sorakoznak a fák árnyékában, sakkversenyek pörögnek a padokon, mászófal épül a bátraknak, teqball asztalok mellett váltják egymást az ügyesek. A közösségépítés egyik fontos eleme, a közös evés sem hiányozhatott a programból, így egy pikniket is szerveztünk, ahol közösen ültünk le az asztalokhoz és finom falatok mellett egész egyszerűen csak élveztük egymás társaságát.

JUTASI MINI PIKNIKEK

2022-ben és 2023-ban a Jutasi Piknik mellett Jutasi Mini Piknikeket is szerveztünk a városrészben. A Mini Piknikeken ráhangolódhattunk a Jutasi Piknik hangulatára, olyan programokkal, mint a cirkuszi élményfoglalkozások, zsonglőr oktatások, élményzenélés, akrobatikus foglalkozások vagy közösségi festés. 2023-ban egy különleges előadást is láthatott a közönség a júliusi Mini Piknik alkalmával: A veszprémi dombokon túl című összművészeti produkcióban a francia 'Le Plus Petit Cirque Du Monde' társulat érkezett Veszprémbe, hogy egy összművészeti előadást mutassanak be. A veszprémi és temesvári művészekkel közös produkció kortárs cirkuszművészeket, táncosokat, bábszínházi művészeket és keleti zenére szakosodott zenészeket hozott össze, maradandó élményt nyújtva mindannyiunk számára.

HOLTSZEZON

A Holtszezon a határterületekről, a feltörekvő előadókról és az alkotásról szól. Arról, hogy egy fantasy-regény, egy krimisorozat vagy a legújabb Pogány Induló dal is elvezethet Dosztojevszkijig vagy Tóth Krisztináig. És persze ez fordítva is igaz: Pilinszkyból kiindulva is megérkezhetünk egy Platon Karataev dalszövegbe vagy éppen a saját versed egyik sorába. A fesztivált veszprémi fiatalokkal közösen hoztuk létre, hogy kulturális életet vigyünk a februári holtszezonba.

A 2022-ben Veszprémben útjára indított eseménysorozat országosan is egyedülálló, hiszen egyrészről az irodalom határterületeire (krimi, fantasy, sci-fi, képregény, dalszöveg) és a feltörekvő előadókra fókuszál, másrészről pedig nem klasszikus irodalmi terekben, hanem klubokban, koncerttermekben, pubokban kerülnek megrendezésre a programok – jelen esetben Veszprém közkedvelt és ikonikus helyszínein, úgy, mint az Expresszó, a Papírkutya, a TEREM vagy az Íródeák. Az elmúlt évek alatt Beck Zoltántól, Grecsó Krisztiánon át a Varró Daniig, a Csoóri-esttől a Tandori Dezső műveire építő koncerten át, a képregényrajzoló workshopoktól a színházi előadásokig, több tucat programon láttuk vendégül a kortárs irodalom és zene legnevesebb hazai képviselőit, feltörekvő fiatal tehetségeket. Néztünk kísérleti darabokat, slam poetry esteken merültünk el a rímekben, sőt, új POKET köteteket is bemutattunk.

A fesztivál sikerének köszönhetően megszületett a Holtszezon kistestvére is, a Szezon, ami 2022-ben és 2023-ban a nyári szezonban hozta el a veszprémi közönségnek a legprogresszívebb színházi, irodalmi és zenés programokat. Az ingyenes fesztiválon fellépőként köszönhetjük többek között a Platon Karataev és az Analog Balaton csapatát, beszélgettünk a streaming által uralt világról, bakelitvásáron válogattunk a legjobb lemezek közül és minden alkalommal megbizonyosodtunk arról, hogy mennyi minden szól az irodalomról körülöttünk.

INTERJÚ

PLATON KARATAEV NÉLKÜL NINCS HOLTSZEZON ÉS NINCS SZEZON SEM

Interjú az együttes frontemberével, Balla Gergellyel

A Platon Karataev már többször is fellépett VEB2023 EKF-es rendezvényeken, így mondhatjuk, hogy már visszajáró vendégeivé váltak több eseménynek – például a Holtszezonnak és a Szezonnak – is. Az együttes frontemberét, Balla Gergelyt kérdeztük az elmúlt évek tapasztalatairól, balatoni kötődéséről.

Az irodalom és a zenekar elválaszthatatlanok, hiszen a formáció neve egy Tolsztoj mű szereplője. Miért esett pont rá a választás, egyáltalán az író, illetve hőse van-e valamilyen hatással, befolyással a Platon Karataev zenéjére, dalaira?

Balla Gergely: Egy hatalmas, hömpölygő regényfolyamnak csupán egy mellékszereplőjéről van szó, mégis egy nagyon fontos karakter szerintem a Háború és békében Platon Karataev. Ő egy muzsik, egy orosz földműves, aki a maga egyszerű és őszinte módján mégis rátapint nagy igazságokra. Mi is erre törekszünk, erre az egyszerűsége és őszinteségre, és hogy talán meg tudjunk fogalmazni valamit ezekből a korokon átvélő bölcsességekből.

Ha Holtszezon, akkor adódik a kérdés, hogy a kortárs irodalom -és határterületei – milyen szerepet kapnak az életedben?

Nálam szinte napi szinten meghatározó, a világirodalom és a különböző hagyományok írásai, szövegei mellett igyekszem nyomon követni a hazai kortárs irodalmat is, Hegedűs Gyöngyi, Halmai Tamás, Györfly Ákos, Jász Attila, Oravecz Imre és még sorolhatnám, nagyon gazdag merítésünk van ahhoz képest, hogy milyen kicsi országról beszélünk és azon belül is a kulturális életen belül valamennyire a perifériára szorult az irodalom.

Az EKF-év alatt sokszor találkozhatott veletek a közönség Veszprémben és a térségben, de ezen túl mi minden fűz titeket a veszprémi, bakonyi, balatoni régióhoz, és neked mit jelent a térség?

**JUTASI KÖZÖSSÉGI CIRKUSZ:
CIRKOLLEKTÍV ÉS CIRKULÁDÉ**

A cirkusz átalakító erejét az oktatás, a mozgásművészet és közösségi élmény találkozása adja. A közösségi cirkusz sokkal több, mint cirkuszi attrakciók és trükkök oktatása és bemutatása: fegyelemre tanít, önbizalmat ad, közösséget épít, beindítja a kreativitást és ezáltal a művészi önkifejezés eszközévé válik. A Jutasi közösségi terek és programok kialakításánál fontos szempont volt, hogy segítsünk építeni az itt kialakult csoportokat, közösségeket, hogy új élményeket és tapasztalatokat nyerhessenek mindazok, akik nyitottak erre. A cirkusz közös nyelvet és témát teremt és azzal a különleges képességekkel rendelkezik, hogy nem csak nézőként vehetünk részt benne, hanem akár alakítóként is.

Ezért hoztunk el egy különleges digitális cirkuszi előadást, Cirquart interaktív élménycirkuszt, amely QR-kódok segítségével mutatta meg, milyen különleges mutatóványokat kivitelezhetünk akár mi magunk is, a Jutasi lakótelepen járva.

A közösségi cirkusz másik eleme, a Kabóca Bábszínház 'Cirkuládéja', amely révén a Jutasin élő családok, iskolák, óvodák aktívan kapcsolódhattak be a bábszínház életébe. A bábszínház egy sokszínű összművészeti ágazat, ami képes megszólítani gyerekeket, felnőtteket egyaránt. A Cirkuládé eseményeken a színészek és bábosok akrobatákká és zsonglőrökké válnak, óriásbábokat mozgatnak, és mindez egyetlen utcaszínházi kavargássá, jó értelemben vett vásári látványossággá áll össze. A cirkuszi hangulatot idéző Cirkuládé sátorban zajló előadások, az óriásbábok által meglevenedett balatoni vízi lények a Jutasi Mini Piknikeken, a Jutasi Piknik és Olimpián, valamint a Kabóciádé Családi Fesztiválon is láthatók voltak.

ÖNKÉNTESSÉG: RAGYOGÓK

Elsőként megfogalmazott céljaink között volt az a vágy, hogy változást hozzunk Veszprémbe és a régióba az önkéntesség területén: már a kezdetektől segíteni szerettünk volna abban, hogy az itt élő lakosok bekapcsolódhassanak a VEB2023 EKF eseményeibe, továbbá, hogy a környéken tevékenykedő szervezetek megismerjék az önkéntesség kultúráját.

Ennek érdekében a VEB2023 EKF törekedett arra, hogy minél több önkéntes érkezzen Veszprémbe a régióból és akár külföldről is. A programba regisztrált önkéntesek célszáma 500 fő volt, melyet a 2023-as év végéig el is ért az önkéntes program 501 regisztrált személlyel, 2023-ban összesen 122 önkéntes vett részt az eseményeken összesen 3243 órában, így váltak nélkülözhetetlen közreműködőivé a kulturális évad programjainak.

2020 óta a "Ragyogók" önkéntes csapat működésének köszönhetően a lakosok is magukénak érezhették a VEB2023 EKF program kiemelt kulturális eseményeit, amelyek hatással vannak a város és a régió további életére. Fontos célunk volt, hogy az önkénteseket fogadó szervezetek tudatosabban, szervezettebben végezzék munkájukat és 2023 után is egy olyan szemlélet, gyakorlat maradjon fent, amely mind a régióban működő szervezetek, mind az önkénteskedni vágyó lakosság számára hasznos.

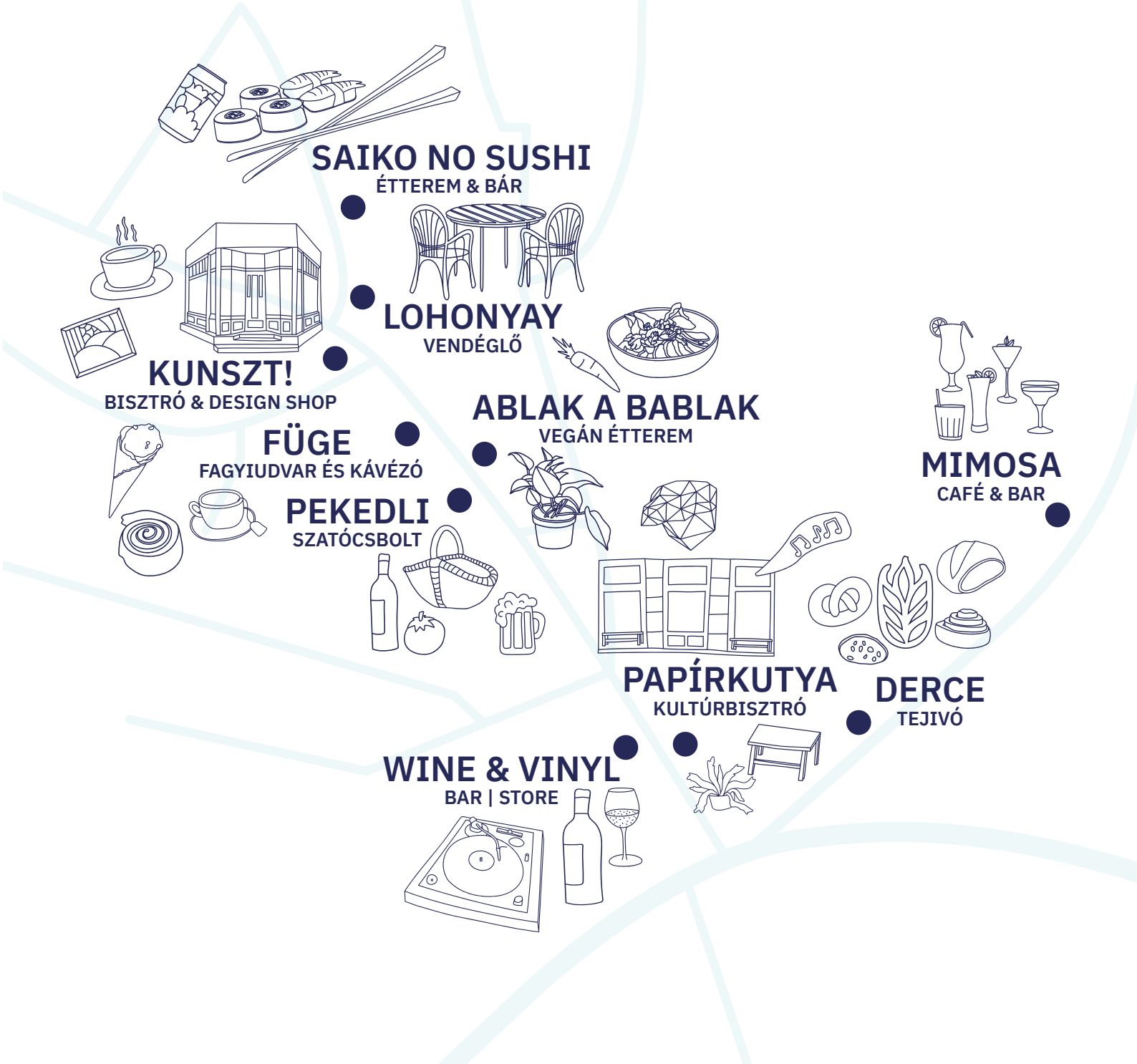
Az önkéntesprogram egyik további célja a Veszprém–Bakony–Balaton régióban egy tartós és jól működő, online önkéntes-menedzsment rendszer kiépítése volt. Ez több mint másfél éves fejlesztés után indult útjára, és az online. helloragyogok.hu weboldalon érhető el. A rendszer lehetővé teszi a régióban működő szervezetek és projektek számára, hogy hosszú távon is megbízható szakmai keretek között kezelhessék önkénteseiket. A weboldalon a fogadó szervezetek közzétehetik és hirdethetik saját projektjeiket, amikhez önkénteseket keresnek. Emellett az önkéntesek és a régiós partnerek is regisztrálhatják a felületet, így egy közösségi platform jön létre, ahol az aktív önkéntesek könnyen megtalálhatják a kulturális eseményeket és az önkéntességet támogató szervezeteket.

UTCAKÉP FEJLESZTÉSI PROGRAM

Az Utcakép Fejlesztési Program egy nagyvárosi (ön)tudatot építő projekt, ami olyan vállalkozások indukálását és támogatását tűzte ki maga elé, melyek beindítása a Veszprém méretei és vélt vagy valós provincializmusa miatt anyagi kockázatot jelentenek, ám megvalósulásukkal egyrészt a Veszprémbe látogató művészek, turisták, szakmai vendégek és kőszák számára eredményez olyan, megmagyarázhatatlanul pozitív emlékképet az itt tartózkodásukról, amely elősegíti a Veszprém a világ közepe kampányunk vírusszerű terjedését. Másrészt élhetőbb mindennapokat teremtve biztosítja, hogy mi, veszprémiek még büszkébbek lehessünk és ide köthessük a fiataljainkat, hiszen ki akarna onnan elköltözni, ahova mindenki vágyik.

A Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa program keretében az utóbbi években több olyan vendéglátóegység és üzlet is nyílt a veszprémi belvárosban, amelyek érkezésükkel felpeszdtítették az Óváros tér környékét, a város mindennapjait.

Az Utcakép Fejlesztési Program segítségével olyan vállalkozások kaptak lehetőséget arra, hogy bekapcsolódjanak Veszprém mindennapjaiba, amelyek mindegyike hozzájárul ahhoz, hogy közösségek jöjjenek létre és közösségek épüljenek a városban egy pohár bor, egy csésze kávé vagy egy finom ebéd mellett.

ÉLŐ RÉGIÓ

2023-ban a Bakony-Balaton régió a kultúra közösségformáló és identitásteremtő ereje révén fordult oda a nagyközönséghez. Lehetséges-e mindenekelőtt a kultúra közvetítésével, a humántőke jelentőségét előtérbe helyezve megmutatni, alakítani és mások számára is kivételessé tenni azt a tájat, ami az otthont jelenti számunkra? Erre a kérdésre kerestünk válaszokat, amikor megszólítottuk mindazokat, akiknek a munkája nyomán a Bakony-Balaton régió ma jó eséllyel egy kitüntetetten kulturális – és művészeti térségként fordulhat a jövő felé.

Komoly kihívást jelentett, hogy miként lehetséges 116 település különböző hagyományait és adottságait egységesként, egy közös lokálitást alkotó régiós identitás résztvevőiként is megmutatni és a közös fejlődés lehetőségéhez segíteni. Kulturális kapacitásfejlesztési projektek sokaságával: mikroregionális együttműködések alakulását koordinálva (pl.: Lesence-vidék), folyamatokban gondolkodó kulturális hálózatok kiépítését kezdeményezve (pl. a több mint harminc települést érintő Pajta Programban), a létező kulturális kínálatot és helyi alkotóközösségeket léptékváltáshoz segítve (pl. a tizenegy alkotóközösséget érintő Kultháló Programban), tudástárak és digitális archívumok létrejöttét támogatva (pl. Tájéka) olykor kevésbé látható helyi hagyományok nyomába eredve (pl. Jásdi Bodzaház), vagy éppen a kulturális hozzáférés esélyét megteremtve (pl. Romani for Berhida) néhány év alatt a kulturális integráció lehetséges keretrendszerét és modelljeit hoztuk közösen létre.

Ha igazságtalanul ki kell ragadnom példákat és néhány pillanatot egy komplex szakmai program megvalósulásából, a saját elfogultságaim okán a kortás művészeti teljesítmények szokatlan helyeken és közegekben megtörtént eseményeit emelném ki. Hogyan született meg egy kórusmű előadása a bakonybéli Szent Mauríciusz Kolostor zenészerető közösségei és egy világhírű barokk együttes közös alkotófolyamatában. Mi inspirálta Bukta Imre festőművészt és nagyszerű művésztársait egy vöröstói szabadegyetemen. Milyen dalt írt Beck Zoli a badacsonytördemici iskolásokkal. Hogyan talált rá a közös hangra a világhírű jazztrombitás, Erik Truffaz és Vázsonyi János egy salgföldi bányában. Miként vált a Forte Társulat színházi projektje Pécselyen a falu életének a részévé és részesévé. Hogyan nyűgözte le a Modern Art Orchestra jazz-világa a vászolyi templom közösségeit. Ezek a tapasztalatok, meghívók és meghívottak közötti találkozások nehezen elmesélhetőek, de mindazok számára, akik átélhették őket, úgy vélem, maradandóak és mintaadóvá váltak. Tanúskodnak róla, hogy a modernitás alakzatai mindig lokálisak, és a kortárs művészet, ha hiteles, bármiféle elitizmuson túl, továbbra is képes mindenkit és bárkit megszólítani.

Abban bízom, hogy az elmúlt évben sikerült egy olyan integrációs modell alapjait leraknunk, ami a kultúra kitüntetett közegében egy sajátos, csak ránk jellemző bakonyi-balatoni identitás eddig ismeretlen dimenzióit és lehetőségeit nyitotta meg, és mértékadó marad a jövőben is.

Nagy Krisztián

A Kultháló és Pajta Program projektvezetője
VEB2023 EKF

KULTHÁLÓ

A Kultháló azon helyek összessége, ahol a lokális alkotóközösségek összekapcsolódhatnak. A csatlakozó régiós települések részére kiírt pályázatban művészeti és kreatívipari alkotóközösségek összművészeti programsorozatait támogatta a VEB2023 EKF. A Kultháló bázisok alapvetően azokra a művészeti teljesítményekre és alkotóközösségekre koncentrálnak, akik képesek bepillantást engedni a művészet kulisszái mögé, olykor radikálisan is bevonni a közönséget az alkotás folyamatába. A célunk az volt, hogy megteremtsük a szabadon alkotás lehetőségeit. A Kultháléhoz csatlakozó helyszínek az elmúlt évek alatt számos alkotóközösséget szolgáltattak meg és több száz ember számára nyújtott betekintést az adott helyszínek és alkotók működésébe. A Kultháló a művészet és a közös alkotás közösségteremtő élményét kívánta megteremteni eseményeivel és egy olyan fontos törekvést is célul tűzött ki maga elé, hogy a szezon ne csak néhány hónapról szóljon, hanem télen-nyáron kulturális lehetőségeket kínáljon.

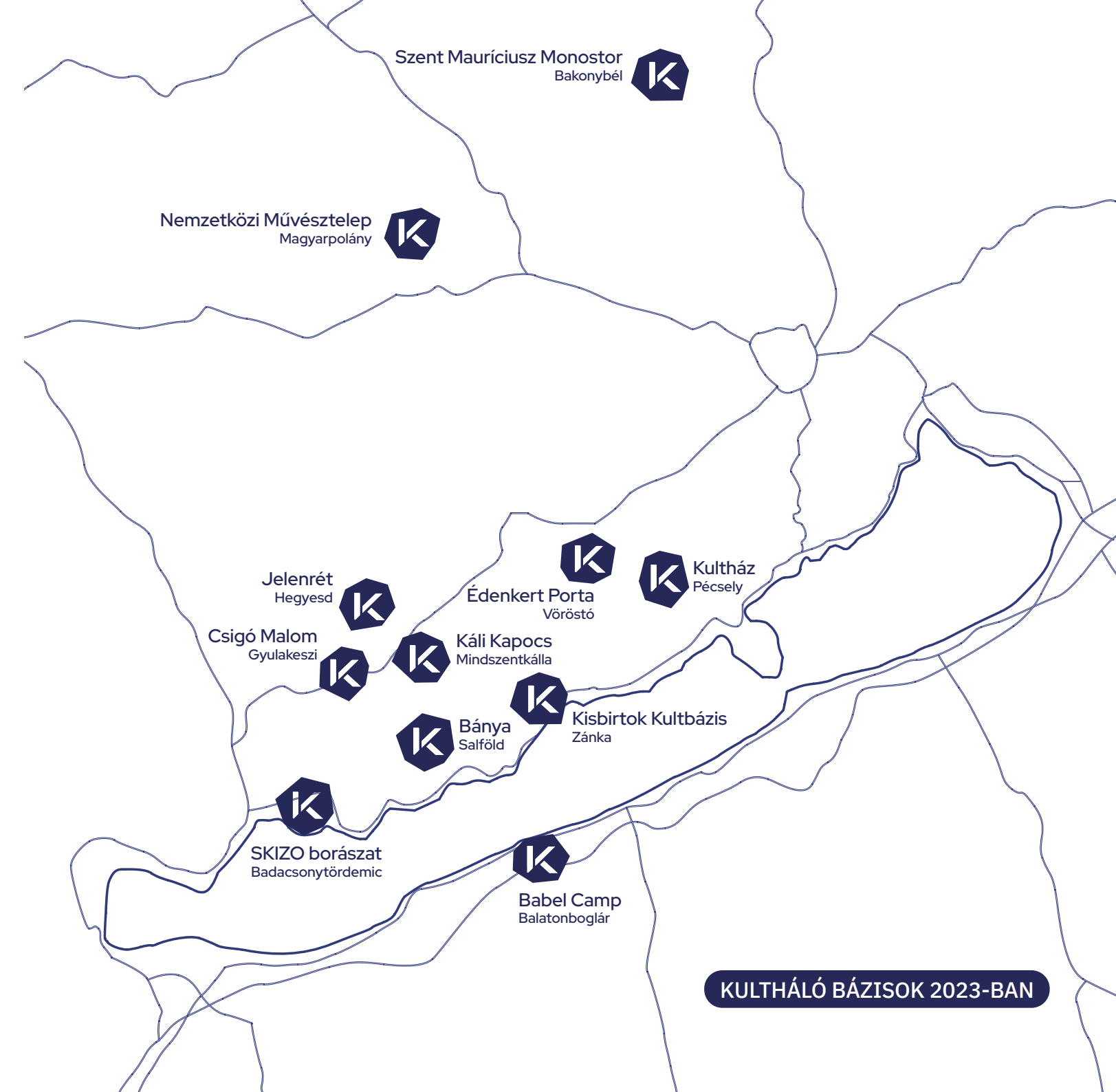
A Kultháló program olyan alkotók együttműködéséről szólt, akik képesek voltak közelebb hozni a laikus számára is a művészetek világát, és a régió rejtettebb településein is megmutatták a művészet közösségformáló erejét. Az egyes bázisokon művészbarátok, muzsikások, írók és festők, helyi arcok és mesterek adtak egymásnak találkozót, hogy a hely szellemét a párbeszéd, a beavatás, a rácsodálkozás és az öröm tapasztalatai felé is alakítsák. Ezeken a helyeken szokatlan közelségből, egy intim környezetben, olykor részt vállalva találkozhatunk a művészekkel és a művészetekkel, és mindazzal, amit kortárs kultúrának nevezünk.

A Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa meghívására a Bakony-Balaton régió falvaiban tizenegy művészeti alkotóközösség csatlakozott a Kultháló programhoz. A régió rejtettebb településein olyan helyek és alkotók együttműködését keresték, akik a kortárs művészet finomabb világába invitálnak bennünket, és a művészet kapcsolatteremtő erejét szokatlan közelségből mutatták meg.

A Kultháló programok sajátossága, hogy azok nem elsősorban művészeti események, hanem az azokhoz vezető utakat, a képzés, a közös tanulás és a beavatás alkalmait kínálják fel, szorosan és személyesebben kapcsolódva egy-egy koncerthez, kiállításához, színházi előadáshoz és nem utolsósorban az azokat létrehozó művészekhez.

A kapcsolódás nem csak a közönség és a művész között intenzívebb a megszokottnál, hanem első körben a helyi alkotók és a meghívott vendégművész között is létrejön: egymás művészeti (és nem művészeti) világainak megismerése, az elidőzés és a közös munka az alkotóközösségek középtávú fejlődését segítő találkozások.

A bázisok legtöbbször összművészeti folyamatokat és eseményeket valósítottak meg, de a helyi adottságok és érintettségek nyomán mindig volt egy kiemelt műfaj vagy tevékenység, ami elindította meghívó és meghívott között a közös gondolkodást. Ennek következtében a 2023-as Kultháló program bázisait négy tematika mentén lehet a legjobban megismerni.

SZÍNHÁZ: HELYBEN, VIDÉKEN, ÚTBAN ÉS KELETKEZŐBEN

Pécselyen, Magyarpolányban, Hegyesden erről szóltak a Kultháló színházi projektjei: egy Bodosi György álnéven író pécselyi körorvos élettörténetének és műveinek feltárása a Forte Társulat vezetésével; Kiss-Végh Emőke és Ördög Tamás vándorszínháza a Hegyesden töltött nyár tapasztalataiból formálva; villámszínház Magyarpolányban Kéri Kitty és Móczár Bence mentorálásával. Az előadások alapanyagaikat a helyi emlékezetből merítették, és mindazt magukhoz vonzották, aki és ami nem színház.

KOMOLYZENEI MENEDÉKEK

Bakonybélben és Gyulakeszin a zenei kultúránk azon tartománya nyílt meg, amely látszólag keveseké és jellemzően a nagyvárosok híres intézményeiben férhetünk hozzá. Augusztusban a bakonybéli Szent Maurícius kórus vendége volt a világhírű Müncheni Bach Kamarakórus; a Csígyó Malomban Kertesi Ingrid, Csermák Éva mesterkurzusait, Zoboki Gáborral a zene és építészet, Freund Tamás közreműködésével a zene és az agykutatás határterületeit tanulmányozhattuk. Közös zenehallgatásokkal, előadásokkal, beavató kurzusokkal is felkészültünk rá, hogy befogadjuk a zenét.

KÉPZŐMŰVÉSZET, KÖZELRŐL

Az esti iskolától a szabadegyetemig, az underground fotográfiától a digitális kultúráig, az akciófestészettől a közös szoborépítésig edukációs programok sokaságán át a bázisok mindegyike a kulturális nevelés ügye mellett köteleződött el.

A vöröstói Éden Porta otthont adott többek között Bukta Imre és barátai művésztelepének és a kapcsolódó szabadegyetemnek; Hegyesden a Ménesi Attila köré csoportosuló művészek a részvételi kultúra modelljeit alakították

ki; a boglári Babel Camp a neoavantgárd örökség kortárs nyomába eredt; Magyarpolányban fémszobrászati művésztelep; a salföldi Bányában Déri Miklós különleges fotó-projektje és Raffay Béla szobrász kurzusai nyitottak felénk; Gyulakeszin Gábor Áronék Nyitott Múteremsorozatának vendége az észak-olasz Villa Biener Arte Contemporanea volt. A képzőművészet a Kultháló bázisokon a látni tanulás művészetét jelentette, ahol személyes közelségből, szokatlan intenzitással találkozhattunk kortárs formákkal és a művészekkel.

KÖNNYŰZENEI PROVINCIÁK

A Mindszentkállán, Zánkán, Badacsonytördemicen, Salföldön létrejött könnyűzenei beavató programok a peremműfajok és az underground művészi rangon megszólaló alakjaival az önkifejezésre tanítottak és finomabb zenei világokba invitáltak. A Káli-kapocsban blues koncertek és workshopok, akusztikus skanzen és Neon Múzeum; a zánkai Kisbirtok gondozásában a street art és az improvizatív zene találkozott a falu lakóinak történeteivel; Beck Zoli és a Zajzajzaj közössége a helyi művészeti iskola diákjait szólította meg a tördemici Skizo Pince teraszán; a Bányában Vázsonyi János jazz-sorozatának világsztár vendége Erik Truffaz volt.

A 11 Kultháló bázison tehát művészbarátok, színészek és festők, zenészek és gyűjtők, helyiek és mesterek találkoztak, hogy a szénrajzoktól a komolyzenéig, a kreatív ipartól a jazzig, a költészettől az undergroundig kalandozva kínálják fel a kapcsolódás, a rácsodálkozás és a másként-tapasztalás lehetőségét: mindannyiunknak és bármelyikünknek.

PAJTA PROGRAM

A Pajta Program mottója, a „Kultúra: helyben!” remekül összegzi a régiót behálózó Pajta helyszínek küldetését: legfontosabb céljuk a kistelepülések helyi közösségei számára fontos és releváns kulturális szolgáltatások elérésének segítése, a kulturális kínálat bővítése. A Pajta Program már a kezdetektől a helyi kulturális intézmények, civil szervezetek kezdeményező, a kulturális kapacitásokat érdemben fejleszteni képes törekvéseit támogatja, előtérbe helyezve a személyesség és a személyes kapcsolódások jelentőségét.

A turizmus zajától távol működő modern Pajták a helyi kulturális életnek lendületet adó miniközpontok, amelyek az ízlésformálás, az eleven hagyomány és az innováció otthonaiként a kortárs kultúra értékeit összekötik a hely szellemével.

A Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa program 2021-ben 3, majd 2022-ben 14 település pályázatát támogatta, 2023-ra pedig 28 településre bővült a Pajták közössége.

PARTNEREINK MONDTÁKA PAJTA PROGRAMRÓL

„A Páhoki Kapo(l)cs Alkotóház az ízlésformálás, az eleven hagyomány és az innováció otthonává szeretett volna válni. A projekt fő közösségi célkitűzése az volt, hogy a sokszínű értékközvetítő kulturális tevékenységeken keresztül a különböző korú és képességű emberek megtapasztalják a közösségben végzett alkotó és teremtő munka, az egység élményét.”

Nagy Anita, Alsópáhok

„A településen élő romák és nem romák közötti kapcsolatot friss, lendületes, elsősorban a fiatalokat bevonó kulturális élményekkel erősítjük tovább.”

Poszáné Szabó Edit, Somogyszentpál

„Hiszünk a tartalmas találkozásokban: hagyományainkra építve hozunk létre új programokat, teremthetünk új hagyományokat és erősíthetjük az emberi kapcsolatokat.”

Bárány Péter, Hidegkút

„A Tési-fennsík magasságában az üde levegő friss gondolatokat teremt, itt szinte még a Nap is fényesebben süt. Kulturális értékeinket a Bakony sajátos környezete ihlette. Hagyományaink olyan stabil alapértékek, amelyekre bátran alapozhatunk. Küldetésünk, hogy helybe hozzuk a kultúrát, a különböző művészeti ágakat ötvözzük a hagyományőrzéssel, így teremtsünk korosztályokon átívelő aktív elfoglaltságot.”

Fodor-Bödös István, Tés

„A Parókia Coworking-ben egy „harmadik hely” jellegű közösségi központ valósult meg, amely elsősorban az itt élők számára nyújtott kisközösségi programokat.”

Horváth Tamás, Káptalantóti, Parókia Coworking

„Egy önismereti folyamatként is felfoghatjuk közösségi szinten, hogy a programok által Dörgicse egy másik, őszintébb, izgalmasabb arcát ismerhettük meg egyre közelebbről.”

Veres Luca, Dörgicse

„Meggyőződésünk, hogy a balatonhenyei Pajta programjai képesek voltak közösséggé kovácsolni Balatonhenye, illetve a környék lakóit, s biztos résztvevői-nézői bázist kialakítva további interaktív közösségi események létrejöttében segítenek majd a programév után is, amellet, hogy a helyi közösséget az alkalmyszerű kultúrafogyasztáson túl is aktivitásra ösztönzik.”

Markó Róbert, Balatonhenye

„Leghíresebb műemlékeink, a szív alakú sírkövek nemcsak a művészeket ihlették meg, de egyesületünk tevékenységének mottói is egyben. Célunk az volt, hogy a hagyományokat és a múlt értékeit összekössük a kortárs művészetekkel és tudományos ismeretekkel; ezáltal pedig segítsük a közösségépítést.”

Varga Andrea, Balatonudvari

Az 5 Nivegy-völgyi település célja a kulturális élet felpozsztítése, de mindezt úgy, hogy hagyományainkat és identitásunkat megőrizzük. Programjainkkal a szelíd turizmus keretein belül jelentünk meg, hiszen az utókornak is be akartuk mutatni e gyönyörű tájat. A projekt eredményeképpen új, közös gondolkodású, a völgyért tenni akaró közösségek jöttek létre, akik egymást támogatva apró lépésekkel haladnak előre a fejlődés útján.”

Varga-Szabó Éva (Nivegy-völgy: Balatoncsicsó, Óbudavár, Tagyon, Szentantalfa, Szentjakabfa)

“Célunk az volt, hogy közösséget építsünk a falu tősgyökeres és az utóbbi időben betelepült lakóiból. Nem szerettük volna, hogy a helyi hagyományok teljesen elfelejtődjenek, így olyan kreatív módon újítottuk meg azokat, hogy az így megálmodott programok minden korosztály számára kellően motiválóak legyenek.”

S. Hegyi Ilona, Lókút

„A tervezett program megerősítette terveinket, amelyeket a közösségi tervezésben megfogalmaztunk. Stabilizálta a közösségek működését, és lehetővé tette új programelemek megvalósítását, pl. a művészeti produkciókat, amelyek új szint vittek programkínálatunkba. Szervesen kötötte össze a helyi kultúrát az idegenforgalmi rendezvények elvárásaival.”

Hoffner Tibor, Taliándörögd

RÉGIÓS SHOW

Arra kértük régiónk járásközpontjait, hogy álmodjanak meg városuknak egy-egy rendezvényt, amely minden ott élőknek emlékezetessé teszi a 2023-as évet. Néhányuk valami újat álmodott, néhányuk a már működő fesztiváljaikon csavart egyet, néhányan egy nagy durranást képzeltek el, volt olyan, aki inkább két kisebbet, a cél viszont minden esetben ugyanaz volt: mindannyian élményeket adtak a közönségnek.

AJKA ART CITY

2023-ban újra megnyitotta kapuit a világ első kriptongyára Ajka fákkal borított városrészének szívében, ahol zene- és fényjátékok töltötték meg az iparosított stílusú, hatalmas tereket. A programsorozat apropójából az Ajkáról elszármazott sztárok látogattak haza és operaénekesek, színészek, zenészek, művészek a helyi művészeti csoportokkal spontán közös produkciókkal engedtek bepillantást a kulisszák mögé is. Néptánc és rock-and-roll, a bakonyi tradíciókat felelevenítő vad-és halételek, a ’70-es, ’80-as évekbe visszarepítő nosztalgia Bányásznapi, a belváros tereit megtöltő utcai művészeti akciók várták az Ajkára látogatókat, sőt a kriptongyárban még Superman találkozon is részt vehettünk.

BALATONI FILMZENE FESZTIVÁL ÉS ALMÁDI NAPJA, BALATONALMÁDI

2023 augusztusának utolsó hétvégéjén egy háromnapos fesztiválon szimfonikus- és kamarazenekarok előadásában minden idők legizgalmasabb magyar és nemzetközi filmzenéi csendültek fel. Ezekben a napokban három helyszínen hallgathattunk meg filmzene tematikájú koncerteket. Szintén a Régiós Show része volt az Almádi Napja, ahol az almádi közösségek – baráti társaságok, szervezetek, családok – tölthetnek el egy tartalmas napot, főzőversennyel, finom ételek-italok és jó zene társaságában.

XVIII. ROMANTIKUS REFORMKOR ÉS ANNA-BÁL ÉS ANNA-FESTIVÁL, BALATONFÜRED

2023-ban is megrendezésre került Balatonfüreden a Romantikus Reformkori fesztivál, ahol korhű ruhákba öltözött hagyományörzők vonultak végig a városon és egy nagy, kulturális forgatag keretében merülhettünk el a magyar hagyományokban. Koncertek, kézműves vásárolók, könyvbemutató és táncelőadások várták az érdeklődőket.

2023 júliusában 198. alkalommal rendezték meg az ország egyik legjelentősebb társasági eseményét, az Anna-bált, Balatonfüred reformkori városrészében. A bál lassan kétszáz éve a romantika és az elegancia megtestesítője. A bált megelőző, júniusi Anna-fesztivál programjaiban a táncdalfesztiválok korát idézhettük meg; stílusban, viseletben, élőjátékokkal az ötvenes–hetvenes évek eleveledtek meg Füred reformkori városrészében.

FÖLD – VÍZ – LEVEGŐ, FONYÓD

A víz, a föld és a levegő mindannyiunk életében központi jelentőségű elem, mégis sokszor elfeledkezünk a fontosságukról, a megőrzésük fontosságáról. Fonyód a Régiós Show programsorozatába egy olyan eseményegyüttessel csatlakozott, amelyek középpontjában a környezetvédelem és a fenntartható élet fontossága állt.

KESZTHELYFEST 2023 – LÉGY OTT! NÉGYNAPOS ÖSSZMŰVÉSZETI FESZTIVÁL A BALATONNÁL

2023 nyarán kilencedik alkalommal került megrendezésre a KeszthelyFest. Az ingyenes rendezvénysorozat egyik fő célja, hogy a különböző zenei stílusok, a gasztronómia, a humor, az irodalom, a történelem, valamint a divat vegyítésével egy igazán szórakoztató és maradandó élményt nyújtson mind a helyi lakosok mind pedig a turisták számára.

HELIKONI ÜNNEPSÉGEK 2023 – A TALÁLKOZÁSOK ÜNNEPE, KESZTHELY

Magyarország legnagyobb középiskolai tehetségkutató fesztiválja 2023-ban rendhagyó megközelítéssel lépett ki eddigi kereti közül. Egyszerre mutatkoztak be az elmúlt évek legsikeresebb versenyprodukciói és iskolái, a korábbi évtizedek Helikonjain szereplő és azóta befutott művészek és sztárfellépők, és a mindenkor zsűriükben helyet foglaló szakemberek, alkotók, és a hozzájuk köthető művészeti csoportok, helyi alkotóközösségek.

EUROFOLK FESZTIVÁL – TÁNCLEPÉSEKKEL A NEMZETEK ÚTJÁN, MARCALI

A Nemzetek fesztiválja egy négy napot átívelő rendezvénysorozat, amely magyar és európai táncosok és zenészek meghívásával mutatja be a különböző nemzetek kultúráját, örökségét. Az ide látogatók nemcsak kiállítások, menettáncok, táncházak és színpadi produkciók keretében ismerkedhettek meg az eltérő hagyományokkal, hanem nemzetközi táncversenynek is részesei lehettek.

SIÓFOK55

2023-ban Siófok várossá válásának 55. évfordulóját ünnepeltük. Ennek apropójából a város négynapos eseménysorozattal várta az ott élőket és az odalátogató közönséget. A programok fő fókusza a helytörténeti és a helyi kulturális értékek megóvása és továbbadása állt, művészeti események, kiállítások, könyvbemutatók, táncház, koncertek, gyerek- és családi programok kerültek megszervezésre.

BAROCK – KOVAKŐFESTIVÁL, SÜMEG

A „Barock” Fesztivál a hagyomány és a modernitás összefésülésének jegyében jött létre. 2023 júliusában a barokk- kor szellemisége hatotta át a várost a Püspöki Palota, a Vár, és a Ferences Templom ölelésében. A fesztiválózó

a zenei élményeken kívül a történelemben is elmerülhetnek, hiszen a lovagi tornabemutatón a török időkből kaphattunk ízelítőt, a tűzzsonglőrök (mint évezredes „varázslat”) és a fényfestés (mint modern kori „varázslat”) is kiegészítő elemként szerepeltek.

TAPOLCAI ÜNNEPI NAPOK

A Tapolcai Ünnepi Napok immár több, mint egy évtizede a nyár végének legnagyobb bulija Tapolcán. Fesztivál jelleg, gasztronómia és zenés, táncos produkciók jellemezték korábban és jellemzik alapjaiban a jövőben is. Az esemény 2023-ban is a kulturális sokszínűséget hirdette és számos programmal bővült az EKF-év keretében.

10. POPPER DÁVID NEMZETKÖZI CSELLÓVERSENY, VÁRPALOTA

Az elmúlt 22 év alatt az egész világ megtanulta Dániától Ausztráliáig, Amerikától Dél- Koreáig, hol van Várpalota és Magyarország. Magyarország és a világ legjobb csellistái versenyeznek Várpalotán a sikereikhez vezető úton, akiket nemzetközileg elismert csellóművészekből álló zsűri értékeli. A világon szakmai közönség által is számontartott verseny jubileumi rendezvénye került megrendezésre 2023-ban.

ROCK PALOTA FESZTIVÁL, VÁRPALOTA

2023 májusában a Thury-vár adott otthont az ország legnagyobb amatőr rockzenei fesztiváljának. A rock palotává változott sümegi várban olyan fellépők tépték a húrokat, mint az Alvin és a Mókások, az Aurora és a Bikini, de számos garázs zenekart is meghallgathattott a rockzene iránt érdeklődő közönség.

ZIRCIKON, ZIRC

A Bakony szívében, Zircen rendezték meg 2023 augusztusában a ZircIkon fesztivált, ahol ingyenes programok várták a közönséget. Többek között koncerteken, meseelőadásokon, kézműves programokon és veterán autó bemutatón is részt vehettünk.

INTERJÚ

VISSZATEKINTÉS A 2023-AS EKF-ÉVRE

Régiós Show: Amikor a Bakony-Balaton régió járásközpontjai ragyogtak

2023-ban a Bakony-Balaton régió 11 járásközpontja mutatta meg kulturális sokszínűségét a Régiós Show keretében megrendezett eseményeiken keresztül. Milyen célokkal jött létre és miről is szólt pontosan ez a nagyszabású eseménykavalkád? A programsorozatra Gere Henriette-vel, a VEB2023 EKF régiós koordinátorával tekintünk vissza egy rövid beszélgetés erejéig.

Milyen céllal született meg a Régiós Show?

A programsorozat átfogó célja volt a kulturális kínálat sokszínűségének és európai dimenziójának bővítése, a kultúrához való hozzáférés és az abban való részvétel szélesítése, valamint a kulturális ágazat teljesítményének, más ágazatokhoz való kapcsolódásának fokozása, és Veszprém, illetve az érintett régió nemzetközi arculatának erősítése. Azt szerettük volna, hogy a 2023-as év folyamán a járásközpontok mindegyike legalább egy olyan, nagy tömegeket megmozgató kulturális rendezvényt szervezzen a Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa program jegyében, amely mind a helyi és régiós lakosság, mind pedig az ide látogató turisták számára valódi EKF élményt nyújthat. A Régiós Show-hoz 11 járásközpont csatlakozott – egészen pontosan Ajka, Balatonalmádi, Balatonfüred, Fonyód, Keszthely, Marcali, Siófok, Sümeg, Tapolca, Várpalota, Zirc. Ezek a települések régiónk kulturális központjai más és más egyéniséggel, komoly múltra visszatekintő kulturális arculattal. A Régiós Show keretében pedig mindannyian megmutathatták, mi mindent tudnak nyújtani közösségeik és az érdeklődők számára.

Hogyan tudja erősíteni egy ilyen eseménysorozat egy térség kulturális pezsgését?

Az események egyenként kivételes lehetőséget biztosítottak a városoknak, hogy bemutassák színes kulturális és épített örökségüket, összehozzák a generációkat, a lakosaikat és a látogatóikat, tisztelegjenek a múlt előtt, értéket teremtsenek a jövő kultúrafogyasztóinak. A Régiós Show kapcsán volt néhány megkötésünk, például, hogy a települések által szervezett események mindenképp kulturális értéket közvetítsenek és fontos volt az is, hogy megszólítsák a helyi-térségi közönséget.

Lehet-e folytatása egy ilyen kezdeményezésnek az EKF-év után is?

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy csaknem a kezdetektől részt vehettem a VEB2023 EKF és a települések kooperációjában, így annak is részese lehettem, amikor a települések egyenként eldöntötték, hogy a VEB2023 EKF program szervezőivel erős szövetségre lépnek és részt vesznek a kezdeményezésünkben, formabontó és rendhagyó programjaikkal. Céljaink már akkor azonosak voltak: ünneppé varázsolni a 2023-as évet és közelebb hozni a kultúrát mindenkihez. Azonban mi sosem rövid távon képeltük beteljesíteni ezt a törekvést, sokkal inkább hosszú távú folyamatokat szerettünk volna elindítani és megerősíteni, amelyek bőven túlmutatnak az EKF-éven. A program éppen azért állt a régió számos kezdeményezése mögé, mert megéreztük azt a tenni akarást, azt az ambíciót, ami régió településeinek, ebben az esetben járásközpontjainak szervezőit jellemzi. Úgy gondolom, hogy ha egy térség képes egy ilyen minőségű együttműködésre, mint amit itt láttunk a Régiós Show esetében is, akkor ezzel már teljesül is az Európa Kulturális Fővárosának egyik fontos célja, hogy a kultúra segítségével közelebb hozza az embereket, a településeket.

KŐFESZT

A Kőfesz a Káli-medence legnagyobb összművészeti fesztiválja, amely havi rendszerességgel a Kőfesz Folkklub, illetőleg a pünkösdi Kőfesz – A Szabad Táncház kísérő programokkal erősíti, hogy a magyar folklór központja a Káli-medence, a Kőfesz pedig a népművészet ünnepe legyen. A szigorúan minőségi alapon összeállított programok a részt vevő 10 település között arányosan oszlanak meg: éppen úgy van rendezvény a pálkővei strandon, mint a három templommal büszkélkedő Kővágóörs valamely udvarában, templomában.

A Kőfesz rendezvényei minden esetben ingyenesek, mert egyfajta misziót teljesítenek. Fontos és meghatározó, hogy teret ad a helyi közösségeknek, alkotóknak, illetőleg programja nem igényel feltétlen nyelvismeretet, ezért a külföldi vendégek számára is teljes mértékben élvezhetők.

A nyugalom valóban hangsúlyos: itt nem az öncélú szórakozás, hanem a beszélgetés, egymás megismerése és tisztelete, a közös tanulás az elsődleges az önfeledt szórakozás mellett, amely 0-88 éves korig bárkit magával ragadhat, és a generációk közös kikapcsolódását is jelenti.

TÖRÉKENY BALATON

A Veszprém Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa program projektjeire készülődve nyilvánvaló volt, hogy a címben szereplő Balaton szó kötelez, hiszen a régió legkiemelkedőbb identitásképző elemét jelöli. A Balaton nem csupán a régió, hanem egész Magyarország emblematisztikus természeti kincse, olyan természeti-kulturális jelenség, amelyet joggal nevez Schleicher Vera, a Balatonnal foglalkozó kultúrantropológus „nemzeti örömnek”. A Balaton, a balatoni táj történelmünk és jelenünk tükré, sorsa szorosan összekapcsolódik a régió és az ország múltjával, jelenével és jövőjével. Jóléte közös ügyünk, sérülékenysége közös felelősségünk. Ezért úgy határoztunk, hogy a Balatonnal nem csupán a tájat hagyományosan ünneplő lelkesedéssel foglalkozunk, hanem a természeti és kulturális ökoszisztéma iránti valódi érdeklődéssel fordulunk e páratlan ökoszisztéma felé, hogy reflektáljuk értékeit, hogy felhívjuk a figyelmet törékenységre és tudatosítsuk, hogy e nemzeti öröm iránt viselt felelősség mindannyiunkat terhel. Számos szervezettel, intézménnyel, művésszel, tudóssal, szakemberrel összefogva ebben a szellemben jöttek létre a Törékeny Balaton projektjei, amelyekről azt reméljük, hogy olyan impulzusok forrásai, amelyek a jövőben tovább gyűrűzve hozzájárulnak a Balaton sérülékenységével kapcsolatos társadalmi felelősségvállalás erősítéséhez.

Can Togay
művészeti és kreatív főtanácsadó
VEB2023 EKF

BALATORIUM

Kevesen vannak, akiket ne kötne mély érzelmi szál ehhez a sok tekintetben egyedülálló természeti-társadalmi jelenséghez, tájhoz, kultúrához.

Közép-Európa legnagyobb tava, Magyarország tagadhatatlanul legfontosabb régiói közül való, amelynek valóságát számtalan tényező alakítja, és amely számtalan érdek metszésében fekszik. A planktonoktól a befektetőkig, a nádistól a nyaralókig, a halaktól a vitorlázókig, a helybeliektől a bebírókig, az ökológusoktól a strandüzemeltetőig minden érdekelt ismeri a saját szempontjait, ha a Balatonról van szó.

De mennyire vagyunk tudatában ennek az érzékeny ökoszisztémának a bonyolult összefüggéseivel? Valóban ismerjük-e tavunkat és a tájat, amelyekhez annyira kötődünk, és vajon képesek vagyunk-e a részérdek mellett megismerni és felismerni közös érdekeinket?

E kérdések jegyében határozta meg a VEB2023 kiemelt projektjeként a régió ökológiai kérdéseit vizsgáló, és azokat a művészet és az edukáció eszközeivel közvetítő BALATORIUM programsorozatot.

BALATORIUM ÖKOLÓGIAI X KULTURÁLIS HÉT

A Balatorium projekt egyik fontos állomása volt a 2022-ben és 2023-ban megrendezett ökológiai eseménysorozat – azaz a Balatorium Ökológiai x Kulturális Hét), amelynek célja az volt, hogy a tavat érintő ökológiai kérdéseket kulturális programokon keresztül edukációs, informatív és szórakoztató módon vitassa meg a szakértők és a közönség segítségével. A program keretében workshopokat, beszélgetéseket, úgynevezett slow walkokat, azaz lassú tájbejárásokat és művészeti akciókat szerveztünk, de edukációs eseményeken keresztül mutattuk meg a gyerekeknek, hogyan vigyázhatnak a Balatonra és környezetére, algabárban kóstoltuk meg a tó finomságait és gondolatindító beszélgetéseken vettünk részt szakemberek társaságában.

BALATORIUM X EDUKÁCIÓ

A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem (MOME) a Balatorium programhoz kapcsolódva, saját diákjait és oktatóit bevonva, elsősorban a 14-18 éves korosztály számára fejlesztett játékos edukációs programokat a Balaton ökológiai témáira reflektálva. A kurzusok során létrejött egy társasjáték, megvalósult egy oktatói példatár és a hozzá kapcsolódó pedagógus továbbképzés középiskolai tanárok részére, valamint interaktív iskolai programok a Bakony- Balaton Környezetvédelmi Oktatóközpont Egyesülettel együttműködésben. A Balaton ökológiájához kapcsolódó adatok elemzéséből és vizuális

feldolgozásából az adatvizualizáció eszközeivel művészeti és design projekteket hoztak létre a hallgatók. Nyári építőtáboruk során megépült a Balaton-parton a MOME Építészeti Intézet hallgatói által tervezett installáció is.

MŰVÉSZETI REZIDENCIAPROGRAMOK

A Balatoriumhoz kapcsolódó művészeti rezidenciaprogramokra hazai és külföldi képzőművészek csatlakoztak 2022-ben és 2023-ban. Az első évben a Balatoni Limnológiai Kutatóintézetben kutatott, inspirálódott Mátyási Péter, Ulbert Ádám, Fuzzy Earth (Gedeon Tekla & Sebastian Gschanes), Anders Ehlin & Selma Boskailo és Marie Ouazzani & Nicolas Carrier. A művészek alkotásai, amelyeket a rezidenciaprogram során szerzett ismeretek inspiráltak, 2023 nyarán, a Balatorium Ökológiai x Kulturális Héten kerültek bemutatásra.

2023-ban a rezidenciaprogram újra meghirdetésre került, ekkor a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkkal együttműködésben. A művészek ekkor a Balaton vízgyűjtő helyeivel, a víz tájrészeket összekötő erejével, természetes vizeink keringési rendszerével foglalkoztak.

A lassú tájbejárások, on szakmai beszélgetéseken és tudományos workshopokon való részvétel után, az alkotók egy közös kiállításon mutatták be a Balatonnál nyert inspirációk alapján elkészült műveiket. A Művészetek Házában Zavargó Vizek címen nyílt tárlaton Ana Brotas, Budai Balázs & Virág Balázs, a Collectif Trouble (Jeanne Astrup-Chauvaux & Garance Maurer & Mathilde Dewavrin), Ernst Calla Bettina, Gosztola Kitti & Pálkás Bence György, a Fuzzy Earth (Gedeon Tekla & Sebastian Gschanes), Horváth Gideon, Gyevisi Hajnal, Harun Morrison, Marie Ouazzani & Nicolas Carrier, Süveges Rita, a szabadonbalaton (Berecz Diána & Bozzai Dániel & Bubla Éva & Fülöp Bence & Zlinszky András állítottak ki. Együttműködő partnerek voltak még: Ofner Gergely, GUBAHAMORI, Schuller Mária & Vértesi Borbála, Tüdös Anna, Varga Anna, The New Liquidity (Selma Boskailo & Anders Ehlin), Tóth-Heyn Áron, Ulbert Ádám és Zilahi Anna.

BALATONBARÁT KERT

Nem minden kert van közvetlenül a vízparton, de a Balaton környéki kertek összeköttetésben vannak a tó vízrendszerével és élővilágával. Ami a kertben történik, az a tájra és azon keresztül a tó élő rendszerére is hatással van. A Balatonbarát Kert abban szeretett volna segíteni, hogy úgy művelhessük a kertjeinket, hogy az a Balatonnak is jó legyen. A Balatonbarát Kert olyan szempontokat emelt ki, amiket figyelembe véve bárki tenni tud a tó és a környék szépségének megóvásáért. Mindegy, hogy konyhaketről, díszketről, szőlőről vagy gyümölcsösről

van szó, számtalan olyan eszköz van a kezünkbe, amelyek nem korlátozzák, hanem kiterjesztik az emberi használatot: pihenésre alkalmasabb, kellemesebb mikroklimájú, kevesebb gondozást igénylő, bőven termő, szép kerteket tudunk kialakítani, amelyek a Balaton élőrendszerének is szerves részeivé válhatnak. A jógyakorlatokat szakmai beszélgetések, találkozók során foglalmaztuk meg szakemberek segítségével, amelyek a balatorium.hu weboldalon jelenleg is bárki számára elérhetőek.

BALATON HANGJAI – BALATORIUM ZENEI ALBUM

A Balatorium zenei albumhoz – amely a Balaton hangjai címét kapta – hazai és nemzetközi zenészeket kértünk fel, hogy alkossanak zenéket a balatoni hangminták, élmények, impressziók alapján. A Banana Records gondozásában megjelent albumhoz kapcsolódó ökológiai és művészeti tartalmakkal és lemezbemutató koncerttel szólaltattuk meg a Balaton hangját 2023-ban olyan zenészek segítségével, mint: Deva, Hegedűs Józsi, Iamyank, a Jazzbois, az Mmam (Egyedi Péter), Nóvé Soma, Onakom, a SunMa, a Wave of Sound, a Snailtrip, a Wavy és Zalai Richárd.

LASSÚ TÁJBEJÁRÁSOK, ALGABÁR ÉS BALATORIUM MENÜ

2022-ben és 2023-ban több olyan interaktív foglalkozás, túra és akció került megrendezésre a Balaton körül, amelyek a Balatorium céljait hozták közelebb kicsikhez és nagyokhoz, helyiekhez és a környéken nyaralókhoz egyaránt. Részt vehettünk többek között dörgicsei geodiverz kózzettúrán, lassú tájbejárásokon a Balaton-felvidéken, érzékszervi sétákon a Balaton és a Belső-tó partján, megkóstolhattuk a Balaton ízeit az több eseményen is megjelenő algabárban, 2023 nyarán pedig a Balaton egyes vendéglátóhelyein Balatorium menüt is kóstolhattunk többek között a Kistücsök Étteremben, a Zománc Bisztrócskában és a Bánya Kertben is.

BALATORIUM X GIRO D'ITALIA

A Balatorium projektben résztvevők mindannyian egyetértettek abban, hogy a Balaton és környezetének védelmére minden alkalmat meg kell ragadni. Éppen ezért a szabadonbalaton 2022. május 8-án akciót szervezett a balatoni helyszíneken végighaladó Giro d'Italia kerékpárverseny útvonalán. Az ökológiai-művészeti akció Szigligeten, a tihanyi

Kenderföldeken és a tihanyi Felső-láp területén olyan útszakaszokat érintett, amelyek fontos vizes élőhelyeket választanak ketté. Itt a természetes élőhelyekre, azok sérülékenységére egy zászlósor hívta fel a figyelmet. A szimbolikus zászlóssorral megjelölt szakaszokon az út keresztülhalad egy-egy vizes élőhelyen, amit ezért vadcsapások kereszteznek, hisz más módon az állatok sajnos nem tudják megközelíteni a tavat.

Az akció célja volt felhívni a figyelmet, hogy a kerékpáros közlekedés lényegesen kisebb területhasználati nyomást okoz, így kevesebb szennyezéssel is terheli a tó élővilágát. Ha kevesebben közlekednének autóval és többen gyalog, tömegközlekedéssel, kerékpárral, akkor elég volna a keskenyebb út vagy a kisebb parkoló. A biciklis közlekedéssel tehát sokat tehetünk a helyi mikroklima, a vízminőség és az élővilág megóvása érdekében is.

BAZALT ISKOLA

A Bazalt Iskola a CAN Architects projektjeként, a Balaton-felvidék megismerésének új rétegét adva valósult meg: a tanúhegyek mindegyikén tanulási helyet, módszertant alkot.

A Bazalt Iskola a kültéri tanulás Kodály-módszere, amely azzal a céllal jött létre, hogy természeti környezetüket a résztvevők aktív alakítóként éljék meg, lehetőségeik és ebből fakadó felelősségük feltáruljon előttük. A természeti táj, mint tanulási, kulturális fejlődési felület egyre nagyobb szerepet játszik a korszerű pedagógiákban formális, nonformális és informális szinten. Erős példa volt az iskola létrehozásában a skandináv oktatás, ahol a kültéri tanteremtől magáig az erdőig mindent használnak, a Bazalt Iskola mindezek meghonosítása és továbbfejlesztése: természetközeli, a kognitív fejlődést célzó, táji kincsünkhöz érzelmileg kapcsolódó program volt, amely az alábbi három részből állt:

Bazalt Tanterem (helyteremtés): közösségi tervezés alapon, tájépítészeti és építészeti eszközökkel a helyi gyerekek és az ifjúság bevonásával épülő kültéri tanulási helyek létrehozása.

Tájmegismerő, alkotó és kulturális workshopok (foglalkozásteremtés): az adott bazalt tanterem informális és nonformális tanulási helyzeteinek megtervezése, kipróbálása, pontosítása.

Bazalt Tantár (módszerteremtés): a workshopok tanulságai és a résztvevők visszajelzései alapján módszertani összefoglaló összeállítása, nevelési-oktatási program létrehozása a megvalósításban közreműködő szakemberekkel közösen.

2022-2023-ban 9 iskolában 15 Bazalt Tanterem valósult meg a régióban. Ezek tapasztalatait a CAN Architects és a Pannon Egyetem munkatársai egy kötetben dolgozták fel. A „Bazalt Iskola – A kültéri tanulás módszertana” című könyvet 2024 tavaszán mutattuk be a Művészetek Házában.

INTERJÚ

KODÁLY-MÓDSZER BAZALTORGONÁKON INNEN ÉS TÚL – A BAZALT ISKOLA

A CAN Architects Stúdió Építész Iroda csapata Győr és Budapest környékén végzi fő tevékenységét már több mint tíz éve, és emellett építészeti és épített környezetnevelési foglalkozásokat, nyári táborokat és iskolai órákat is tartanak. Építészeti tervezésben az iroda az iskolaépítészet hazai specialistája, 21. századi pedagógiáknak megfelelő tanulási tereket terveznek. Cseh András, a csapat egyik tagja bebíróként sok időt tölt Szent György-hegy környékén és az ottani barátokkal közösen fogalmazódott meg benne a gondolat, hogy nem csak elvenni és kapni lehet a Balaton-felvidékből, hanem jó lenne valami visszaadni a helyi közösségnek. Az iskolaépítészeti-építőtáboros tudás és a helyi iskolaközösségek erősítése kombinációjából született meg Bazalt Iskola ötlete.

„Az ötlet megszületése után először egy tábor szerveztünk a környékbeli településekről származó gyerekeknek, akikkel közösen építettünk egy hegyi stéget a bazaltorgonák alatt, amit ők aztán egyfajta bunkerként kezdtek el használni, továbbépítették, és bár ez az építmény kisebb léptékű volt, mint amelyeket az egyetemisták segítségével szoktunk létrehozni, így is látszódott, hogy mennyire beépült a gyerekek mindennapjaiba” – meséli András.

A Bazalt Iskola, a kültéri tanulás Kodály módszere, melynek lényege, hogy a gyerekek az őket körülvevő természeti és épített környezetet aktív alakítóként éljék meg, így az ebből fakadó lehetőségek és felelősség is láthatóvá válnon előttük. Az építész iroda a VEB2023 EKF támogatásával tudott szintet lépni a projektben, és lett lehetőségük több Balaton-felvidéki iskolával is megismertetni a módszert.

„Mi úgymond mindenevők vagyunk, tervező építészek, akik kis családi háztól a nagyobb társasházakon, középületeken, műemlékeken át többféle épületet terveznek, de az egyik kedvenc

területünk az iskolák és a tanulási terek, amelyekkel kapcsolatban azt látjuk, hogy nagyon kevés településnek van lehetősége felújításra vagy akár új iskola építésére, pedig a pedagógusok kifejezetten nyitottak az olyan 21. századi tanulási módszerekre, amelyekhez karakteres tanulási terek társulnak. Így született meg a Bazalt Iskola ötlete, melynek egy közösségi tervezési módszertan az alapja, amely azt jelenti, hogy a diákokkal a tanárokkal közösen, együtt gondolkodva tervezünk meg egy kültéri tantermet. Ez a modell egyébként külföldön már jól működik, és gyakran használják a természeti, vagy akár épített kültéri környezetet tanulásra” – mondja András.

HÁROM PILLÉRBŐL ÁLLÓ MÓDSZERTAN

Az építész iroda tagjai oktatásfejlesztőkkel, környezetpszichológusokkal, pszichológusokkal és pedagógusokkal együttműködve alakították ki a Bazalt Iskola módszertanát, melynek közösségi tervezése során tájmegismerő, alkotó és kulturális együttlétek, azaz a foglalkozásteremtés történik, ezt követi a hely, a Bazalt Tanterem tervezése és építése.

„Ezek a lépések gyakorlatilag teljesen kimaradnak a közoktatásból, melyek lényege a táj és az építés iránti érzékenyítés. Ilyen például a bazaltbarát foglalkozás. Ez arra épül, hogy minden faluban van egy olyan bazaltkupac, amely jellemzően szemétként működik, miközben a Balaton-felvidéki táj értékes alapja és alkotóeleme a bazalt. Úgyhogy mi a gyerekekkel közösen megnézzük, hogy honnan lehetett kibányászva a bazalt, eltűrázunk oda, a gyerekek megismerkedhetnek magával a bazalttal és a tájjal, és mindeközben kiválasztjuk a legjobb helyszínt arra, ahol egy tantermet hozhatunk létre a természetben” – mondja András.

A választás legtöbb esetben a településen belüli zöld közterületre vagy a faluhoz közel fekvő erdőre szokott esni, mely nemcsak az iskolához, hanem az adott közösséghez is tartozik. Ez azért

különösen fontos, mert a terület bárki számára elérhető.

Végül a helyi pedagógusokkal és gyerekekkel közösen feltérképezik azokat a lehetőségeket, amelyeket ki lehet hozni az adott helyszínből építészetiileg, tájépítészetiileg, és végiggondolják azt is, hogy pedagógiai és közösségi szempontból milyen területeken lenne szükség megújulásra. A végső megoldásról szavazással döntenek, és a megfelelő engedélyek megszerzése után a gyerekekkel közösen készülnek el a Bazalt Tantermek.

„Ezután a tanárok térhasználati tervvel kiegészített óraterveket hoznak létre, elkezdik közösen használni új tanulási terüket a diákokkal, és végül ebből a tudásból az év végére összeáll egy könyv, az úgynevezett Bazalt Tantár, amely a folyamatokat, építményeket, pedagógiai módszereket és ezek reflexióját tartalmazza, mely országosan mindenki számára elérhető lesz, így elősegít a kültéri tanulási folyamat szélesebb körben való terjedését.”

EGER-VÍZ PATAKMŰVÉSZETI ŐRSÉG

A Balaton-felvidék és a Déli-Bakony egyik csodálatos természeti értéke a Balatonba folyó, 32 km hosszú Eger-víz patak. A patak melletti 13 település – Nagyvázsonytól Kapolcson át Szigligetig – a „vízmenti” történelem tanúi. Itt vezetett régen az egyik római hadiút; várak, monostorok, tanúhegyek és persze a valahai 39 vízimalom is része volt a történelemnek. Az Eger-víz patakművészeti őrség valóban különleges projekt – azt tűzte ki céljául, hogy az egyre értékesebb élővíz fenntarthatóságát tematizálja a művészet, a tudomány és a közösségi összefogás különböző eszközeit használva. A vizes élőhelyek, a források megőrzése érdekében 13 patakmenti település önkormányzata, civil szervezetei fogtak össze.

EGER-VÍZ NAPOK

Az Eger-víz természeti értékeire kapcsolódva több helyszínen került sor különféle szakmai beszélgetésekre, tematikus természeti sétákra és olyan kulturális programokra, mint a táncház, a mesemondás, de kézműves foglalkozások, sütéménysütő verseny, színházi produkciók is helyet kaptak a programsorozatban. Az Eger-víz Napok programjain többek között Veszprémben, Őcs településen, Monostorapátiban, Taliándörögdön, Pulán, Vigántpetenden, Kapolcson, Nagyvázsonyban és Hegyesden vehettünk részt.

ERDEI MISZTÉRIUM

A Hévízi-tó északi oldalán található Véderdő 2023-ban számos érdekes kalanddal várta az érdeklődőket. A programsorozat fókuszában a természet és az ember kapcsolódási pontjai állnak, amiket rendhagyó helyszíneken, több tematikán végighaladva ökotúrákon, ismeretterjesztő előadásokon és kulturális rendezvényeken keresztül ismerhettünk meg.

A Véderdőben megvalósult sétákat három korosztály szerint csoportosították: általános iskolások, középiskolások és felnőttek számára. A túrák során nem csak a Hévízi-tó és környezetének élővilágát és különlegességeit ismerhettük meg, hanem betekintést nyerhettünk a területen zajló egyedülálló természetvédelmi folyamatokba is.

A séták mellett különböző edukációs és kulturális programokon is részt vehettünk. Többek között színházi- és bábelőadások, interaktív erdei iskola és minikoncertek is várták az érdeklődőket.

SZÖRNYEK ÉS SELLŐK

A Szörnyek és sellők egy átfogó projekt, amelynek célja az volt, hogy a nyitott és fogékony kisgyermek figyelmét játékosan irányítsuk rá a Balaton ökológiai értékeit fenyegető veszélyekre. A projekt keretében jelent meg Jeney Zoltán: Balatoni kacsavész című könyve, amelyből színdarab készült és turnéra is indult a régióban. A könyv a Balaton megmentését helyezi fókuszba egy szórakoztató, játékos történeten keresztül. A könyv nemcsak mesél a Balaton megóvásáról, de egy oktatási program is társult hozzá: a Bakony-Balaton régióban összesen 1200 kisiskolás tanulhatott játékosan, drámapedagógus segítségével a Balaton természeti értékeiről és nyerte el a Balaton védelmezője vagyok kitűzőt. A sikeres drámapedagógiai program és a könyv is a Szörnyek és sellők program keretein belül valósul meg, amely a Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa Program egyik projektje, a megvalósító partner pedig a Művészetek a Vidékfejlesztésért Alapítvány.

A könyvből zenés gyerekdarab született, amely 2023-ban a veszprémi GyereKertben debütált tavasszal, majd nyáron több Balaton melletti strandon is bemutatkozott.

A mese és a színdarab célja, hogy a gyerekek kimerészkedjenek a természetbe is és megismerjék környezetüket. Így a Digitális Vándor applikációba Szörnyek és sellők nyomában címen felkerült egy digitális tanösvény is, amelyben Sió mama, a Balaton tündérének egy napját lehet végig követni. A 8,3 km hosszú tanösvény Balatonfüreden, a Koloska-völgyből indul és elvezet egészen a Tagore sétányig, miközben a gyerekek megismerhetik a Balaton-felvidék állat-és növényvilágát, valamint kulturális örökségét.

TÁJTÉKA

A Tájtéka projekt, azaz a Balaton-felvidék intelligens tájhasználati eszköztára a Kortárs Építészeti Központ (KÉK) szervezésében valósult meg. A Tájtéka keretében a KÉK és az ADI Stúdió kutatói 2021 őszétől félében át kutatták a közösségek szerepét a 71-es és 77-es út közötti területen a Balaton mellett. személyes interjúk segítségével, négy kutatási minta mentén haladtak:

- fenntartható minták és gazdaságok, azaz a tájhasználat fenntartható módszerei,
- mozgásban lévő hagyományok, amelynek során azt figyelték meg, hogy bizonyos tradíciók hogyan változnak,
- kísérletező közeg, aminek fókuszában azok a Balaton-felvidékre érkező közösségek állnak, akik sokszor a saját ízlésükre formálták a tájat, így nagyon fontos szereplői a folyamatnak, és
- a korokon átívelő közösségek, melyek időről időre felbukkannak vagy éppen eltűnnek a vizsgált területen.

A kutatás során azt vizsgálták, hogy milyen jó gyakorlatok találhatóak a régióban, minderre pedig vállalkozókkal, gazdálkodókkal, főépítésekkel és kulturális szervezetekkel készített interjúkban derítették fényt.

A TÁJTÉKA ESZKÖZTÁR

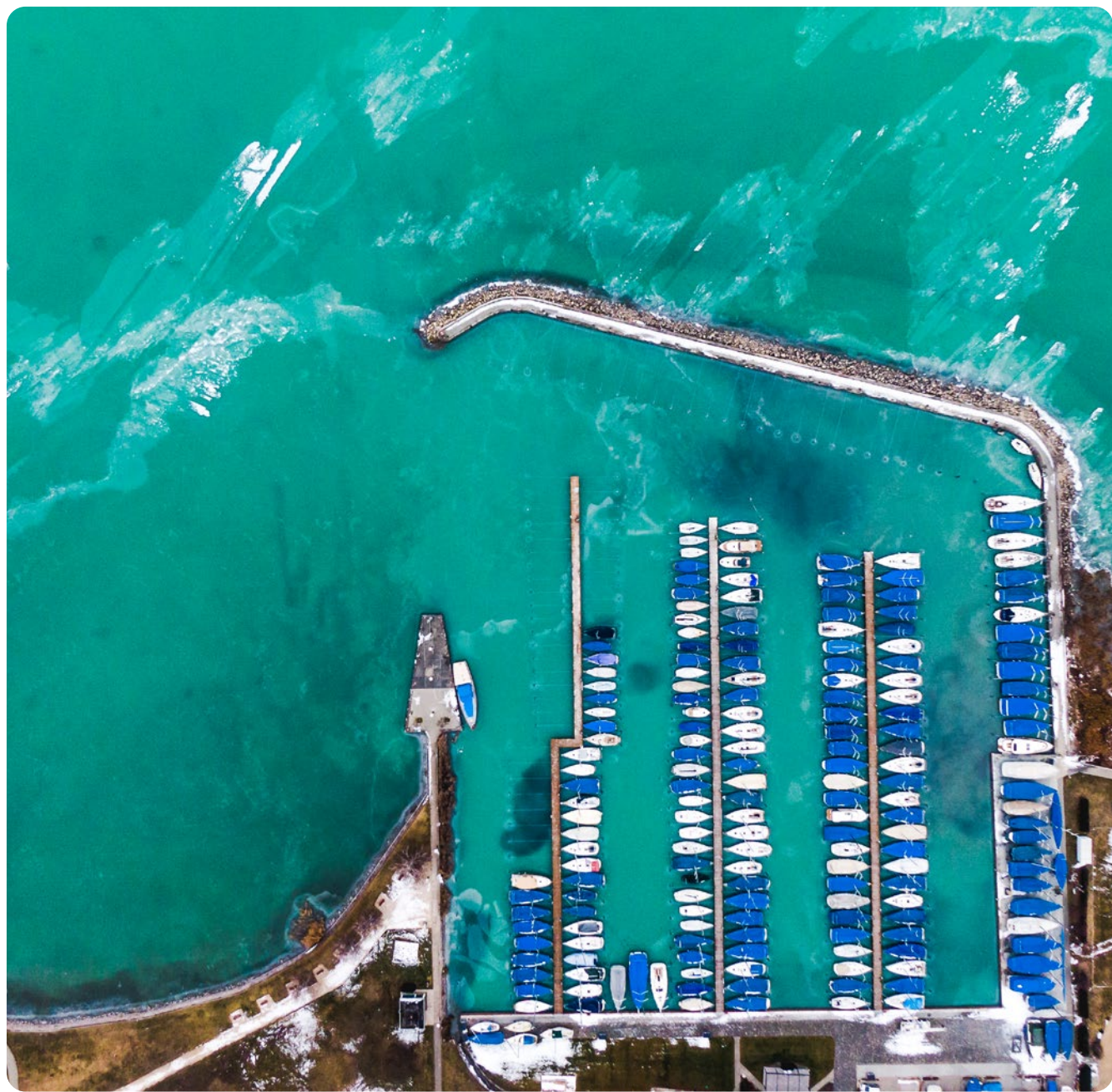
A kutatások eredményeiről egy háromkötetes könyvsorozat jelent meg. Az első, A Balaton-felvidék jövőképe című a régióról alkotott sztereotip elképzeléseket szeretné megváltoztatni feltárva a régió intelligens tájhasználatát, fenntartható gyakorlatait, innovatív kezdeményezéseit és közösségi dilemmáit úgy, hogy kiemelt hangsúlyt fektet a közösségek szerepére. A második, az Üdvözöl a Balaton-felvidék című kötet többek között olyan kérdéseket jár kötbe, hogy milyen szempontokat érdemes átgondolni, ha a régióba költözünk és hogyan élhetünk úgy, hogy a tájjal és a helyi hagyományokkal is harmóniába kerüljünk. Emellett fontos szerepet kap az is,

hogy hogyan tudnánk a látogatókat és a turizmust úgy kezelni, hogy az ne terhet jelentsen a települések életében, hanem olyan előnyt, amiből a helyi közösség is profitál. A harmadik könyv, a Tanuljunk a Balaton-felvidéktől című zárókötet célja pedig az volt, hogy összegyűjtsék és szintetizálják azt az utóbbi években megszerzett tudást és tapasztalatot, amivel a projekt során gazdagodtak. A kötetben 15 interjúban helyi szereplők szemüvegén keresztül láthatjuk a turizmus és a gazdálkodás, valamint a települések működésének jövőképét. Olyan praktikus eszközöket és módszereket vázol fel, amik fenntarthatóan formálhatják a régiót az elkövetkezendő évtizedekben – és nem csak a Balatonnál, hanem akár más hazai vagy külföldi régiók esetében is.

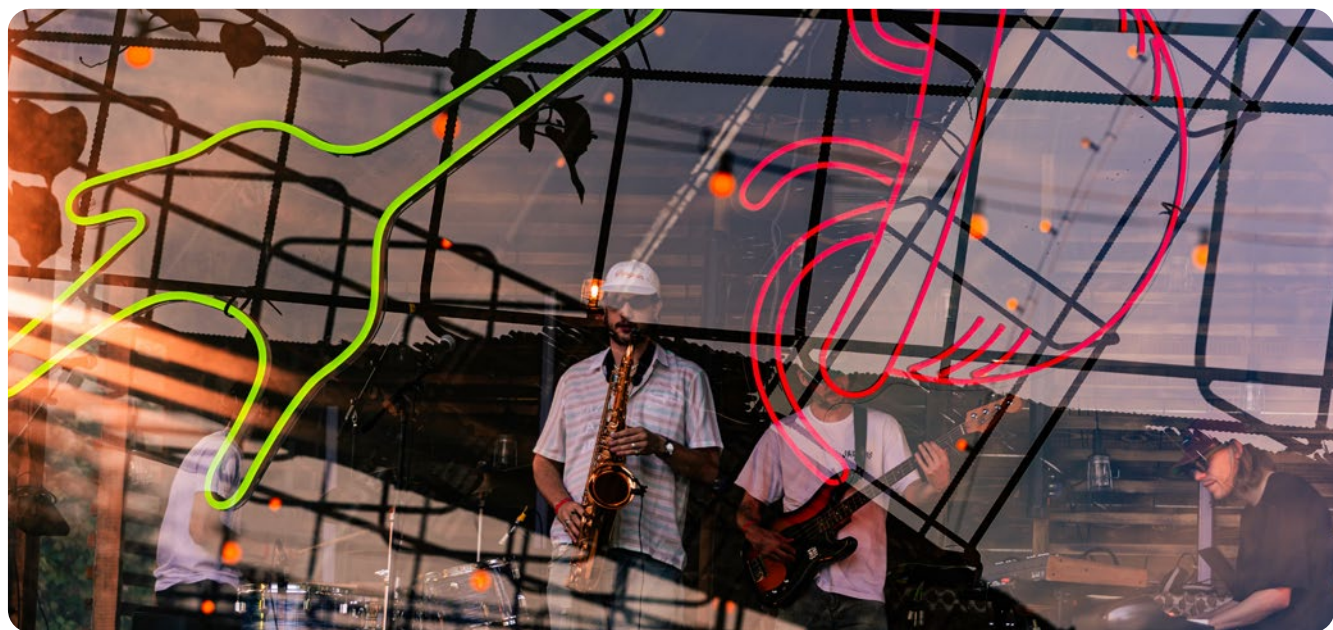
A Tájtéka projekthez több ismeretterjesztő esemény is tartozott. Ilyen volt például a Féliszigeti Barangolás, ahol a Tihanyi-félsziget értékeit ismerhették meg kicsik és nagyok egyaránt különféle workshopok, családi séták és kvízek során. Ezen a rendezvényen mutatkozott be a Balaton-felvidéki Barangoló kiadvány, ami egy olyan, múzeumpedagógiai eszközöket felhasználó füzet, amelyből a gyerekek is megismerhetik a Balaton-felvidéki tájat és annak épített örökségét.

A Tájtéka keretében 2023 őszén bejárhattuk Balatonalmádi különleges épületeit és kertjeit a Pomerium című esemény keretében. A séták célja az épített és kulturális örökség közösségi felfedezése volt. Az olyan központi helyszínek mellett, mint a Pannónia Kulturális Központ és Könyvtár, a vörösberenyi erődtemplom vagy a vasútállomás, megnyitotta kapuit a Postás üdülő, a Kompolthy- és a Kurcz-villa is. Betekinthettünk a II. világháború alatt itt állomásozó légierős pilóták világába, megismerkedhettünk kortárs művészekkel, a Szabó pékségben pedig a műemlék kemencében sült kalácsot kóstolhattunk. Fűke Sándor a hajókészítésről mesélt, Ruttkay Gyula és Szathmáry Zsolt építések pedig a kéttannyelvű gimnázium, illetve a Pannónia általuk tervezett épületeit is bemutatták.

TÜKÖRKÉP

Honnan jövünk, hová tartunk, hogyan éljük meg mindennapjainkat, milyen identitás él bennünk – veszprémi, városrészi, balatoni, magyar, európai – mi inspirál bennünket és mitől félünk? A klaszter programjai ezekre a kérdésekre adtak válaszokat, tükröt tartva elénk személyes történeteken keresztül, a képzőművészet, az irodalom, színház, a mikrotörténet eszközeivel élve. Veszprémhez és a Balatonhoz kötődést és a ma itt élő emberek életérzéseit a családtörténeteken keresztül mutatta be a Privát Veszprém és Balaton projekt. Életre keltek a lakatlan kirakatok (egy patikus, fényképész, borbélymester), színes egyéniségek jelentek meg a város utcáin, a hajó, vasúti és buszmegállókban érdekes történeteket meséltünk el. A Cholnoky-kód színházi ősbemutatója egy zseniális veszprémi család – a Cholnokyak – kalandos életét, összetett személyiségét tette átélhetővé. Kortárs fotó- és képzőművészeti rezidenciaprogramok Balatonfüred, Boglár, Badacsony tereiben jelentek meg, ahol a váratlan kultúra alkotói folyamatos meglepetéseket okoztak azzal, ahogy a világról, környezetről, a lélek és szellem folyamatos változásáról adtak művészi lenyomatokat (Bak Imre, Maurer Dóra, Néma Júlia ...) Az egykor jelentős számú veszprémi zsidó közösségre hívtuk fel a figyelmet a régóta elhanyagolt veszprémi Szél utcai izraelita ótemető megtisztításával és felújításával. A Via Calvaria – Csend hegyek útja projekt az elcsendesedésre, megnyugvásra, elmélyülésre kínál lehetőséget. A Balaton-felvidékről indulva Veszprémen át Bakonybélig 14 kevésbé ismert kilátópont és kálváriája kínál lehetőséget arra, hogy felfedezzük a gyönyörű természeti környezetet és benne azokat a szent helyeket, amelyek kiemelnek a hétköznapi világából.

Kapcsolatokat teremtetünk, alkotó részvételre inspiráltuk az itt élőket és az ide látogatókat.

Márkusné Vörös Hajnalka
projektfejlesztési tanácsadó
VEB2023 EKF

ARTIST IN RESIDENCY

MŰVÉSZETI REZIDENCIA PROGRAMOK

2023-as Európa Kulturális Fővárosa címviselőként kiemelt célunk volt, hogy a Veszprém-Balaton régiót, mint kulturális-kreatív térséget a kortárs képzőművészet eszközeivel, friss szemléletű alkotásokkal mutassuk be. Az Artist in Residency (AIR) programelemek több projektünk eszköztárát gazdagítják: a Művészetek Háza Veszprém, a BALATORIUM, és a balatonfüredi Magyar Fordítóház Alapítvány is részese a programsorozatnak. A megszülető képzőművészeti, fotóművészeti, ökológiai összművészeti és irodalmi művek közös nevezője, hogy a Balaton ihlette őket: a meghívott alkotók a helyszínen megélt élmények és benyomások birtokában hozták létre egyedülálló alkotásaikat.

A rezidencia programok keretén belül hazai és külföldi művészeket egyaránt meghívtunk és felkértük őket, hogy képzőművészeti alkotásaikon keresztül mutassák be, miként látják ők ezt a régiót. A nemzetközi művésztelepek lakói az itt szerzett benyomások, a különleges hangulatú balatoni atmoszférában átélt élmények által ihletett alkotásokat hoztak létre, melyek reflektáltak a Balaton, mint kulturális tájegységre, vagy akár, mint ökológiai kihívások metszéspontjában formálódó természeti közegre.

BALATON EYE – FOTÓ- ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI AIR

Az AIR programokat a Művészetek Háza Veszprémmel közösen valósítottuk meg. A közös együttműködés egyik kiemelt programja volt a BALATON EYE elnevezésű artist in residency, amelynek keretében hazai és nemzetközi művészek érkeztek a régióba, hogy saját stílusukban, saját szemüvegükön keresztül látva a környezetet, a Balatonra reflektáló alkotásokat hozzanak létre. Minden alkotófolyamatot egy-egy kiállítás zárt, ahol a nagyközönség számára is láthatóvá vált a művészek kutatómunkájának és aktív alkotómunkájának végeredménye.

A 2023-as fotóművészeti rezidencia-programok résztvevői:

Europe Archive – Erik Kessels [NL], Thomas Mailaender [F]

Erik Kessels és Thomas Mailaender célul tűzték ki, hogy egy olyan kollektív emlékezet projektet hozzanak létre, melynek fontos relikviáit európai bolhapiacokon gyűjtötték össze. Ennek egyik állomása volt a veszprémi bolhapiac, ahol olyan tárgyakat gyűjtöttek össze, amelyek a régió karaktereit hordozzák magukban, később pedig ezeket használták fel műveik megalkotására, amelyeket kiállításon mutattak be a közönségnek.

Noémie Goudal [F]

Noémie Goudal a balatoni régióban töltött rezidenciája során a táj különleges jellegzetességeit vizsgálta: az ősi barlangoktól kezdve a sziklaalakzatokon át a Balaton északi részének egyedi jellegzetességéiig. Itt, a badacsonyi dombok között található Folly Arborétumban figyelte meg a permi homokkő sekély, szilikátos talajon növekvő rendkívüli növényvilágát és egyedi növényzetét. Ennek eredményeként jött létre a Stéréoscopes (2023) új installációja, amelyet az Inhale/Exhale című kiállításon mutatta be 2023 nyarán, a Dubniczay-palotában.

Dafna Talmor [IL/GB]

Dafna Talmor a Veszprém-Balaton térségben, 16 helyszínen fotózta a táj változatos szépségét, különös tekintettel a kőzetekre. Járt többek között az Úrkúti Paleokarszt Természetvédelmi Területen, a bakonyinánai Római Fürdőnél, a Tihanyi-félsziget tanösvényein, a kispáti bazaltorgonáknál és a Hegyestűnél is. Kéthetes régiós látogatása után új helyspecifikus installációját a Művészetek Házában mutatta be 2023 nyarán.

A 2023-as képzőművészeti rezidencia-programok résztvevői:

Néma Júlia keramikusművész

Néma Júlia úttörő vállalkozásában évek óta kutat és gyűjt helyi ásványokat, kőzeteket, agyagokat szobrászati és használati kerámiatárgyainak létrehozásához. Fatüzeléses kemencéjében a Balaton-felvidék gazdag geológiai örökségét felhasználva évmillió, vulkáni folyamatokat játszik újra, melyekből egyedülálló színek és felületek születnek. A tájból építkező kerámia és porcelán objektok, plastikák és táblaképek a természet szépségéről mesélnek – meséltek számunkra a Folyékony Föld című kiállításon, amelyen Balaton inspirálta kerámiáit járhattuk körbe.

Peter De Thouars És Bernát András festőművészek

Bernát András és Peter de Thouars több mint 40 éve ismerkedtek meg a tihanyi Belső-tó partján, a Somogyi József művésztelepen. 2022-ben visszatértek a Balatonhoz és A tér tükrei projekt és BALATON EYE rezidenciaprogram segítségével újra láthattuk, hogyan inspirálja őket a tó és a Veszprém-Balaton. A projekt utolsó felvonása a Tihanyi Apátságban nyílt kiállítás volt 2023 szeptemberében.

IRODALMI AIR

A Balatonfüredi Fordítóház hat, európai jelentőségű költőt látott vendégül a Versek Veszprémben projekt keretében. A poéták találkozása sok-sok szép verset és több száz diák számára rendhagyó „irodalomórákat” eredményezett.

Yvonne Reddick (Nagy-Britannia), Ija Kiva (Ukrajna), Gérard Cartier (Franciaország), Antonio Rivero Taravillo (Spanyolország), Jaan Malin (Észtország) és Guy Helminger (Luxemburg) kiválóan megtalálták a hangot egymással és a Balatonfüredi Fordítóházban értékes és aktív eszmecsere zajlott a tollforgatók közt. Angolul, franciául, spanyolul, németül, sőt időnként oroszul és olaszul is remek alkotások születtek az itt töltött idő alatt begyűjtött élmények hatására.

A meghívott és itt alkotó költők két nyilvános programon is részt vettek, élvezetes irodalmi találkozókat biztosítva összesen közel négyszáz középiskolás diáknak és felsőoktatásban tanuló hallgatónak. A Pannon Egyetemen költészetről, irodalomról, a balatonfüredi Zsidó Kiválóságok Házában pedig az európaiság eszméjéről tartottak beszélgetést, a régió középiskolaiban pedig rendhagyó nyelv- és irodalomórákat tartottak. A költők a balatonfüredi Lóczy Lajos, a balatonalmádi Kéttannyelvű és a veszprémi Lovassy Gimnáziumba is ellátogattak egy-egy bemutató órára.

A költők régiós ihletettségű versei nem csak egy online elérhető verstárban kaptak helyet, hanem színészhallgatók előadásában 2023 nyarán formabontó utcaszínházi előadás keretében vált közkinccsé, Balatonfüreden, Veszprémben és Balatonalmádiban.

PRIVÁT VESZPRÉM

A Privát Veszprém projekt során a veszprémiek bevonásával, a helyi lakosok saját családtörténetén keresztül térképeztük fel a város múltját, és egy képzeletbeli időutazáson keresztül elevenítettük fel az elmúlt 150 évet.

A projekt nem csak a Veszprémben élőket célozta, hanem azokat a látogatókat is, akik külföldről érkeznek a városba, részt vesznek a VEB2023 EKF szervezésében megvalósuló programokon, fesztiválokon, így különböző installációkon keresztül, akár az utcán sétálva is elcsíphettek egy-egy részletet a város történelmével kapcsolatban. Az egyik kiemelt program az Újragondolt Kirakatok nevet kapta, mely során öt kirakat újult meg a városban. Így a belvárosban járva olvashattunk többek között Francsics Károly borbélymesterről és Rosenberg Jenőről is, aki Veszprém egyik legszebb házát építette meg – azt, amelyikben most az Utcakép Fejlesztési Programban résztvevő KUNSZT! kapott helyet.

A Privát Veszprém projekt másik kiemelt eleme egy gondosan válogatott fotógyűjtemény összeállítása volt, melynek első lépéseként a szervezők a levéltárban és egyéb rendelkezésre álló forrásban kutattak privát és archív képek után. Az így elkészült anyag kibővítésében a helyiek segítségét kértük. Fotópontokat hoztunk létre, ahol veszprémi családokat

fotóztunk, régi családi fényképek társaságában – e fotókból 2023-ban egy kiállítás és egy album is született.

A projekt harmadik elemeként egy rendhagyó köztéri szoborkiállítás is létre jöhetett, amelynek keretében olyan kivételes személyek szobrait helyeztük ki a város különböző pontjaira, akik valamilyen módon részei Veszprém történelmének. Cholnoky Jenő – a Balaton kutatója, a Nobel-díjra fölterjesztett földrajztudós – szobra a Kossuth utca 7. belsőudvarára került. A Francsics Károly borbélymesterről mintázott alkotás egykori borbélyüzlete, a Rákóczi utca 4. szám előtt látható. A Dr. Rosenberg Jenő tisztifőorvost ábrázoló szobrot az általa épített Rosenberg-házban található KUNSZT! előtt állították fel. Óvári Ferenc, egykori országgyűlési képviselő, a Balaton Szövetség alapítójának szobra a róla elnevezett utcában, az általa alapított színházzal szemben található. A „magyar Rodin” -ként is elhíresült szabadszellemű szobrászművész, Csikász Imre figurája pedig a Fricska étterem elé került.

A projekt egy sajátos időutazás is egyben: a nagy elődök szobraihoz ma élő emberek álltak modellt. Cholnoky Jenőt leszármazottja, Jávor Péter alakította, Rosenberg Jenőhöz Zentai Artúr tanuló állt modellt, Csikász Imrét a hazai kulturális élet egyik kiemelkedő alakja, Laki László formálta meg, Óvári Ferenc szobrához a veszprémi történelem tanár, Zeitler Gusztáv állt modellt, míg Francsics Károlyhoz Tóth G. Péter történész, aki maga is kutatta Francsics életét és elemezte szövegeit. A modelleket szkenneléses technikával rögzítették, majd megmodellezték, végül 3D nyomtatóval valósították meg az alkotók.

A Privát Veszprém projekt pedig itt még nem ért véget: a Mesélő Megállók kialakításával veszprémi buszmegállókba vittünk el helytörténeti érdekességeket. A buszmegállókban kihelyezett képek mellett az érdeklődők QR kódok segítségével még több információt megtudhatnak az adott családokról, a projektről és a VEB2023 EKF tevékenységéről.

INTERJÚ

EGY KÉPZELETBELI IDŐUTAZÁS MARGÓJÁRA

A Privát Veszprém projekt tapasztalatairól beszélgettünk

A Privát Veszprém projekt során elért eredményekről és a tapasztalatokról a projekt vezetőit, Márkusné Vörös Hajnalkát és Szauder Dávidot kérdeztük.

Az év során több helyen fotógyűjtési pontokat szerveztetek, és év végére megszületett egy kézzel fogható családtörténeti album. Meséltek róla bővebben?

Hajnalka:

Igen, fotózásra hívtuk a veszprémieket, és jöttek fiatalok, középkorúak, több generációs családok és mindenki hozott magával egy archív képet, amit kezükben tartanak, és azzal jelzik, hogy milyen kötődésük van a városhoz és a korábbi generációkhoz. Sokan nem is egy, hanem több képet hoztak, amelyekre felírtuk, hogy kik szerepelnek rajta, a kiállításnál pedig úgy helyeztük el a családokat a térben, hogy hol laknak jelenleg. Ez már önmagában nagyon érdekes volt, mert volt olyan család, amely hosszú idők óta nem mozdult el az eredeti lakhelyéről, és azóta is ugyanabban az 500 méteres körben lakik az egész család. De akadt köztük olyan család is, amelynek tagjai sokat vándoroltak az egyik városrészeről a másikba. Érdekes volt látni, hogy bár nem volt tudatos válogatás vagy meghívás a fotózásra, mégis szinte minden városrészeről érkezett veszprémi lakos. Az album elkészültét intenzív munka előzte meg: a képek és a visszaemlékezések alapján egy másfél oldalnyi anyagba sűrítettük minden család történetét, ebben különösen Baktay Anna-Réka vállalt oroszlánszerepet. A legkülönlegesebb pedig az volt, hogy a családok mennyire lelkesen vettek részt a munkában, amelynek a kicsúcsosodása a könyvbemutató volt december 7-én, ahol tíz család két-két percben mesélt a saját történetéről. A kötetről még annyit fontos tudni, hogy kétnyelvű, így minden tartalom, a családtörténetek és a képleírások angolul is megjelennek benne.

Dávid:

Szerintem azért lett egy nagyon izgalmas médium, mert egyfajta interakciót teremtett a családokkal. A könyvbemutatón is ezt éreztük, ahogy a Hajni is mondta, a családok a lelkület is beletették, és nagyon magukénak érezték a végeredményt. Azt láttam rajtuk, hogy nagyon élvezték a projektet, és szeretnék folytatni azt az utat, amelyre közösen léptünk rá. Itt egy kicsit visszaatalnék 2023-ra, hiszen a célunk az volt, hogy elinduljon egy folyamat, egy párbeszéd Veszprémen belül. Az egész kihívás koncepciója az volt, hogy az Európa Kulturális Fővárosa év alatt bemutassuk Veszprém múltját a családokon keresztül, és létrehozzunk egy kollektív emlékezetet, amely ugyan a múltról szól, de a jövőbe tekint. Ez pedig nem

más, mint ennek a 25 családnak az emlékezete (mivel egy család története nem került bele az albumba, csak a kiállításra). Szerintem ez az album egy igazi vizuális érték, amivel sikerült elérnünk, amit szerettünk volna, és ahogy Hajni mondta, angol nyelven is olvasható, így bárhova magunkkal vihetjük akár külföldre is, megmutathatjuk másoknak, akik Veszprém városát és múltját a családok történetén keresztül ismerhetik meg. Ezzel szerintem a Privát Veszprém tényleg elérte a célját, és sikeresen zártuk a projektet.

Hogyan értékelnétek a projektet, amely rengeteg szálon futott és több elemből állt? Van olyan, amit kiemelnétek? Mire vagytok a legbüszkébbek mind közül?

Hajnalka:

Én személy szerint a családokkal való munkát tartom a projekt legfontosabb és legérdekesebb részének, amely a legszélesebb kört is érintette, illetve azt, hogy sikerült a családokat megmozgatnunk. Olyan ez, mint amikor bedobunk egy követ a vízbe, és az messze gyűrűzik. Itt a gyakorlatban is tényleg ez történt. Az elején a városvezetés részéről éreztünk egy kis bizalmatlanságot a projekttel és különösen a szobrokkal kapcsolatban: aggódtak, hogy nem vált-e majd ki felháborodást a lakosok részéről az, hogy az öt szobor a citromsárgától a rózsaszínen át a sötétkéig mindenféle színben pompázik. De pont az ellenkezőjét tapasztaltuk, nagyon szeretik az emberek, a fiatalok kifejezetten szelfiznek velük, sőt a turisták is, és azt láttuk, hogy a szobrok elkezdtek élni a lakosok által: Francsics Károly a hidegben egy salát kapott, Rosenberg pedig egy szemüveget a kalapjára, hogy lásson. Így Veszprém izgalmas részeivé váltak újra, ami egyébként a célunk volt: hogy az emberek felfigyeljenek az elfeledett személyekre, akik egykor sokat tettek a városért, de a kollektív emlékezetben valahogyan elhalványult az emlékük. A Mesélő Megállóknak is nagyon nagy sikere volt, nemcsak az utcán vagy a buszról, de az autókból nézve is.

Dávid:

Én minden részét nagyon szerettem ennek a projektnek, de talán egy katarikus élményt tudnék kiemelni mind közül. Eppen a családokat fotóztuk Csobay Bencével, és egy Debreczenyi-Zsebe család elképesztően szép régi fotót hozott magával. Ahogy tartották a kezükben és mosolyogtak, az nekem olyan érzés volt, mintha a fotón keresztül kinyílt volna a múlt egy dimenziója. Ez egy nagyon fontos pillanat volt. Ahogy az is, amikor kezdett összeállni az album, és Anna-Rékával azt éreztük, hogy kezd összeállni a történet egy egészzé. Persze amikor megláttuk az albumot, az is egy fantasztikus pillanat volt. A bemutatón pedig amikor megérkeztek a családok, és az átadáskor pillantották meg először az albumot, olyan energiák szabadultak fel, hogyha mérni lehetett volna az emberi érzések energiáját egy képen, biztosan hihetetlen eredmények születtek volna. Szerencsések vagyunk, mert sok ilyen pillanatot élhettünk át a projekt során.

VESZPRÉMI TÉRKÉPVÁNDOR

A Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa programban kiemelten fontosak voltak azok a kezdeményezések, amelyek Veszprém helytörténeti értékeit dolgozzák fel. A Magyar Nemzeti Levéltárral (MNL) közös fejlesztésünk a modern technológiát hívta segítségül, hogy a város izgalmas múltját rejtő levéltári értékeket minél többen megismerhessék.

A Veszprémi Térképvándor fejlesztése 2022 elején kezdődött a levéltári kutatással. A projekt levéltári szakmai hátterét a Magyar Nemzeti Levéltár veszprémi tagintézménye, a Veszprém Vármegyei Levéltár adta. A levéltár munkatársai az elmúlt csaknem kétszáz év anyagaiból kiválogatták a Térképvándorban felhasználható térképeket, iratokat, képeket, digitalizálták azokat, és elvégezték az adatbázishoz szükséges adattartalom értelmezését és történeti feldolgozását.

A Térképvándor alapját Veszprém város történeti magjának 1857–1947 közötti utca- és házszerkezete képezi. Az adatbázisra épülő applikációban a korabeli házjegyzékekből és házösszeírásokból származó információkat, az utcák, házak és háztulajdonosok legfontosabb adatait és a képeket a digitalizált történeti térképekhez kapcsolva jelenítettük meg, így a Térképvándor mobilapplikáció egy sajátos digitális időutazás élményét adhatja a felhasználóknak. Veszprém utcáin sétálva, okostelefonnal a kézben több mint 100 épületről három idősíkon, 1857, 1927, 1947 évek adatai alapján létrehozott alaptérképeken keresztül tekinthetünk bele az adott épület múltjába, a levéltári digitalizált adatok közvetlen megtekintésével. Így a levéltár őrizetében lévő középület- és lakóház-tervrajzok, telekjegyzőkönyvek, korabeli fotók között is böngészhetnek a helytörténet iránt érdeklődő veszprémiek és a Veszprémbe érkező vendégek.

PRIVÁT BALATON

A balatonfüredi Lipták Gábor Városi Könyvtár és a VEB2023 EKF együttműködéséből született meg a Privát Balaton projekt, amelynek célja a balatoni régió múltjának felelevenítése fotók segítségével.

A Privát Balaton projekt központi eleme egy fotógyűjtési akció volt, amelynek keretében a Balatonhoz kötődők, itt élők, itt nyaralók egy nyilvános fotómegosztóra tölthették fel balatoni élményeiket fotók formájában. Ez nem csak online valósulhatott meg a projekt kezdetekor: személyes fotógyűjtések alkalmával lehetett képanyagot vinni a kijelölt helyszínekre, ahol azok beszkennelésre kerültek és a hozzájuk kötődő emlékeket is lejegyezték. Többek között Balatonbogláron, Balatonakaliban és Balatonfüreden is lehetett személyes képgyűjtő eseménnyel találkozni.

A képek egy része szabadtéri kiállításokon került kiállításra, de ennél még fontosabb, hogy egy olyan fotóbázis jöhetett létre, ahol egy helyen találhatóunk balatoni tematikájú fotókat az 1930-as évektől a 80-as éveken át, egészen a 2000-es évekig.

Kilenc kiállítás – amelyek között volt olyan válogatás, amelynek segítségével felidézhattuk a vitorlázás múltját, az írók balatoni nyaralásait vagy akár a balatoni vasúti közlekedés történetét – , több mint százezer látogató, kulturális programok a Balaton északi és déli partján, közösségi fotógyűjtés – ezek a számszerű adatok, azonban a Privát Balaton projekt ennél jóval többet adott: megmutatta, hogy szeretett tavunk, a Balaton történelme mindannyiunk lelkében fontos, velünk élő örökség, személyiségünk szerves része. Éppen ezért a fotógyűjtés a 2023-as éven túl is folytatódik, bárki feltöltheti a tó környékén készült fotóját a privatbalaton.hu felületére, vagy személyesen is leadhatja a balatonfüredi Lipták Gábor Városi Könyvtárban kialakított Privát Balaton gyűjtőponton.

HIDAK

Hidak, kapcsolatok, kapcsolódások – ez a munkám fő fókusza. A közösségi terek létrehozásával, üzemeltetésével, a Generációs Híd programsorozat megszervezésével, a Terítéken kerekasztalbeszélgetés sorozat létrehozásával mi magunk is egy összekötő híd szerepét töltöttük be. Olyan társadalmi csoportok találkoztak a segítségünkkel, akik között nagy valószínűséggel párbeszéd sem alakult volna.

A fiatalok, a gyermekes anyák és családok vagy a 65 év felettiiek közösségei, de akár Veszprém különböző városrészeinek, valamint a társadalom peremére szoruló csoportok felkarolása, érdekeik képviselése, szintén kiemelt szerepet kapott. Az volt a célunk, hogy a civil szervezetek, informális közösségek az előkészületi és a programév idején megerősödjenek annyira, hogy 2023 után már képesek legyenek az önálló működésre, közösségfejlesztésre és tagjaik megtartására.

A kapcsolatok és kapcsolódások sok esetben csak úgy jöhettek létre, hogy évtizedes gátakat bontottunk le. Nyitottá tettük a rendezvényeket például a fogyatékosággal élők számára: új közösséget nyertünk a rendezvényeknek és új lehetőségeket nyitottunk a közösségeknek. Egyik legnagyobb sikerünknek tekintjük, hogy a Gyárkert koncertek már-már állandó vendége volt a jeltolmács.

Eseményeink kapcsán nem számított az, ki milyen nemzetiséghez tartozónak vallja magát, hanem hogy itt él Veszprémben, a régióban és értékeivel, kulturális örökségével része az egésznek. Teret adtunk az önálló kezdeményezéseknek, a nemzetiségi hagyományok bemutatásának, erről tanúskodik a német gyökerű települések Kálvária-építményeit összekötő Csendhegyek útja (Via Calvaria) vagy a Romani Design által életre hívott roma közösségfejlesztő program.

Felkaroltuk, támogattuk, egységgé formáltuk ezeket a különleges kisközösségeket, akik erős pillérekké formálódtak és már maguk képzik a hidat a következő generációk felé.

Bonyhádi Szilvia
programmenedzser
VEB2023 EKF

ROMANI FOR BERHIDA – EGYÜTT BERHIDÁÉRT

A Romani Design márkát könnyen felismerhetjük változatos forma- és színvilágáról és a különleges ruhák anyagán szinte tapintható, hogy az alkotók a divat iránti szeretetüket és saját tradícióikat is beleszövik minden egyes darabba. A márka tulajdonosai, Varga Erika és Varga Heléna célja, hogy a divaton keresztül építsenek hidat a különböző kultúrák között. Ez az alap gondolat indította el azt a kezdeményezést, amely az Együtt Berhidáért programon belül jött létre, az Amaro Trajo Alapítvánnyal karöltve, a VEB2023 EKF támogatásával. A projekt célja az volt, hogy hazánkban egyedülálló módon segítse a roma kultúra és közösség fejlesztését, illetve a fiatal tehetségek pályorientációját.

A program során szervezett találkozók, workshopok és foglalkozások élményalapúak és voltak és fontos volt a gyakorlati tudás elsajátítása, így a résztvevők felismerhették a bennük rejlő lehetőségeket és különböző divatszakmákba nyerhetnek bepillantást. Ezen célok elérésének érdekében hirdették meg 2022-től indulva a napközis és bentlakásos táborokat, amelyek a tehetséggondozás fontos részét képezték a nyári vakációs időszakban. A foglalkozások egyfajta kreatív alkotói műhelyként működtek a Berhidai Művelődési Ház és Könyvtárban, ami varrodai, kézműves és ötvös foglalkozásoknak is helyszínt biztosít. A fő célcsoportot a tinédzser korú fiatalok képviselték, akik gyakran kisebb testvérükkel és édesanyjukkal együtt érkeztek. A programok során külsős mentorok és szakemberek segítették a közös alkotást.

INTERJÚ

„FŐ CÉLUNK, HOGY A DIVAT SEGÍTSÉGÉVEL KINYISSUK A VILÁGOT”

Interjú Varga Erikával, a Romani Design egyik alapítójával

„Számomra a divat ugyanaz, mint írónak a szavak, festőnek a színek. A ruháimon keresztül tudom megfogalmazni önmagam és megteremteni azt a világot, amelyben szívesen élek” – olvashatjuk Varga Erika gondolatait a Romani Design honlapján, aki azon felül, hogy több mint tíz éve testvérével, Varga Helenával létrehozta az országosan és nemzetközileg is elismert divatmárkát, fontos szerepet vállal a roma közösségek edukációs és szociális fejlesztésében.

SZOROS BALATONI KÖTŐDÉS

„A Romani Design révén sokat jártunk a Káli-medencében, számtalan iparművész barátunk van a régióban. A tehetséggondozó munkám is részben kötődik a Balatonhoz, hiszen 18 éves

koromtól kezdve roma fiatalok táboroztatásával foglalkoztam Balatonszemesen, sőt én magam is résztvevője voltam ilyen táboroknak. Szóval viszonylag korán kialakult bennem egyfajta kötődés a Balatonhoz és később, felnőtt koromban a tóban tanultam meg úszni. Testvéremmel együtt nagyon szeretjük ezt a környéket, hiszen többször tartottunk divatbemutatókat a tó körül. Úgyhogy azt kell, hogy mondjam, hogy nem csak szakmai élmények, de rengeteg személyes emlék is köt minket a Balatonhoz” – meséli Erika.

Ezek után talán nem meglepő, hogy a Romani Design tervezői vezető szerepet töltenek be az Együtt Berhidáért programban, amelynek központi helyszíne a Berhidai Művelődési Ház és Könyvtár volt. Erika régi vágya volt, hogy egy organikus közösségben alakíthasson ki egy olyan közösségépítő programot, amely a pályorientációt célként kitűzve nem csak a fiatalokat célozza.

„Alapvetően azt szeretnénk elérni, hogy azt a tudást, amit a gyerekek megkapnak, az a családon belül is működjön, ezért tulajdonképpen mi nem kifejezetten gyerekekkel foglalkozunk, hanem családokkal” – tudtuk meg Erikától, aki szerint a résztvevők a projekt segítségével pár év alatt önfenntartóvá válhatnak, amennyiben a város vérkeringésében létrejönnek a jelenleg még hiányzó kapcsolódási pontok.

GYAKORLATORIENTÁLT PROGRAMOK

A program keretében szervezett foglalkozások nem csak élményt adtak a fiataloknak, hanem tapasztalatot és gyakorlatot is szerezhettek a szakmai segítségnek köszönhetően. Olyan divatszakmákba nyerhettek bepillantást, mint a divattervező, jelmeztervező, varrónő, sminkes, fodrász, fotós, színész, előadó vagy táncos – a táborok és a workshopok pedig abban segítettek nekik, hogy eldönthessék, mi az az irány, ami érdekli őket. „Azt gondolom, hogy csak akkor lehet valós tudást megszerezni, fejleszteni a gyerekeket és egy lehetséges pályorientációt adni nekik, ha létrehozunk egy víziót a fejükben, amelynek segítségével ténylegesen kipróbálhatják és beleláthatnak olyan szakmákba, amelyek általában nem elérhetők a roma fiatalság számára. Erre adtunk mi lehetőséget professzionális szakembereink segítségével és a fő célunk az volt, hogy a divat segítségével kinyissuk a világot és elvigyük a berhidai közösségnek.”

TERÍTÉKEN

A Veszprém-Balaton Európa Kulturális Fővárosa 2023 programnak már a kezdetektől kiemelt értékei közé tartozik a közösségépítés és bevonás. A Terítéken eseménysorozat létrehozásával a közösségépítés egy különleges módját teremtette meg a régióban. A jól strukturált tematikára épülő eseménysorozat jóízű kerekasztalbeszélgetésekből állt – egy-egy helyi termékekkel feltálat reggelizőasztal körül. Természetesen a gasztronómiai értékek mellé minden esetben fontos témák is kerültek az „asztalra”. A tudásmegosztásra és tapasztalatcserére barátságos alkalmat kínáló találkozókön meghívott szakértők tematikus, katalizátorként is tekinthető rövid előadásai mindannyiszor kötetlen beszélgetéssé alakultak át. Az állomásokon olyan fontos témákat érintettek a résztvevők, mint a vállalati felelősségvállalás, a zöld szemléletmód, a környezeti fenntarthatóság, a családbaráttság és mindezek érvényesítése a munkahelyeken, függetlenül attól, hogy kis-, közép- vagy nagyvállalati kategóriáról van-e szó.

A találkozók eredményeként a Terítéken eseménysorozat keretében több kezdeményezés is célba ért. Az alkalmakon résztvevők segítségével többek között pihenőkert jöhetett létre a vászolyi gyümölcsösben, a balatonkenesei óvodások magасыást kaptak, a nemesgulácsi óvoda pedig egy aszalógéppel lett gazdagabb, amelynek köszönhetően egészséges nassolnivalókat készíthetnek a kicsiknek.

A régiókat érintő témák az alábbi településeken kerültek terítékre 2021-ben, 2022-ben és 2023-ban: Nemesgulács, Vászoly, Jásd, Káptalantóti, Alsópáhok, Zalacsány, Balatonkenese, Magyarpolány, Balatonszőlős, Szigliget.

GENERÁCIÓS HÍD

Meg nem értés, kommunikációs szakadékok, elszigetelődés – sok esetben ezek a tényezők vezetnek a generációk közötti feszültségekhez. Ezt felismerve, közösségépítési szándékkal indítottuk el 2021-ben a Generációs Híd műhelymunkákat a Pannon KözTéren.

A műhelymunka tagjainak találkozási alkalmából eseménysorozatok ötletei körvonalazódtak, a résztvevők hagyományörző és sport programokat találtak ki, melyek előkészítésében és megvalósításában is részt vettek.

A programok fő célja az volt, hogy több generáció együtt töltsön időt, hogy közösen ismerjék meg az általuk értéknek és kapcsolódásnak vélt időtöltéseket, hogy egymástól tanulhassanak és egymásból inspirálódjanak. Az olyan programok során, mint a barkácsolás, a rétesnyújtás, a pizzasütés vagy a balkonkertészkedés, nem csak hasznos

tudást sajátíthattak el a résztvevők, hanem lehetőségük nyílt arra, hogy közösen jól érezzék magukat és közelebb kerüljenek egymáshoz.

Az értékes, együtt töltött idő mellett, az események középpontjában a résztvevők közötti tapasztalatcsere, az eltérő generációkat képviselők közötti párbeszéd indukálása állt. A téma és a közös munka segíti oldani a generációs különbségeket, és elindítja a kommunikációt, az egymás felé nyitást. Ezt a folyamatot mentori munka is segítette.

KIRÁLYNÉK FÖLDJÉN

A Királynék Földjén programsorozat célul tűzte ki, hogy a helyi közösségeket formáló, sokszínű, veszprémi nőre irányítsa a figyelmet, bemutassa az „ezerarcú veszprémi nőt”.

Veszprém mindig is büszke lehetett közösségeire, sokszínűség, gazdagság jellemzi a civil szervezeteit és a helyi közösségek ápolják hagyományait. A lányok, nők aktív formálói ezeknek a szervezeteknek, azonban a veszprémi női lét gazdagsága, sokszínűsége még nem volt soha középpontban. Ezen kívántak változtatni a Királynék Földjén programjai, többek között a Királynék Hete nevű rendezvény.

A Királynék Földjén csapata egy több részből álló szakmai programot állított össze. Az előkészítő tréningek, workshopok célja volt, hogy megmutassa feltárja, hogy hogyan találkozik a múlt a jelenel, ki is az az ” ezerarcú veszprémi nő.” Az első mérföldkő a közösségek megkeresésén túl felfedezte azokat a rejtett értékeket, amelyek segítettek, hogy közösen, egy fesztivál keretében fedezhessük fel a veszprémi nő egyediségét. A szakmai elképzelés a fokozatosságra épült. A kiscsoportban elkezdett építkezés lehetővé tette a sokféle érték, élmény, spontán ötlet feltérképezését, és felszínre kerülését. Ez segítette a közösségek fokozatos építését, és az önkéntes részvétel életben tartását és az önkéntesek megtalálását.

A kisközösségeket, szerethető megoldásokat fókuszba helyező programsorozaton gasztronómiai programokon vehettünk részt, neves pszichológusok és mentálhigiénés szakemberek segítségével tárhattuk fel a nő szerepét otthon és a munka világában, de részt lehetett venni akár művészeti alkotópályázaton is. A programsorozat keretében összesen 194 esemény került megrendezésre és közel 3000 fő látogatott el ezekre.

MADÁCH 200 GONDOLAT FESZTIVÁL

Az első napon közelebbről is megvizsgálhattuk az emberi teremtéstörténetet, az emberiség fejlődését és arról is szó esett, hogy vajon mi a célja az embernek a világban és hova vezet majd minket a jövő.

Az örök élet lehetséges? Fenntartható a fenntartható fejlődés? Mi van a klímaszorongás vagy az elmagányosodás jelenségének hátterében? Mi a pénz és a kapitalizmus jövője? Milyen tudományokat és áltudományokat ismerünk? Melyek a legújabb csillagászati felfedezések és milyen veszélyekkel fenyegethetnek az előregedő társadalmak? Hogyan lehet segítségünkre a mesterséges intelligencia a mindennapokban vagy éppen ellenkezőleg: milyen negatív hatásai lehetnek az AI világnak? A Madách 200 Gondolat Fesztiválon 2023 októberében öt napon át minden a tudományok, a történelem, a közélet, a filozófia és a világ kulturális kérdéseiről szólt. Az izgalmas beszélgetések mellett bemutatók, koncertek és tech érdekességek színesítették a programot.

A Madách 200 Gondolat Fesztivál ideje alatt olyan gazdasági, társadalmi, pszichológiai, filozófia és ökológiai témák kerültek fókuszba, amelyeknek mind egy közös kiindulópontjuk volt: Madách Imre egyik legfontosabb műve, Az ember tragédiája. Az előadások során a résztvevő szakemberek, művészek és hitéleti szereplők minden nap új kérdésköröket jártak körbe.

A második napon az egyiptomi, az athéni és a római kultúra kapcsán az egyeduradalom és a demokrácia, az Én és a Közösség témáiról beszélgettek szakértők és az európai vallástörténetről is szó esett.

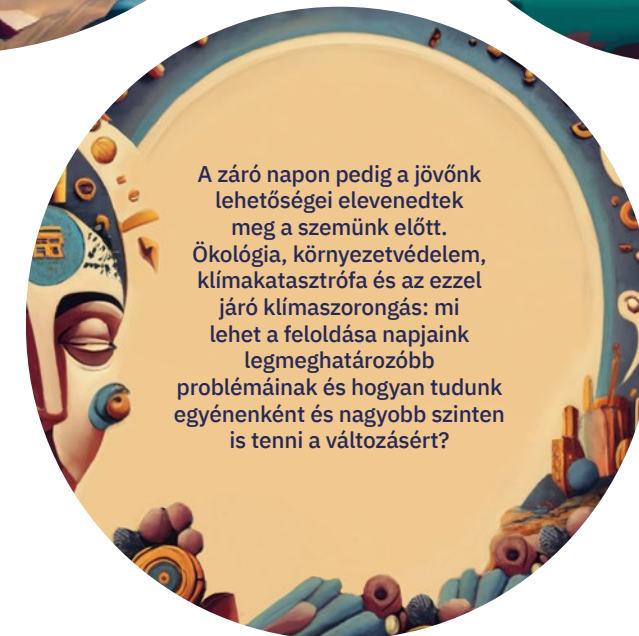
Szociológusokkal, tudósokkal, tanárokkal, egyházi szereplőkkel, gazdasági szakemberekkel és filozófusokkal közösen kereshettük a válaszokat. Többek között olyan beszélgetőpartnerek társaságában, mint a Prezi társalapító Somlai-Fischer Ádám, Karafiáth Orsolya író, Tari Annamária pszichológus vagy a közgazdász Pogátsa Zoltán.

A harmadik napon a reneszánsz és a felvilágosodás eszméi, a korszak tudományai, a demokrácia és napjaink égető kérdései kerültek a porondra. Sőt, a kiégés, a munka és magánélet egyensúlya és álmaink jelentősége is felbukkantak a témák között.

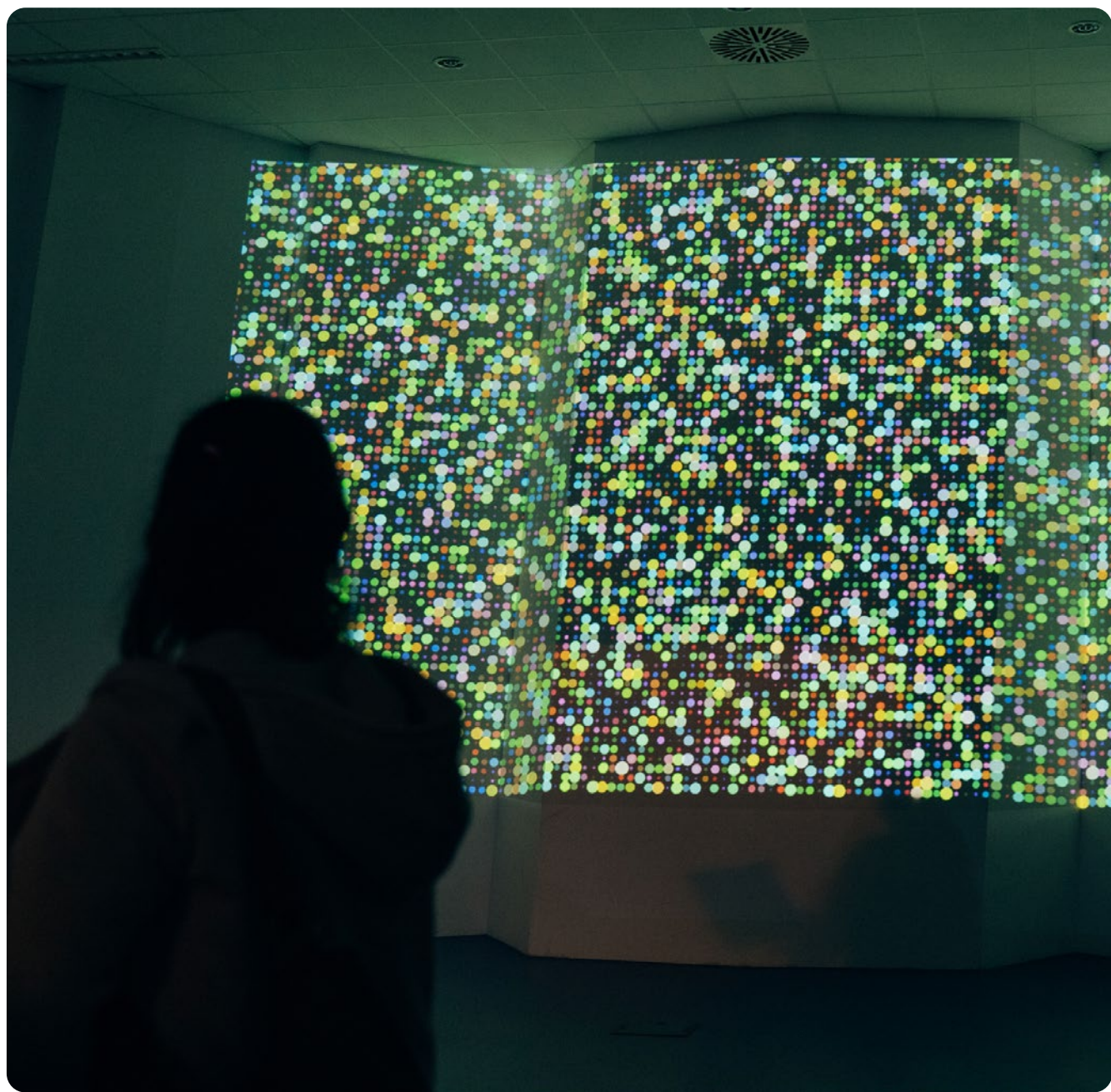
A negyedik napon már minden a gazdaság és a technológiai forradalom körül forgott és a fogyasztói társadalom minden pozitívuma és negatívuma is megvitatásra került.

A záró napon pedig a jövőnk lehetőségei elevenedtek meg a szemünk előtt. Ökológia, környezetvédelem, klímakatasztrófa és az ezzel járó klímaszorongás: mi lehet a feloldása napjaink legmeghatározóbb problémáinak és hogyan tudunk egyénenként és nagyobb szinten is tenni a változásért?

RENDAHGYÓ

A rendhagyó kifejezést alapvetően kétféleképpen értelmeztük. Egyrésztől nyilván a kísérletezés szándékát burkoltuk bele ebbe a szóba, és rengeteg igazán progresszív előadás valósulhatott meg ebben a programcsomagban, másrésztől viszont, némileg paradox módon, a leghétköznapiabb dolgokat fogtuk fel rendhagyóként. Ennek a klaszternek a programjai azért is működhettek ennyire, és azért is voltak ilyen szerethetők, mert azokat a tereket használtuk, ahol a mindennapjainkat eltöltjük: az utcát, a piacot, a vasútállomást, az erdőt, a város közepén álló romtemplomot, különböző szórakozóhelyeket vagy éppen egy bérház udvarát.

Számomra a legemlékezetesebb a Holszezon Kortárs Irodalmi Fesztivál volt, amelyet egy teljesen lehetetlennek gondolt hónapban, februárban, szerveztünk meg Veszprém kis kávézóiban és klubjaiban, és amelyen azokkal az irodalmi határműfajokkal foglalkoztunk – krimi, fantasy, képregény, sci-fi –, amelyekről általában kevés szó esik a hasonló rendezvényeken, pedig rengetegen olvasnak és alkotnak ezekben a műfajokban is.

A Romkoncertek-programsorozat is a nagy kedvenceim közé tartozott, sőt, azt hiszem az egyik legemlékezetesebb élményem a 2023-as évből az a pár perc, amikor a dörgicsei Boldogasszony templomromnál körülbelül 120 emberrel közösen hallgattuk a fűben ülve Kollár-Klemencz László énekét, hátunk mögött a balatoni panorámával, balra tőlünk pedig az éppen lemenő Nappal.

Persze a rendhagyó színházi előadásokat is említhetem, és hát ott van az erdei Olvasókabin is, ami az én olvasatomban az egyik legszebb szimbóluma lett a természet és a kultúra harmonikus összekapcsolódásának.

Varga Richárd
kulturális projektmenedzser
VEB2023 EKF

INOTA

A 8-as főút mellett található Inotai Hőerőmű közel 50 évig szolgáltatott áramot a magyarországi elektromos hálózatba, bezárása óta pedig a Szárnyas fejedőház 2049 stábján, néhány kalandvágyó urbexesen és fotóson kívül nem léphetett be a területére senki. Egészen 2022 nyaráig, amikor a gyártelep kapuja újra megnyitotta kapuit a szélesebb közönség előtt is, méghozzá egy izgalmas, audiovizuális eseménysorozattal.

2022-ben az Inota (re)opening keretében térspecifikus vetítések és zenei élmények töltötték meg a gyár területét, illetve tematikus séták indultak. A Túrójó vezényletében olyan bejárásokon vehettünk részt, amely során megismerhettük Inota történetét és kideríthettük, hogy hol volt az inotai elvtársak kedvenc termálfürdője, ki lakhatott az erőmű mellé felhúzott Készleléti lakótelepen és általában mit jelentett a jólét a Kádár-rendszerben.

Az újrainyitást 2023-ban az INOTA Fesztivál követte a nyár utolsó hétvégéjén, ahol négy napon át a hazai és nemzetközi underground zenei és vizuális művészeti szcéna képviselői népesítették be a gyár területét. A fellépők között volt többek között Max Cooper, Nils Frahm és az Extrawelt is, zenélt a Platon Karataev, iamyanK és Zságer Balázs is, aki Katona Katival karöltve egy egészen különleges zenei és vizuális élményegyüttest hozott létre.

Mindemellett megnyíltak a gyár különböző területei is, amelyekben grandiózus fényfestések teremtettek különleges atmoszférát. Cikázó és álomszerű vetítések, valamint hangeffektek repítettek el minden résztvevőt egy rendhagyó dimenzióba.

Az INOTA Fesztivál ezen kívül teret adott a szakmai párbeszédnek is: az eseményt egy szakmai konferencia nyitotta meg, amelyen különböző művészeti ágak és a kreatívipar képviselői beszélgettek arról, milyen jövője lehet ennek az egyedülálló ipari komplexumnak a jövőben és egyáltalán, hogyan válhatnak az ehhez hasonló rendhagyó helyek kulturális és művészeti események helyszínévé.

ROMKONCERTEK

Veszprém és a Balaton-felvidék egyedülállóan gazdag középkori örökséggel rendelkezik, hiszen a régió településeit járva lépten-nyomon kolostor-, templom-, kápolna- és várromokra bukkanunk. Ezeket a romokat töltötte meg élettel és művészettel a Veszprém–Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa Romkoncertek elnevezésű programsorozata.

Az irodalmi és zenei fókusszal rendelkező események a nagy tömegeket vonzó fesztiválokkal szemben, a személyesebb, intímabb kapcsolódás lehetőségeit szerették megteremteni az előadók, a közönség és a környezet között, éppen ezért

az előadások minden esetben kis létszámban, családias környezetben valósultak meg, a szabad ég alatt. A minimális környezetterhelés, a természet és a történelem értékeinek felfedezése és védelme szintén kiemelten fontos eleme volt a programsorozatnak, ezért az előadásokat ZERO WASTE, vagyis hulladékmentes eseményként szerveztük meg.

A 2021-ben induló eseménysorozat keretében a hazai irodalmi, zenei és színházi élet neves előadóit láthattuk a színpadon, úgy, mint Beck Zoli (30Y), Vecsei H. Miklós, Szávai Viktória, G. Szabó Hunor (The Qualitons), az Ivan and the Parazol duó, Szűcs Krisztián (HS7), Szálinger Balázs, Balla Gergő (Platon Karataev) vagy Prieger Zsolt (Anima Sound System). A rendhagyó helyszínek között volt a dörgicsei Boldogasszony-templomrom, a balatoncsicsói Szent Balázs templomrom és a veszprémi Margit-romok is.

RENDHAGYÓ TEREK

A Veszprém–Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa program Rendhagyó terek színházművészeti sorozatának legfőbb küldetése az volt, hogy a kortárs színházi formanyelvek minél szélesebb spektrumát mutassa be a veszprémi és régiós közönség számára, valamint, hogy elvigye a színházat az emberek közé: utcákra, tornacsarnokokba, parkokba, piacokra, strandokra, és akár olyan extrém helyszínekre is, mint egy obszervatórium vagy egy bánya.

A Rendhagyó terek sorozat 2022-ben összesen hét alkalommal jelentkezett különleges színházművészeti produkciókkal. A műfajok lehető leg szélesebb skáláját felvonultatva tették izgalmassá a kedd estéket: a nonverbális színházzal kezdve, az erdei színházon át, a kifejezetten underground darabokig. Ez pedig a 2023-as évben sem volt másként: összesen 12 előadáson vehetett részt a nagyközönség.

Az események során olyan helyszíneken élhettük át a színház erejét, mint a farkasgyepűi erdő, a veszprémi Lovassy László Gimnázium tornaterme, a veszprémi piac, egy badacsonyi borászat vagy egy vonat. Az együttműködő társulatok között volt a Forte Társulat, az Artus Színház, a Budapest Bábszínház, az Amargant Színházi Műhely és a Kabóca Bábszínház is.

OLVASÓKABIN

Az Olvasókabin megépítésével egy olyan rendhagyó teret szerettünk volna létrehozni, amely a természet szeretetét, a környezettudatos gondolkodás és a mindennapi rohanásból való kiszakadás fontosságát közvetíti az irodalom által. Összekapcsolja az erdőt, a művészetet és az embert. Mindemellett pedig olyan programok elindítására is lehetőséget

ad, amelyek a fent említett értékek mellett, az olvasás népszerűsítését, és a helyi kulturális és tudományos örökség ápolását célozzák meg.

A nem mindennapi tér inspirálóan hathat, illetve az olvasást is népszerűsítheti a fiatalok körében. A kabin számtalan edukációs lehetőséget is magában rejt. A környezettudatosságra nevelést segítik elő a tematikus polcok és bizonyos programok, amelyek a kabinnál vagy a kabinhoz kapcsolódva valósulnak meg. Kutatások bizonyítják, hogy a fiatalok körében egyre fontosabbá válik a környezettudatos szemlélet és a természet védelme. Az erdei olvasókabin tulajdonképpen ennek a két körnek, az irodalomnak és a környezettudatosságnak az ötvözése. A projektben szereplő programok kiegészítik és felerősítik ezt a szellemiséget: a mindennapi rohanásból kiszakadni vágyók számára is kedvelt helyet biztosíthatnak.

A MOME Építészeti Intézetének hallgatói (Formanek Liza és Fazakas Imola) által tervezett kabin Baló Dániel, a MOME oktatójának vezetésével épült meg az Ajka-Csingervölgy melletti parkerdőben, túraútvonalak találkozási pontjánál.

KRIPTON-HÁZ MULTIKULTURÁLIS ÉLMÉNYKÖZPONT

Ajka múltjának köszönhetően gazdag ipari műemlékekben, ipari kulturális és szellemi örökségben, melynek újragondolásával és a világ első Kriptongyárának újrainyításával egy különleges kulturális, turisztikai és innovációs negyed jött létre a városban.

A Kriptongyár 1937-ben az ajkai származású fizikus, Bródy Imre találmányának, a kriptongázás villanylámpának köszönhetően épült fel, és 1944 nyaráig üzemelt. A gyár épülete a Veszprém–Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa program keretében egy különleges multifunkcionális térként született újjá 2023 tavaszán. A belvárostól távol eső Csingervölgyben található élményközpontban 2023-ban szabadtéri filmvetítések, koncertek, és nosztalgia bányász nap is megrendezésre került, sőt még Supermannel is találkozhattunk a különleges VR élményeknek köszönhetően, de akár bele is bújhattunk a szuperhős bőrébe a Krypton Akadémia keretében.

Az itt megrendezett külvárosi piknik keretében sport- és kocsmajátékokon, kézműves foglalkozásokon vehettünk részt, és graffitizhattunk is, az elkövetkezendő években pedig még több rendezvény kap majd itt helyet.

VIA CALVARIA

A Via Calvaria nem véletlenül kapta a Csendhegyek útja elnevezést, hiszen egy olyan észak-dunántúli túraútvonalról van szó, amely 14 Kálvária-építményt köt össze egymással a Bakony

erdein és a Balaton-felvidék csodás tájain keresztül, ahol a résztvevők nem csupán a tájban gyönyörködhetnek, hanem lehetőségük van megélni a slow turizmus lényegét, amelynek lényege a befele fordulás, az elmélyülés és az elcsendesedés.

Európában és Németországban különösen népszerű a Szent Hegyek útja, és erre a koncepcióra épül a Via Calvaria is, hiszen a 14 állomás között több német gyökerű település található, Jásd pedig a hazánkban élő szlovák nemzetiségűek körében közzismert.

Az útvonal létrehozásának célja az volt, hogy a magyarországi németek kulturális kincsei bemutatásra kerüljenek, hogy az épített környezetüket és a hagyományait minél többen megismerhessék. Az útszakaszok minden esetben olyan helyeken visznek, ahol nem lehet kerékpárral vagy autóval közlekedni – ez egy fontos szempont volt a kialakításkor, mert a Via Calvaria lényege, hogy az ember gyalogosan élje meg az elcsendesedést.

Az útvonalak alkalmasak akár osztálykirándulásokra, de arra is lehetőséget adnak, hogy egy adott településen egy kis időre letelepedjünk, hiszen a honlap segítségével megismerhetjük a legfontosabb tudnivalókat: hol szállhatunk meg, hol található élelmiszerbolt vagy étterem, illetve merre induljunk, ha túrázni szeretnénk. A túrák akár egyedül, akár családdal is teljesíthetők, melyeket a településeken megpihenve és több időt eltelve érdekes lelki és kultúrtörténeti tartalmakkal is megtölthetünk.

A projekt három régiót és 14 települést foglal magába:

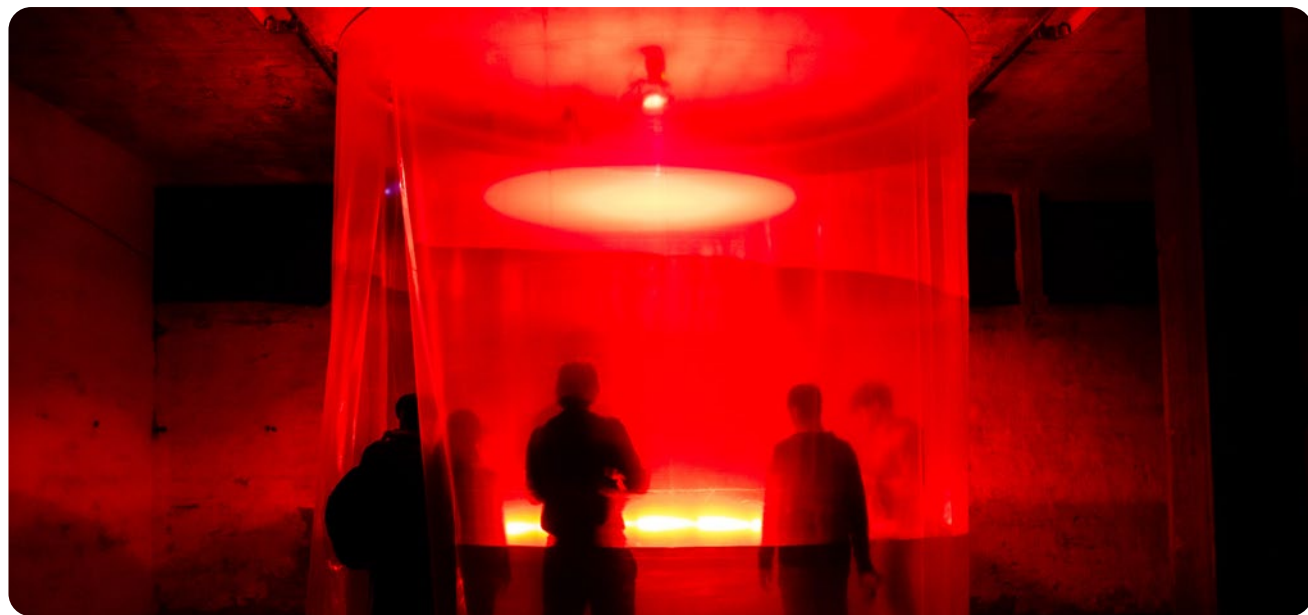
- Balaton-felvidék: Barnag, Szentjakabfa, Vöröstó
- Zirc és környéke: Bakonybél, Bakonyháza, Jásd, Lókút, Olaszfalu, Zirc
- Veszprém és és Ajka környéke: Bakonygyepes, Gyulafrátót, Magyarpolány, Márkó, Városlőd

ÜNNEP

Nehéz nem használni nagy szavakat, amikor az EKF-ről, annak Ünnepeiről írunk. Nyilvánvaló, és valamennyire köztudott is, hogy maga a kezdeményezés is, már a 80-as években is részben az Ünnep, az ünneplés szándékával indult el.

Legyenek büszkéek az európai népek a kultúrájukra, mutassák meg azt saját polgáraiknak, és a cím évében hozzájuk érzézőknek. Nyissák tágra ajtajaikat, ablakaikat, szívüket és lelküket, tegyenek székeket a kertjükbe az új vendégek érkezését várva, és mindamellett, hogy bemutatják saját kulturális életük büszkeségeit, legyenek nyitottak és befogadóak az Európa más országai, népei által hasonló büszkeséggel magukkal hozott kulturális javakra, csodákra.

Mindezeken túl mi itt Veszprémben, a programunkban az Ünnepet azokra az egyszeri és abban a formában, léptékben valószínűleg soha vissza nem térő eseményekre gondoltunk, amiknek ez én szememben, és azt hiszem nem túlzok, ha sokunk nevében is mondom, a Megnyitó volt a legfontosabb, leggrandiózusabb, legátütőbb.

Egyrészt önmagában az, hogy a januári hidegben kellett az első nagyszabású rendezvényt tartanunk, „berúgnunk az ajtót”, apellálva több mint húszezer látogatóra az akár csikorgó hidegben is, és ezen keresztül megmutatnunk a városlakóknak, az ide érkezőknek, ország világnak, hogy mi is az EKF üzenete, nos ez is komoly teher volt a stáb vállán.

A hét dombra épülő város, tízezres léptékű nagy főtér hiányában a három historikus teret töltötte meg párhuzamosan, tartalmában hasonló, kivitelezésében más programmal, 50 percen este nyolctól. A Szentháromság Tér, a vár gyönyörű főtere, az Óváros Tér, a barokk belváros szíve, évtizedekig legnagyobb piactere, és a modern veszprémi belváros főtere, a Kossuth utca három grandiózus színpadja, többszáz szereplővel, óriás bábokkal, és épület festéssel kombinált erős vizualitással levette a lábáról a több mint húszezres néző táborát. Mint szervezők, az esőtől, havas esőtől rettegtünk, többszáz táncos a havas, esős csúszós színpadokon, hatalmas kockázat.

De az utolsó pillanatban az égiek is mellénk álltak: a műsor alatt hatalmas, csillogó pelyhekben hullott a hó, az egész világítást és a látványt, mint egy speciális effekt meg feljebb dobva, a helyszínen és éreztük a különlegességét, de talán a televíziós közvetítésben még plasztikusabb volt a szépsége, az ünnepélyessége.

Talán egy jel is volt, hogy az égiek is áldásukat adták a 2023-as évre, annak grandiózus kezdetén. És volt Ünnep az égből, és volt Ünnep a földön.

Mészáros Zoltán
vezérigazgatói főtanácsadó
VEB2023 EKF

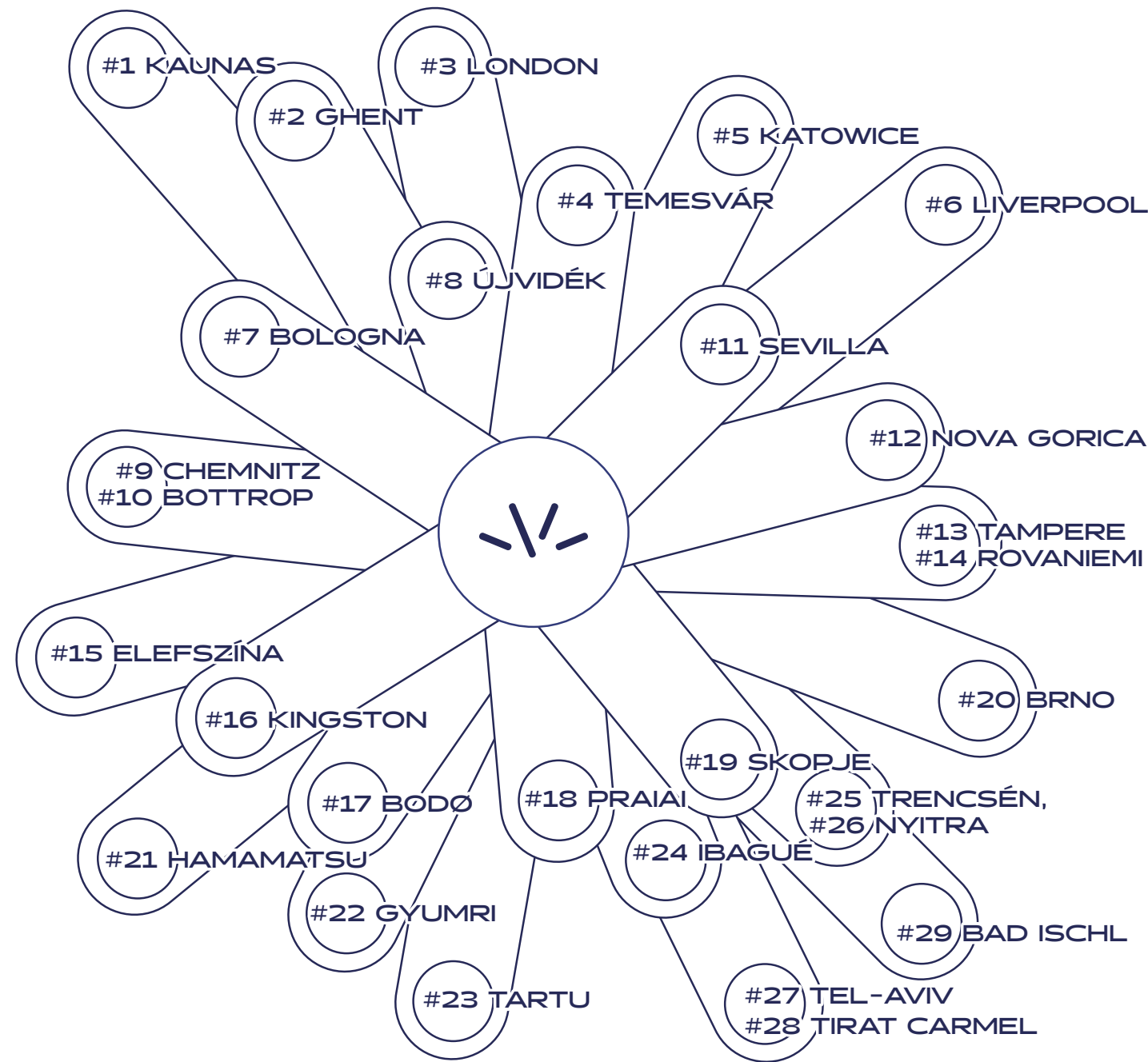

INTERURBÁN

2023-ban az egész világot elhoztuk Veszprémbe: 29 várossal, és általuk 25 országgal ismerkedhettünk meg, akik kéthetente egymást váltva hozták el távoli földek dallamait, ízeit, alkotóit. A vendégek között volt UNESCO A zene városa címet, Európa Kulturális Fővárosa címet viselő városok és jó néhány veszprémi testvérváros is,

Mi a kezdetektől hiszünk abban, mint a 2023-as Európa Kulturális Fővárosa cím tulajdonosa, hogy nem csak saját városunk, régiónk, országunk kulturális kincseire lehetünk büszkék, hanem az Európát és az egész világot behálózó kultúrák egyedülálló örökségére is. Amikor az InterUrbán programsorozatot megalkottuk, az a cél vezérelt minket, hogy megpróbáljuk megnyitni a kultúrák közötti ajtókat, és ezáltal nyitottabbá tenni a közönséget is.

Az eseménysorozatot a 2022-es Európa Kulturális Fővárosa cím viselő Kaunas nyitotta meg, majd következett Ghent, London, Temesvár, de elrepülhettünk Jamaicába, Örményországba és Japánba is. Főzőkurzusokon, koncerteken, színházi előadásokon, táncos performanszokon, örömenéléseken, teaceremónián, koncertszínházi produkciókon, irodalmi beszélgetéseken, bringás felvonuláson, kiállításokon és más színes kulturális programon keresztül szívhattuk magunkba a körülöttünk élő kultúrákat.

INTERJÚ

AZ INTERURBÁN PROGRAM TAPASZTALATAI
Akit kérdeztünk: Jávor Kata, az InterUrbán projektvezetője

2023-ban ki sem kellett mozdulnunk Veszprémből ahhoz, hogy az egész világot megismerhessük. Ebben az InterUrbán projekt volt segítségünkre, mely egy éven át kéthetes váltásokban 29 város, 25 ország kultúráját hozta el nekünk táncos, zenés, képzőművészeti és gasztronómiai programokon keresztül. A projekt végéhez érve arra voltunk kíváncsiak, hogy a szervezők hogyan élték meg a programokat és milyen élményekkel lettek gazdagabbak a Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa program partnereként. A tapasztalatokról Jávor Katát, az InterUrbán projektvezetőjét kérdeztük.

Összességében hogyan éltétek meg az InterUrbán projektet? Van olyan, amit kiemelnél, amire a legbüszkébbek vagytok?

Az InterUrbán programsorozat szlogene így szólt: „Vendégünk a világ.” Most 2023 decemberében elmondhatjuk, hogy sikerült, tényleg vendégünk volt a világ, megszerveztünk 151 kulturális programot, amely során 25 ország 29 városa érkezett Veszprémbe és a régióba. Az volt az alapgondolat, hogy „Te maradj itthon, mi elhozzuk Neked a világot” – mint kiemelt nemzetközi programsorozat, az InterUrbán megteremtette azt a pezsgő kulturális vibrálást, amely kiemelkedővé tesz egy EKF-évet, és amelyet a nyitott, érdeklődő közönség első pillanatban sajátjának érez.

A projekt egyik fő célja a különböző workshopokon és programokon keresztül a közösség építése volt. Mit gondoltok, mennyire sikerült ezt a célt megvalósítanotok?

Mivel az InterUrbán kéthetente megújult, kéthetente más-más várost látott vendégül, ezért minden workshopon és programon más-más közösség alakult ki. Voltak InterUrbán rajongók, akiket a Facebook oldalunkon meg is szólítottunk most év végén, mert aki igazán nyitott, ráérezett arra, mennyi mindent ad, ha távoli kultúrákból szippanthat egy keveset, ha megkóstol egy egzotikus ételt, ha készít egy ütőhangszert, ha megtanulja a szitanyomást vagy ha kendőbe hajtogat – mind-mind olyan színes tudást és élményt ad, mintha egy utazáson venne részt, amivel gazdagítja az életét.

Mit gondolsz, milyen lehetőséget adott a projekt számotokra vagy akár a közvetlen környezeteteknek?

A Hangvető Kft. a megálmodója és a megvalósítója az InterUrbán programsorozatnak, és a Hangvető már az Európa Kulturális Fővárosa pályázatírás szakaszában is részt vett, segítve Veszprémet, hiszen hosszú évek óta együttműködünk a várossal. Számos ötletünk és tervünk valósulhatott meg az EKF-év keretein belül, ami tovább erősítette a jó kapcsolatot a várossal és a régióval, a kapcsolati

hálónk terjedelmesebbé vált, szívesen segítenénk a jövőben is erre a címre pályázó városoknak. Az EKF-év a Hangvető történetében is kiemelkedő periódus, büszkeséggel tölti el a munkatársakat, hogy ilyen jelentős projektben dolgozhattunk – szép eredményeket elérve.

Gyakorlatban a projekt alatt a VEB2023 EKF csapatával együttműködve dolgoztunk, de szabad kezet kaptunk a fellépők kiválasztásában és a programok leszervezésében.

Egy nemzetközi, összművészeti programsorozaton dolgozva, ahol 150 eseményt valósítottunk meg 50 hét alatt, a mi személyes élményeink is azt támasztják alá, hogy csodálatos dolog megismerni különböző országok kultúráját, mi is sokkal nyitottabb emberekké váltunk általa.

GYÁRKERT KULTÚRPARK

Veszprém belvárosában régóta elhagyatottan állt a Balaton Bútorgyár egykori telephelye, egy két hektáros terület, amiről már régóta úgy gondoltuk, hogy tele van lehetőségekkel.

Kifaragtuk hát a varázscseruzát és az ország vezető pop-up építészaineinek segítségével megálmodtunk egy rendezvényhelyszínt, amely 4500 fős befogadóképességével, két színpadával és tucatnyi vendéglátóegységével a 2023-as év legemlékezetesebb koncertélményeit tudta átadni a közösségnek – és még annál többet is. A május első hétvégéjén megnyílt Gyárkert nem csak olyan nemzetközi sztárfellépőket látott vendégül, mint Iggy Pop, Paolo Nutini vagy Paul Kalkbrenner, hanem a hazai zenei színtér képviselőit is, úgy, mint Geszti Péter vagy a Vad Fruttik.

Sőt, ennél sokkal többet adott hozzá a veszprémi mindennapokhoz: a park a koncertnapokon kívül olyan közösségi helyszínné alakult át, ahol több százan énekeltek együtt a Felező alatt, és ahol a téli hónapokban a szánkók suhanását és a jégkorcsolya hangját lehetett hallani az Ünnepi Ragyogás programsorozat keretében.

A Gyárkert képében Veszprém egy új fesztivál- és közösségi helyszínt kapott, és ezt mi sem példázza jobban, mint a Hello Wood építészcsapata által megálmodott Közösségek Kertje elnevezésű installáció. Az alkotás lényege, hogy a VEB2023 EKF programhoz csatlakozott 116 település mindegyike kapott egy-egy nagy, 120 éves vörösfenyővel burkolt faladát – emlékezve ezzel egyúttal a 120 éves Balaton Bútorgyár veszprémi működésére -, amelybe egy-egy őshonos facsemete került. Ezekből a ládákból épült egy több mint tíz méter magas torony, amin a települések nevei olvashatók. Az installációban az élő, zöld szimbólumok a biodiverzitást erősítik és jelképezik

a sokféleségben rejlő erőt is. Az alkotás a dizájn világ nemzetközi színterén is maradandó nyomot hagyott: 2023 őszén elnyerte a BIG SEE – where life is creativity Wooden Design Grand Prix díjat.

BALATON WINE AND GOURMET

2022 őszén került először megrendezésre a Veszprémvölgy hangulatos fái között a Balaton Wine and Gourmet fesztivál, amelynek fő célkitűzése az volt, hogy bemutassa elsősorban a régió gasztronómiai kiválóságait, másodsorban pedig összehozza a hazai gasztro és borszakmai szcéna meghatározó alakjait, valamint a világ országaink konyhát. Nem utolsó sorban pedig az is egy fontos vállalás volt, hogy az esemény a Balaton és a régió négyévszakos lehetőségeit is bemutassa és télen-nyáron vonzó desztinációként definiálja.

Bistro Sparhelt, Dobosi Birtokközpont, Füge Gasztro Kikötő, Mór 24 – csak pár név azok közül, akikkel 2022-ben az első rendezvényen találkozhattunk. A klasszikusabb kedvelői, a fine dining vonal szerelmesei, de a strandtelekért rajongó közönség is megtalálhatta a számára legszerethetőbb finomságokat a fesztiválon. Ebben az évben a japán és a portugál konyhával ismerkedhettünk meg – ehhez kapcsolódva többfogásos tematikus vacsorákon is részt vehettünk. Mindemellet pedig borszakmai programokon, bor-és szaké kóstolón, valamint teakóstoláson is élményeket szerezhattunk, a gyerekek pedig kifejezetten nekik szóló programokon süthettek-főzhettek, ismerkedhettek a gasztronómiai rejtelmeivel.

2023-ban, az EKF-évben a fesztivál Argentínát és Franciaországot látta vendégül, így ezúttal is előkerültek a finom borok és a különleges gasztronómia. A Balaton körül Michelin Bib Gourmand minősítést kapott éttermek egy közös vacsorán mutatkoztak be, de volt argentin élményebéd és tangóbemutató is a programok között.

A Balaton Wine & Gourmet az elkövetkezendő években is Veszprém kiemelt gasztronómiai rendezvényeként szeretné színesíteni a régió programpalettáját.

DALVÖLGY

A Dalvölgy a Kárpát-medencei magyar és a hazai amatőr kórusoknak teremtett szakmai és közösségi találkozási lehetőséget, a nagyközönségnek pedig egyedülálló koncertélményeket.

Egészen az EKF-évig ehhez hasonló eseményre hosszú ideje nem volt példa a veszprémi, de még a hazai kóruséletben sem. A kórusok, mint művelődő közösségek, a zeneirodalom népszerűsítése, művelése, átörökítése mellett településeik

fontos identitásépítő szereplői is. Az elmúlt évek pandémiás körülményei épp a kórusokra voltak a legkedvezőtlenebb hatással: létszámban, tevékenységben, közösségi eseményekben meggyengültek, sok esetben hosszú távon is kétségessé vált a működésük. Elmaradtak a találkozási, képzési, fellépési lehetőségek, amelynek komoly kulturális, közösségi és mentális következményei vannak.

Ezeket a tendenciákat próbáltuk ellensúlyozni a Dalvölgy során: a júniusi 4 nap fellépési lehetőségeket, szakmai találkozókat kínált Veszprémben és a régióban egyaránt – környékbeli települések kórusai fogadnak távolról érkezőket, és építettek egymással kapcsolatot.

A Dalvölgy apropóján új kottaskönyveket is összeállítottunk, kortárs zeneszerzők műveivel bővítettük a kórusirodalmat, kerestük a kreatív megoldásokat az új kulturális, közösségi, mentális kihívásokra.

BŰVÖS BÁBOS FESZTIVÁL

A Pápai Művelődéstörténeti Társaság a Pegazus Színház és a Nemzeti Művelődési Intézet közreműködésével 2023. május 11-14. között rendezte meg azt az eseményt, melyre 28, gyermekekből álló amatőr bábcsoport érkezett Veszprémbe szerte a Kárpát-medencéből.

A Bűvös Bábos Fesztiválon több száz gyermek mutatkozott be a bábozás különböző műfajaival. Találkozhattunk kesztyűsbábokkal, árnyjátékkal, élőszereplős bábjátékkal is, a fesztivál kísérőprogramjai között pedig óriásbábos felvonulás, koncertek, flashmob, tűzszínház és interaktív játékok is szerepeltek.

A fesztivál fő helyszíne az Agóra Veszprém Kulturális Központ volt, de ezen túl az ActiCity Tánc-és Mozgásművészeti Központ, Veszprém belvárosának terei, az Óváros tér, a Színházkert, a Kolostorok és Kertek Rendezvényhelyszín, valamint a Balaton-felvidék választott települései is a bábosok Paradicsomává változtak.

Semmihez sem volt fogható, amikor óriásbábok kanyarogtak Veszprém utcáin, vagy amikor Tihanyban a nézelődők egyszerre egy bábélőadás résztvevőivé váltak. Veszprém és a környező települések néhány napra egy színes mesevilág részévé váltak, amely reményeink szerint minden résztvevő számára életre szóló élmény marad.

A MEGNYITÓ

Az Európa Kulturális Fővárosa cím viselésének kezdete minden város számára nagy pillanat. Éppen ezért már a kezdetektől úgy gondolkodtunk, hogy a grandiózus, ünnepi nyitóesemény mellett egy teljes hétvégi programsorozatot szentelünk a 2023-as év elindításának. Így 2023. január 21-én és 22-én kiállításokat, sétákat, koncerteket szerveztünk a kiemelt helyszínekre és az utcákra is. A művészetek iránt érdeklődők a Művészetek Háza kiállításain veszhetnek el, a KUNSZT! -ban klasszikus zenei koncertek, az Expresszóban a családok kedvence, a PomPom Party, a Pekedliben algabár és kézműves finomságok kóstolója várta a közönséget – és a sort még hosszan lehetne folytatni. A belvárosban járva népzene és néptáncos produkciók, bárzongoristák és kórusok kápráztatták el az arra járókat, az EKF-iroda kirakatában alternatív zenei formációk zenéltek, a Papírkutyában a jazz, a blues és a funk műfajoké volt a szerep, a Petőfi Színházban pedig az operett, a színház és az irodalom kedvelői találhatták meg a számukra kedves programot. 2023. január 22-én nem csak az EKF-év megnyitását, hanem a Himnusz születésének 200. évfordulóját is ünnepeltük, így ezen a napon az irodalom kiemelt figyelmet kapott.

RAGYOGJ! NYITÓESEMÉNY

Az EKF-évet megnyitó látványos műsorra 2023. január 21-én került sor. Este 8 órától három veszprémi helyszínen – az Óváros téren, a Kossuth utcán és a várban felállított színpadokon három különböző, mégis egymáshoz kapcsolódó történetet meséltek el kortárs- és néptáncművészek.

A közel egy órás produkció, több egymást követő, egymással összefüggő zenés műsorszámból, táncprodukciókból, zenei eseményekből, illetve a teljes műsort kísérő fényfestésekből, nagyszabású épület-vetítésekből és más hatásos látványelemből állt össze. A Veszprém város és a régió múltját és jelenét bemutató elbeszélés mágikus, mesés, hol álomszerű, hol groteszk, humoros, a várost ünneplő, egyfajta „városi fantázia” volt, amelyben még egy több méteres, Gizella királynét megszemélyesítő óriásbáb is szerepet kapott.

A műsor koncepcióját, forgatókönyvét Can Togay János filmrendező, forgatókönyvíró, a VEB2023 EKF művészeti-kreatív főtanácsadója állította össze. Az előadás zenei, táncos, színházi és egyéb audiovizuális elemeinek összeállításában olyan nemzetközileg is elismert, kortárs művészek és alkotók vettek részt, mint a Kiégő Izzók vizuális művésztársulat; Bozsik Yvett Kossuth-díjas balettművész, a Halhatatlanok társulatának örökös tagja, koreográfus; Pacsay Attila Oscar-díjra jelölt zeneszerző; Iványi Marcell Arany Pálma díjas rendező, producer; ifj. Zsuráfszky Zoltán Prima Primissima Junior díjas, Harangozó Gyula díjas táncművész, koreográfus.

A Ragyogj! nyitóeseményre több ezer ember gyűlt össze a fényfestésektől és a havazás szépségétől övezett veszprémi utcákon és a megnyitó műsor megindító pillanatai után is több százan ünnepeltünk együtt az Óváros téren a Kruder & Dorfmeister lemezeire.

FELEZŐ ÜNNEP

Az EKF-év feléhez érkezve, június közepén egy 5 napos minifesztivál keretében ünnepeltük meg a mögöttünk álló időszakot és készültünk fel a még hátralevő hónapokra. Egy olyan eseményt szerettünk volna megszervezni, ahol mindenki megtalálhatja a számára kedves programot, így az extrém sportoktól a mesemondó fesztiválon keresztül a könnyűzenei koncerteken át, több tucat programot raktunk össze, hogy az emlékezetes megnyitó után ismét közösen gyűjtsünk élményeket.

A Gyárkertben minden nap este 8-tól ingyenes koncerteken bulizhattunk többek között a MEUTE, Tom Odell, a Morcheeba és a Lost Frequencies zenéjére, a belvárosban pedig volt görkorus disco, bringás bemutató, sőt még operettfesztivál is.

A Felező hagyományteremtő szándékkal létrejött rendezvényeként került sor a Hosszúasztal Piknikre a Veszprémvölgyben, ahol több ezren ültünk le egy összesen 1,5 km hosszú asztalsorhoz, beszélgettünk és élveztük egy gyönyörű nyári napon a szabadtéri játékok és az együttlét örömét. Nem csak a városból, a Bakony-Balaton régióból is érkeztek az asztalokhoz piknikezők, akik saját készítésű finomságokkal kapcsolódtak be a rendezvénybe. A nap során Borbás Marcsi segítségével kiválasztottuk a legszebb asztalt és a legfinomabb fogásokat is, amelyeket értékes nyereményekkel díjaztunk.

A Hosszúasztal piknik sikerét, közösségteremtő erejét látva, bízunk benne, hogy még sok évig a város programkínálatának része lesz majd ezt a rendezvény.

ÜNNEPI RAGYOGÁS – TÉLI VESZPRÉM

Megünnepeltük az EKF-év kezdetét, az év feléig eltelt időt, így természetes volt, hogy az év lezárását is ehhez méltóan tesszük majd meg. Ezért megszerveztük az Ünnepi Ragyogás eseménysorozatot, ami az ünnepi időszakot varázsolta még ragyogóbbá a veszprémiek és a régióban élők számára.

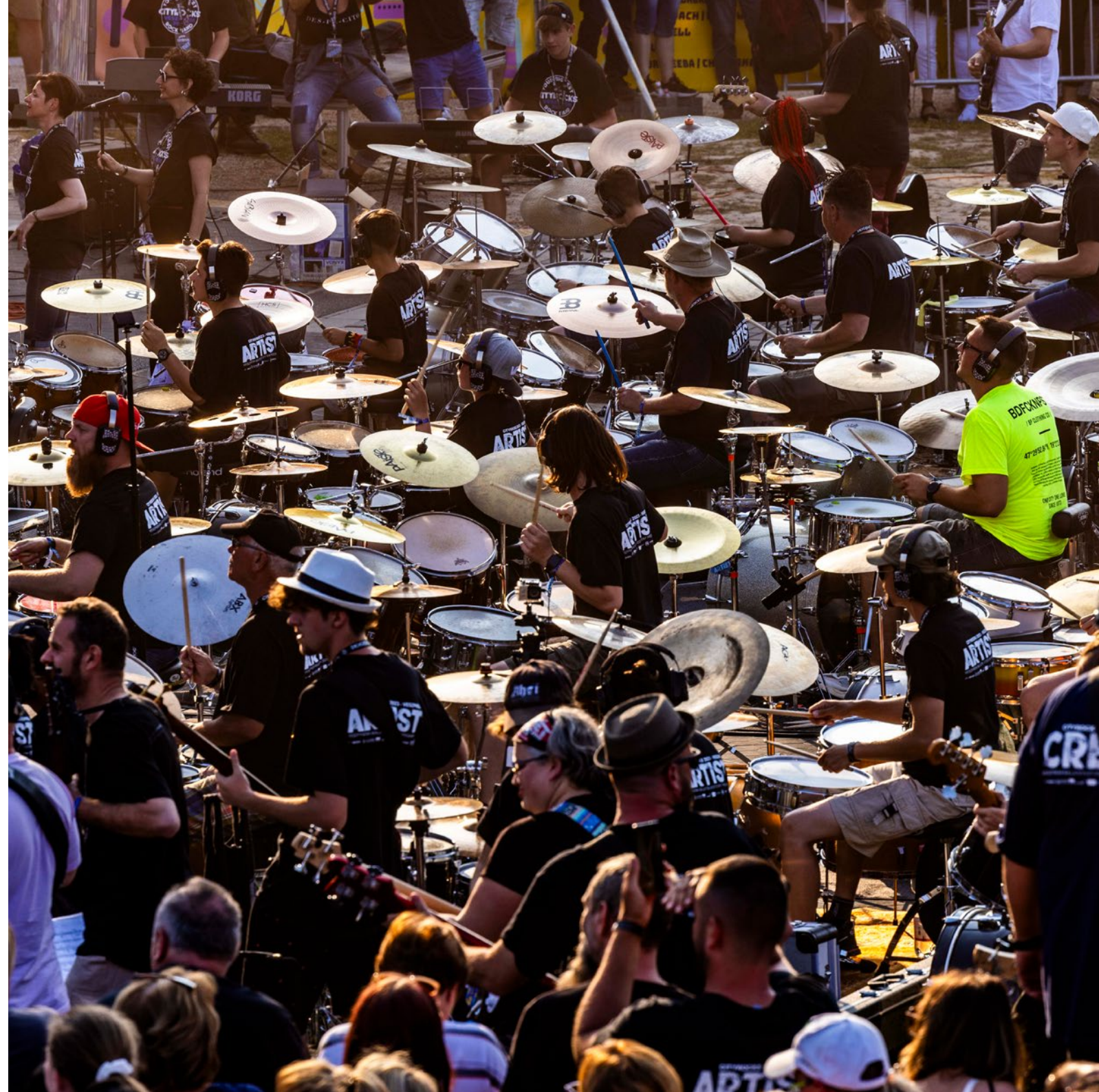
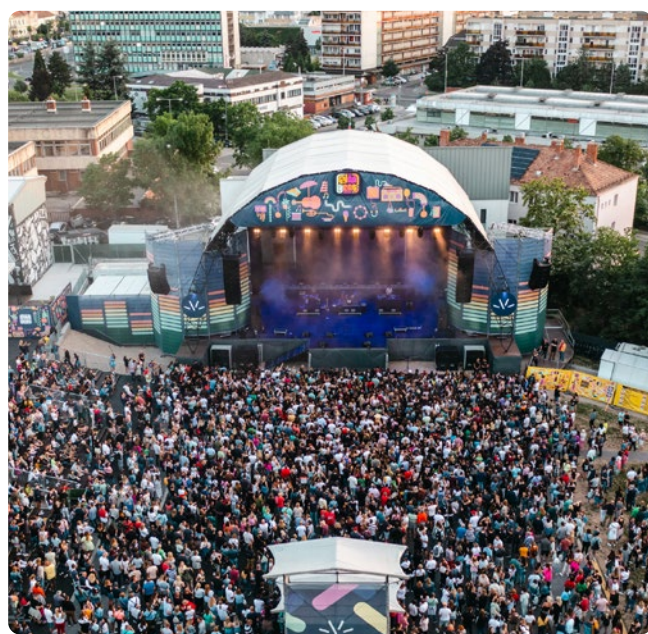
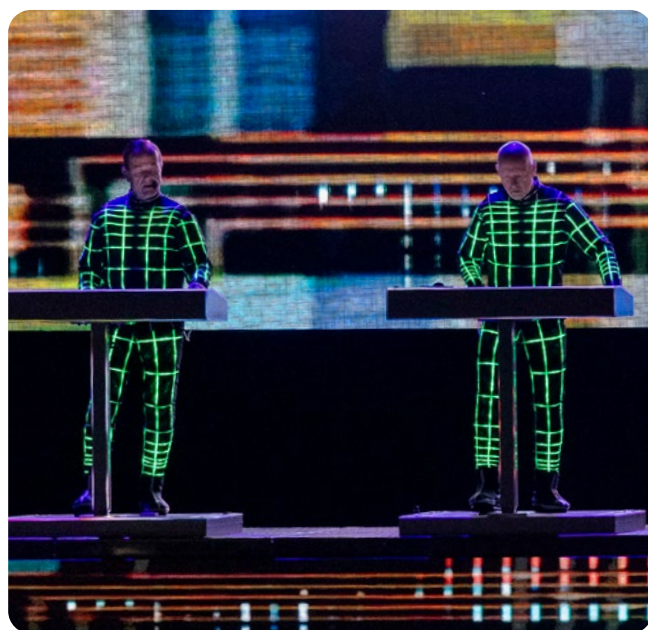
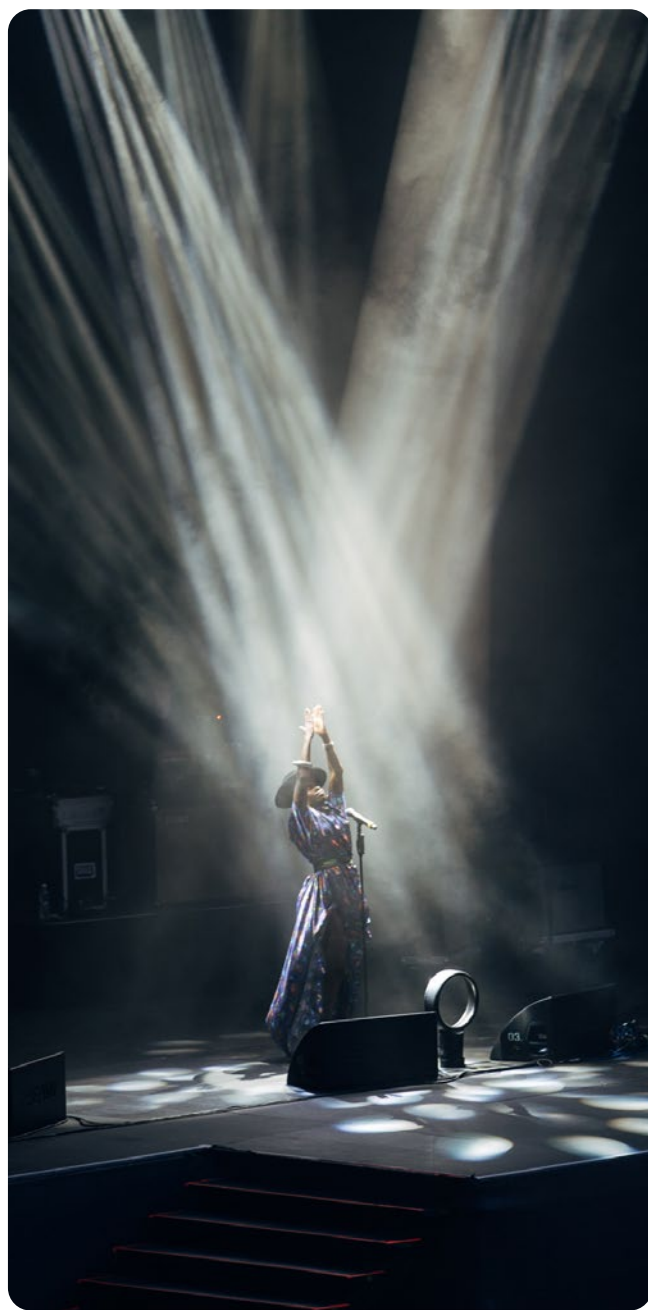
A téli hónapokra olyan kapcsolódási lehetőségeket szerveztünk, mint a karácsonyi dizájnvásár, a báb tánccoltató betlehemezés és a Christkindl Spiel bemutató, vagy a tematikus ünnepi Óváros Piac. A Gyárkertet téli mesevilággá változtattuk: korcsolya- és szánkópályát építettünk, ahol akkor is lehetett hófánkokon csúszni, amikor a hónap nyoma sem volt. Közben pedig kürtőskalács, sült gesztenye és forralt bor illata csábította azokat is, akik, ha sportolásra nem is, de igazi téli hangulatra annál inkább vágytak.

Az adventi időszakban útjára indítottuk a Fructus Labiorum klasszikus zenei koncertsorozatot, amelynek köszönhetően egy kicsit elcsendesedhattunk a nagy karácsonyi nyüzsgés időszakában, az év legvégén pedig egy fergeteges szilveszterrel ünnepeltük a közelgő újszentéit. Az ActiCity-ben előszilveszteren rophatták a táncos lábúak, és több százan buliztunk együtt az Óváros téren a helyi dj-k mixeire egészen hajnalig.

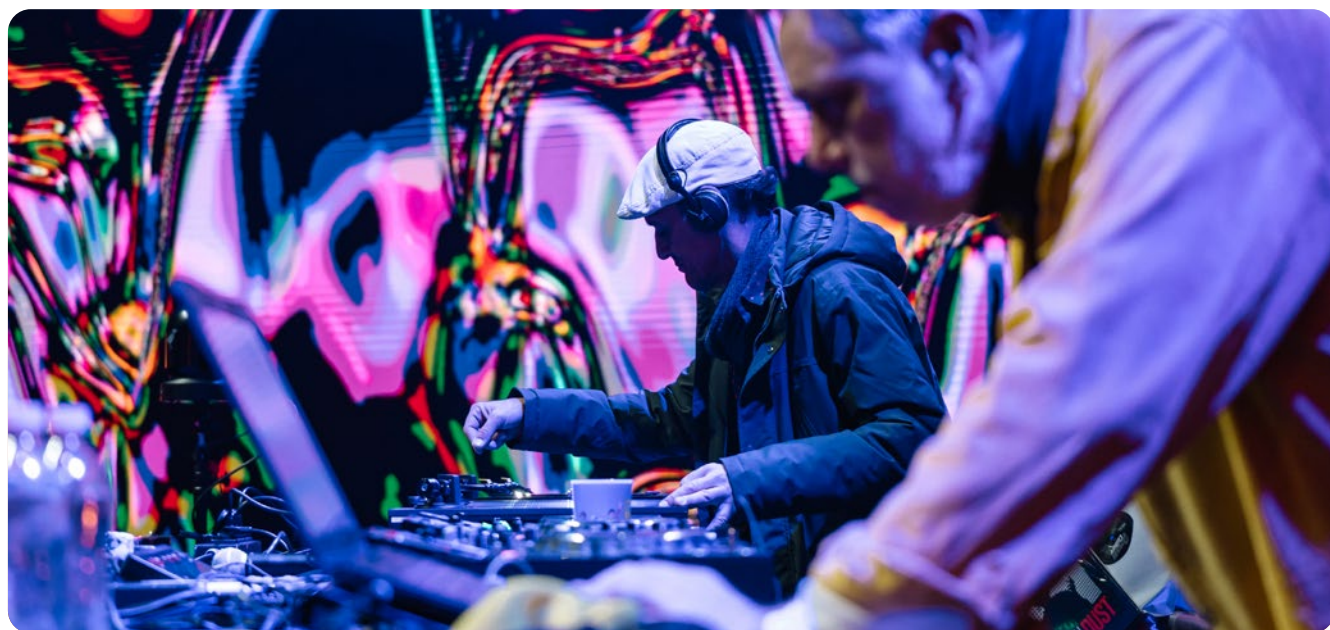

JÖVŐ IDŐ

Veszprémiként nagyon fontos számomra, hogy milyen „örökség” marad a városban a programév befejezését követően; mire lehetünk továbbra is büszkéek, mely beruházások, rendezvények, kezdeményezések maradnak fent az itt élők és az idelátogatók örömére. Örömmel tölt el, hogy a városban és a régióban olyan helyszíneket, tereket, modellértékű eseményeket hívtuk életre, amelyek a szakmai és a laikus közösségek mindennapjainknak képesek új minőséget adni 2023 után is.

A Filmpiknik néven induló, mostanra a magyar filmes világ egyik legkiemelkedőbb szabadtéri eseményét Veszprémben és másik két régiós városban, Balatonalmádiban és Balatonfüreden várja egyre több szakmabeli és „amatőr” érdeklődő.

A Magyar Mozgóképfesztivál nem mindennapi helyszínekre szervezi a filmvetítéseket, közönségtalálkozókat, így egészen közel hozza a „moziélményt” a nézőkhöz. És ha már mozi: a veszprémi várnegyedben sokáig magára hagyott és érdemi funkció nélküli Simoga-ház épületében a felújítás után most a FOTON Audiovizuális Centrumban koncertek, vetítések, beszélgetések, workshopok, közönségtalálkozók várják az érdeklődőket.

Az Erzsébet-liget végében évtizedekig méltatlanul elhanyagolt és elhagyatottan állt a régi gyermekotthon és későbbi Heim Pál Gyermekkórház. Örömmel tölt el, hogy a VEB2023 EKF program keretében az épületegyüttes varázslatos átalakuláson ment keresztül és ActiCity Tánc- és Mozgásművészeti Központ néven új közösségi térként kínál változatos programlehetőségeket minden korosztály számára. A kulturális örökségek sorából pedig ne felejtsük ki az EKF-év után nyíló CODE- Digitális Élményközpont is, ahol olyan vizuális élményeket élhetünk át, ami a jövőben kicsik és nagyok számára is tartalmas kapcsolódási lehetőséget nyújt majd.

Dallos Krisztina

kulturális projektmenedzser
VEB2023 EKF

MAGYAR MOZGÓKÉP FESZTIVÁL

Csillagos ég, kertmozi feeling, Balaton, frissítő, jó idő, filmpremierek: számunkra ezt jelenti minden évben a MOZ.GO, azaz a Magyar Mozgókép Fesztivál.

A magyar film brandje építésének jelentőségét, a filmes- és általában a mozgóképes szakma és a közönség kapcsolata erősítésének fontosságát felmérve, valamint Veszprém városa televíziós fesztiválja hagyományához kapcsolódva a Nemzeti Filmintézettel közösen gondoltuk újra a magyar film ünnepét. A korábban évtizedekig Budapesten tartott Szemle a 2020-ban nagy sikerrel megrendezett Filmpiknik felszabadult, vízparti életérzésével ötvözve vált a Magyar Mozgókép Fesztivállá 2021-től.

Az új helyszín új lendületet is adott a fesztiválnak, az ország legkedveltebb nyaralórégiójában új közönségre is talált a magyar film. A Fesztivál talán legfőbb vonzereje, hogy balatoni sétányokon, strandokon, vagy akár veszprémi várban lehet megnézni a legfrissebb magyar filmeket.

A hazai filmek ünnepét 2023 júniusában már harmadik alkalommal rendeztük meg a Nemzeti Filmintézettel partnerségben. A hazai filmvilág rajongói és a filmszakma képviselői három városban, Veszprémben, Balatonfüreden és Balatonalmádiban, kilenc helyszínen közel száz magyar filmet láthattak, emellett pedig közönségtalálkozók, koncertek, gyerekprogramok is várták őket.

Ahogy minden évben, a fesztiválon 2023-ban is több díj került átadásra: a Magyar Mozgókép Díjakat és a gyerekeknek szóló Cinemira filmes versenyének díjai is gazdára találtak.

A 2023-as fesztiválon is számos filmpremier került bemutatásra és ahogyan az már lenni szokott, ezúttal is szerepeltek a programban magyar filmklasszikusok, amelyek hosszú évtizedekkel ezelőtt alapozták meg a magyar filmes világot.

INTERJÚ

3 KÉRDÉS PESTI ÁKOSHOZ, A NEMZETI FILMINTÉZET GYÁRTÁS TÁMOGATÁSI IGAZGATÓJÁHOZ

A Magyar Mozgókép Fesztiválon 2021 óta minden évben a magyar filmeké a főszerep. Az eseményen vetített premiereket és a klasszikus alkotásokat Veszprémben és Balaton-parti városokban nézheti meg a közönség és számos kiegészítő program – közönségtalálkozók, beszélgetések és koncertek – is várják az érdeklődőket.

Mit gondol, miért fontos egy ország számára egy Magyar Mozgókép Fesztiválhoz hasonló filmfesztivál megléte?

A Mozgókép Fesztivál indításakor első célunk az volt, hogy szemléként egy rendezvényen, összegzésként és méltó körülmények között megnézhesse a közönség és a szakma a friss filmtermést. A Filmintézet a filmek elkészültének támogatásán túl azon is dolgozik, hogy új megmutatkozási lehetőségeket, forgalmazási csatornákat teremtsen a magyar alkotásoknak. Nem akarunk beletörődni abba, hogy a filmek lefutnak a moziban, leadja a tévé, aztán elfelejtjük őket. Egy fesztivál, az ünnepi köntös, az alkotók jelenléte, a közönségtalálkozók a tapasztalatok szerint kiváló terepet adnak ahhoz, hogy olyanokhoz is eljussanak a magyar filmek, akiket a megszokott csatornák elkerülnek. Mindezzel együtt szakmai fórumoként is fontosnak tartom a Mozgókép Fesztivált, ahol összejöhetünk, felfedezhetjük az új tehetségeket míg a fiatal filmesek találkozhatnak a szakma nagyjával.

A fesztiválon átadják a Magyar Film Díjakat is. Vannak kiemelten fontos szempontok, amiket érdemes figyelembe venni a zsűrizés során?

Nem tudok és nem is akarok kibújni a bőrből. A Filmintézet gyártási igazgatójaként az egyik elsődleges szempont nekem a kivitelezés szakmai színvonala, ami természetesen magával hozza azt is, hogy a film műalkotásként mennyire tud megszólítani, berántani, magával vinni, felemelni. A filmzés talán azért is egy nagyon izgalmas kifejezési forma, mert nagy szerepet kap benne a szubjektivitás a befogadói oldalról is.

Mit tanácsolna a fesztiválra igyekvő közönségnek, hogyan induljanak neki a számtalan programnak?

Azt ajánlom, hogy lépjünk túl azon, hogy kizárólag az egész estés mozifilmekért vagyunk hajlandók beülni egy elsötétített vetítőterembe és bátran fedezzük fel a többi formátumot is moziélményként. Izgalmas, eredeti és tartalmas alkotásokat kínál a kisjátékfilmes, az animációs, a dokufilmes és a tévéfilmes válogatás egyaránt.

ACTICITY TÁNC- ÉS MOZGÁSMŰVÉSZETI KÖZPONT

Az egykori Heim Pál Gyermekkórház épületei már több mint 20 éve álltak üresen és kihasználatlanul, majd az Európa Kulturális Fővárosa cím teremtetten meg a lehetőséget arra, hogy az ingatlan újjászülethessen.

Az ActiCity Veszprém belvárosában egy kulturális találkozási ponttá vált, amely nem csak helyet, hanem edzési és fellépési lehetőséget is biztosít a városban jelenleg több helyen, szűkösen működő tánc és mozgásművészeti csoportoknak. Klasszikus balett, különböző társastánc és néptánc formációk és az aktuális, divatos mozgásformák, mint például a ritmikus gimnasztika vagy a falmászás, egy helyen, gazdaságosan és öfenntartó módon működhetnek itt. Az épületkomplexum lehetőséget nyújt a kisebb mozgáskultúrájának fejlesztésére is, és a velük érkező szülők is hasznosan, sporttal, mozgással tölthetik idejüket vagy leülhetnek egy kávéra az újonnan kialakított kávézóban, sétálhatnak a megújuló angol parkban.

Ezen túl az ActiCity-ben közösségi iroda is kialakításra került és olyan rendezvénytermeket találhatunk itt, amelyek több városi eseménynek is helyet adtak már az EKF-évben és remélhetőleg fognak is még az elkövetkezendő években.

Többek között itt rendeztük meg 2023-ban a Ballet Grand Prix-t, a Bűvös Bábos Fesztivál egyik helyszíne is az ActiCity volt és az Ünnepi Ragyogás elnevezésű téli programsorozat egyes koncertjei, kiállítása és a dizájn vásár is itt talált otthonra.

FOTON AUDIOVIZUÁLIS CENTRUM ÉS FIXIR DIGITÁLIS KIÁLLÍTÓTÉR ÉS LABOR

A Veszprémi Várban, a Vár u. 17. alatt található az egykori – jelenleg műemlékvédelem alatt álló – Simoga-ház barokk-kori melléképülete, az istállóépület, amely az elmúlt évtizedekben Várkert étteremként üzemelt. Az étterem bezárása óta az épület üresen állt, ezzel párhuzamosan állaga folyamatosan romlott, majd a Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa program támogatásával újulhatott meg.

A háznak nem csak a legmodernebb technikával felszerelt előadóterme, de szinte minden talpalatnyi helye alkalmas rendezvények, események megtartására. A FOTON Audiovizuális Centrum nem csak mozizásra hívja a közönséget, de a kávézó – az alapvető funkciók mellett – tematikus beszélgetések, akusztikus koncertek, könyvbemutatók, közönségtalálkozók helyszíneként funkcionál, valamint képzőművészeti és fotókiállítások is helyet kapnak itt.

Az épület pincéjében a Művészetek Háza digitális alkotóműhelye kapott helyet, a fixIr Műhely, ahol a digitális művészetek iránt érdeklődők izgalmas workshopon vehetnek részt és időszakos médiaművészeti kiállításokat is megnézhetünk itt.

Az egykori Simoga-ház függőkertjének díszkertje egy intim hangulatú csendesebb pihenőterületként szolgál, de emellett alkalmi szabadtéri rendezvényekhez is ideális – számos program zajlott itt a 2023-as EKF-évben, úgy mint például a Balkan:Most Fesztivál egyes programjai.

DIGITÁLIS TUDÁSKÖZPONT

Robotika, virtuális valóság, automatizáció, mesterséges intelligencia – a XXI. század legmodernebb vívmányai, amelyeket testközelből ismerhetnek meg a Veszprémből és a régióból érkező érdeklődők a Digitális Tudásközpontban, Veszprém belvárosában. A digitális eszközök egyre gyorsabban fejlődnek, már a mindennapi életünk részévé vált a digitális gondolkodás, így fontos, hogy a kultúra ezen válfajával is megismerkedjenek kicsik és nagyok egyaránt.

Az elsősorban iskolás korú gyermekeket és a fiatal felnőtt korosztályt célzó oktatási és szórakoztató központ – amelynek épülete korábban iskolaként, sőt húsáruházként is működött a Kossuth utca szomszédságában – a digitalizáció világába vonja be a fiatalokat különféle workshopok és kreatív foglalkozások segítségével, sőt a nyári táborok alkalmával intenzív még intenzívebben válhatnak a digitális foglalkozások részévé a gyerekek. A fiatalok többek között programozhatnak robotokat, megismerkedhetnek a 3D nyomtatás rejtelmeivel és közelebb kerülhetnek a mesterséges intelligencia világához.

RUTTNER-HÁZ

A Jókai utca 8. alatt álló Ruttner-ház az egykori Ruttner kereskedőcsalád otthona volt. A közel 200 éves lakóház az elmúlt évtizedekben elhanyagoltan állt a város szívében, majd 2022-ben újra megnyitotta kapuit a Veszprém-Balaton 2023 Európa Kulturális Fővárosa programnak köszönhetően, új külsővel és új funkciókkal.

A műemlékvédelem alatt álló épületegyüttesben – ahol a romantika, a klasszicizmus és a modern találkozik – egy hostel került kialakításra, így sikerült a Ruttner-házat aktívan bekapcsolni a város turizmusába – hiszen itt az iskolás csoportoktól az egyénileg utazó turistákig, mindenkinek lehetősége nyílik szállást találni Veszprém egyik központi részén.

Emellett egy másik fontos funkciót is kapott az épület: itt található meg a 2023 tavaszán nyílt Várbörtön Látogatóközpontot, ahol megvásárolhatjuk a belépőjegyünket a megújult várbörtönkiállításra, és ahonnan egyből fel is juthatunk oda.

Várbörtön Látogatóközpont és kiállítás

2023 áprilisában hivatalosan is kitérta kapuit a Várbörtön Látogatóközpont és a megújult várbörtön, ahol az Ember a rács mögött című állandó kiállításon ismerkedhetnek meg a látogatók a bűn és bűnhődés viszonyával, a büntetésvégrehajtás evolúciójával és természetesen magával a veszprémi várbörtön történetével is.

A 21. századi élményt nyújtó, interaktív kiállításon minden

érzékünkre szükségünk lesz: illatok, képek és hangok vezetnek el egy nyomasztó, gyakran szomorú világba, miközben olyan erkölcsi kérdésekre kereshetjük a választ, mint, hogy ki számít bűnösnek, vagy, hogy mikor mondhatjuk valakire, hogy valóban megbűnhődött a tetteért.

A kiállításon mérlegre kerül a bűnök megítélése a különböző korokban, de megismerhetjük a legemlékezetesebb szökeési kísérleteket, a kínzások és testi fenyítések évszázados változásait és az egykori zárkák felépítésébe is betekintést nyerhetünk.

CODE DIGITÁLIS ÉLMÉNYKÖZPONT

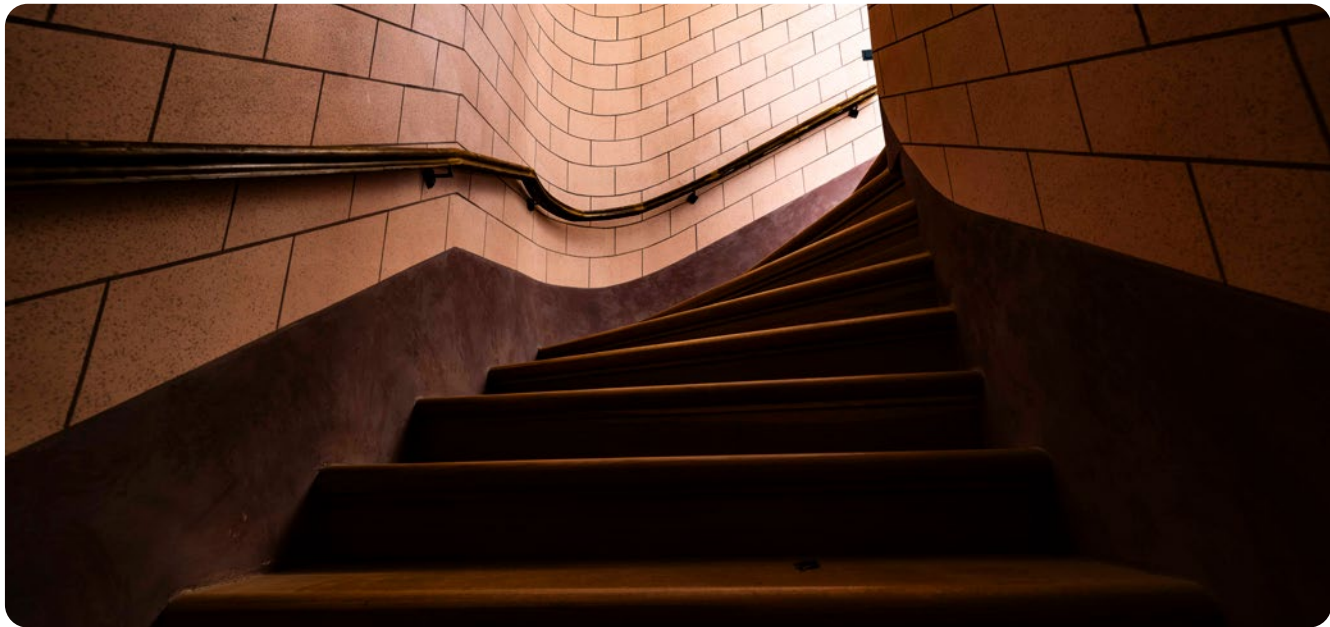
A CODE – Digitális Élményközpont immerzív digitális tartalmak bemutatására alkalmas terekkel rendelkező intézmény, amely az egykori Dimitrov Művelődési Központban kerül kialakításra.

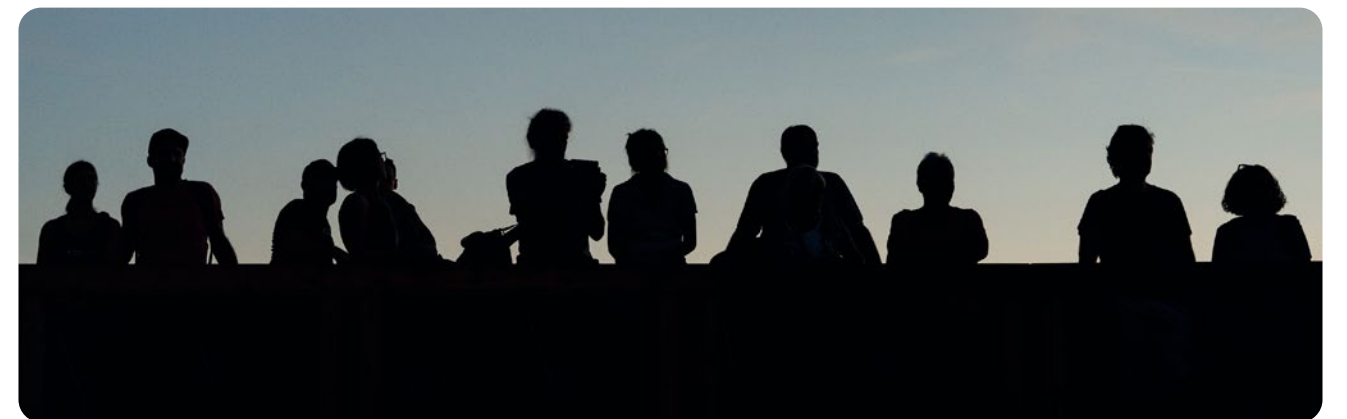
Az immerzív, a nézőt teljes mértékben körülvé, magával ragadó élményt célzó, alapvetően high-end projektorokkal előállított vizuális és audió élményterek mára a leglátogatottabb nemzetközi attrakciók közé kerültek, Európa számos országában jelennek meg a terei, ahogy a tengerentúlon, Ázsiában, és Japánban, és a Közel-Keleten is; Veszprém erre a tengelyre csatlakozik.

Az épület átalakítását követően különböző élményterek fogadják a látogatókat. Míg az épület földszintjén található Kiállítóter állandó és ideiglenes digitális és analóg installációk bemutatását teszi lehetővé, az első emeleten található ca 400 négyzetméteres, hatszögletű, egykori színházterem, a Hexagon, többnyire 360 fokos, immerzív vetített előadások helyszínéként szolgál. A Hexagonban a tervek szerint hibrid eseményekre is sor kerül, ahol pl. színházi és zenei eseményeket biztosítanak keretet a vetítések. Az egykori színpad, illetve a kulisszák mögötti terület egy kb. 60 négyzetméteres teremmé, Stúdióvá alakítva 180 fokos, interaktív, illetve háromdimenziós vetítésekre, illetve vetítésekkel kísért előadásokra alkalmas alkalmanként 25-30 látogató számára.

A CODE nem titkolt célja egyrészt egy olyan modern, a mai technológiákra épülő kulturális turisztikai attrakció létrehozása, ami képes Veszprémet egy új, a régióban is egyedülálló attrakción keresztül folyamatosan a látogatók érdeklődésének horizontján tartani. Mindezt állandóan megújuló, és időszakos kiállításaival tudja megvalósítani, ahol a nemzetközi képzőművészet legnagyobb alakjai mellett a magyar képző és fotóművészet óriásait mutatja be sajátos formanyelvén, ahol az oktatási és tudományos ismeretterjesztés számára is biztosít egy átütően új lehetőséget, és a gyerek célcsoportok számára is képes izgalmas, interaktív, 3D és VR élményeket nyújtani.

MIT HAGYOTT RÁNK AZ EKF-ÉV?

Porga Gyula
Veszprém város polgármestere

Az örökség akkor jó, ha az örökhagyó és az örökös között létezik némi összhang. Figyelnek egymásra. Értik a másikat. Van empátiájuk egymás iránt.

Ha ez az ideális állapot nem jön létre, az örökös után – ha nem is mindjárt a vízőzön érkezik meg, de – jobbára selejtezésre váró, hasznavehetetlen kacatok maradnak.

Azt hiszem, mi két okból is szerencsések vagyunk. Részben, mert saját magunktól öröklünk. Ami nagyban segíti az örökhagyó és az örökös harmóniáját... Másrészt, mert az Európa Kulturális Fővárosa projektet nem önmaga nagyszerűségéért rendeztük meg, hanem azért, hogy közelebb vigyen bennünket a vágyott jövőhöz.

Amikor pályáztunk, amikor nyertünk, és amikor felkészültünk 2023-ra, az lebegett a szemünk előtt, hogy a változások közösségi igényt elégítsenek ki, használhatóak legyenek, és elviselhető terhet jelentsenek a jövőnek.

Semmit sem tettünk önmagáért, az esztétikai élményért, az Európai Unió vagy a kormány kegyeiért. Minden megfontolásunkkal önmagunk örököseit vettük célba. Vagyis csak magunkra, veszprémiekre gondoltunk.

Hogy önzőek voltunk? Nagyon is! Nem azt latolgattuk, hogy másoknak hogyan tudunk megfelelni. Az t a kérdést tettük fel, hogy mi minden nincs még jelen az életünkben, amelynek hiányából faraghatunk.

Éveken keresztül azt kutattuk, hogy Veszprémnek milyen strukturális problémái vannak, milyen beruházásokkal javíthatunk az életminőségen, és milyen ötletekkel járulhatunk hozzá a veszprémiek jobb közérzetéhez.

A leglátványosabb sikerünk a pusztuló gyermekkorházból előállított ActiCity, az egykori bútorgyári telepből kialakított Gyárkert közösségi tér, valamint a Dimitrovba beépített digitális élményközpont, amely Európában is különleges szolgáltatást nyújt majd a városlakóknak és a hozzánk érkezőknek. Nagyon büszke vagyok arra a sétatérre, amely a korszerűsített zeneiskolánkat köti össze az új mozgásközpontunkkal, mert ki tudtuk nyitni az egyetem zárt területeit, és a várossal közös használatú közösségi és játszótereket építhettünk fel.

Sorolhatnám még hosszasan a felújított épületeket, a korszerűsített rendszereket. Gondolok itt a közösségi közlekedésre.

A lényeg, hogy nem fejlesztési pontokban gondolkodtunk, hanem az egész város átjárhatóságában, nyitottságában, belakhatóságában, élhetőségében. Épp úgy, ahogyan az emberek a saját otthonukat próbálják az életmódjukhoz, a szokásaikhoz alakítani. Olykor falakat lebontva, máskor ajtót befalazva, helyiséget leválasztva.

A strukturális átalakítások, a rozsdafoltok felszámolása közepette igyekeztünk arról sem megfeledkezni, hogy az örökség nemcsak utakban, épületekben, terekben kell, hogy megtestesüljön, de közösség- és identitás-építő szokások, rendezvények elindításában, új hagyományok teremtésében is. Ebből a megfontolásból kaptak zászlót a különböző városrészek, vagy hívtuk életre a Hosszúasztal pikniket. Ezért édesgettük magunkhoz a magyar film legnagyobb ünnepét, vagy teremtettünk irodalmi hétvégét a klubjainknak, kávéházainknak. Mindent azért tettünk, hogy Veszprém korábbi önmagánál több lehetőséget kínálhasson a veszprémieknek és vonzóbb ajánlatot nyújtson az hozzánk érkező turistáknak. Mindent úgy terveztünk el, hogy a változtatások beépüljenek a város szövetébe. Hogy velünk maradjanak.

Kérdés persze, hogy az EKF-örökség elnyeri-e az örökösök elismerését? De ne hamarkodjunk el semmit! A választ hagyjuk az időre!

Markovits Alíz
a Veszprém-Balaton 2023 Zrt. vezérigazgatója

Az Európa Kulturális Fővárosa cím elnyerésével Veszprém és a Bakony-Balaton régió lehetőséget kapott arra, hogy megmutathassa páratlan kulturális kincseit Európának és a világnak. A régió településeit egészen új oldalukról ismerhettük meg: láthattuk, hogy milyen sokszínűség rejlik apró falvakban és nagyobb városokban egyaránt. A programoknak köszönhetően megtapasztalhattuk, hogy a kultúra a legváratlanabb utakon, a legrendhagyóbb tereken is meg tudja vetni a lábát, hogy egy erdő, egy elhagyatott erőmű vagy egy templomrom is lehet egy koncert, színházi előadás vagy akár egy egész fesztivál helyszíne.

Az elmúlt időszakban a települések rácsodálkoztak arra, mennyi gazdagság rejlik a környezetükben és ez, úgy gondolom, egyfajta nyitottságot hozott a régió életébe. Olyan folyamatok indultak el, amelynek köszönhetően sokkal bátrabban nyúlnak majd a közösségek a rendhagyó megoldásokhoz és természetesen az is fontos, hogy a települések egymás értékeire is rácsodálkozhattak, így számtalan együttműködés jöhetett létre falvak, városok és községek között. Ennek köszönhetően olyan pozitív energiák szabadultak fel az Európa Kulturális Fővárosa címhez kapcsolódva, amelyek hosszútávú lendületet adhatnak a térség számára.

Egy nagyon céltudatos, építkező munka volt az, amelyet a felvezető és a címviselés évében végeztek a programhoz csatlakozott települések. A kulturális kínálat már nem csak az idelátogatókat akarja megszólítani, hanem az itt élő közösségek mindennapjait is színesíti. Pajta Programunknak és a Kultháló bázisoknak köszönhetően a helyi közösségeket összefogása és a helyi identitás tovább erősödött, az alkotó csoportok megismerték egymást, az ide érkező látogatók pedig jobban bekapcsolódhattak a települések mindennapjaiba.

Mindkét program jó alkalom volt arra is, hogy a Bakony-Balaton régió kulturális közösségei nagyobb láthatóságot kapjanak és ez a szezonális leküzdésében is fontos mérföldkő. Veszprém és a régió intézményei olyan egyedülálló lehetőségeket és tapasztalatokat kaptak, amelyek nem csak a programév alatt, hanem hosszútávon segít a magas színvonalú kulturális kínálat szervezésében.

Nagy büszkeség, hogy „10 hónap-10 kihívás” elnevezésű felkészülésünk bekerült a Green Destinations TOP100 Fenntartható turisztikai jó gyakorlatok világversenyének 2023-as nyertesei közé, emellett a Művészetek Háza Családbarát Munkahely lett, a Veszprémi Petőfi Színház Zöld Minősítési díjat kapott, az Eötvös Károly Megyei Könyvtár pedig az ország első kutyabarát könyvtára lett.

Programunknak köszönhetően a kulturális intézményeink együttműködése megerősödött, amely lendületesen segíti a város mindennapjait, turizmusát. A közös jegyrendszer bevezetésével és a veszprémi lakosoknak szóló Veszprém Kártyával tovább ösztönöztük a helyi kulturális fogyasztást.

Ennek köszönhetően jól látszik, hogy azon törekvésünk, amellyel a veszprémi történelmi belvárost kívántuk újból élettel megtölteni, sikerrel járt. Az Utcakép Fejlesztési Program keretében nyíló új üzletek, közösségi terek és hiánypótló szolgáltatások következtében újra élettel teltek meg a városközpont utcái és terei, és ezzel új szint vittek Veszprém mindennapjaiba. Annak, hogy mindez működik, bizonyítéka, hogy 2023-ban 1 millió 660 ezer ember látogatta meg a történelmi belvárost.

És hogy mi a legfontosabb tapasztalat, amit az Európa Kulturális Fővárosa cím ránk hagyott? Az együttműködések, amelyek során ajtót nyitottunk egymás és a világ felé, ahol felismertük, hogy együtt többek vagyunk és amelyek a jövőben még újabb távlatokat nyithatnak. Kulcsfontosságú, hogy a helyiek továbbra is aktívak legyenek a településükön, hogy tovább erősítsék helyi identitásukat és hosszú távon is büszkéek legyenek a közösségeikre, a lakóhelyükre, kulturális kincseikre és örökségükre.

Aki most Veszprémbe vagy a Bakony-Balaton régióba látogat, találkozik a hely szellemével. Szembetűnő, hogy ez egy jó hely, ahol a helyiek is jól érzik magukat. Talán ez a legfontosabb, amit az Európa Kulturális Fővárosa cím adhatott nekünk.

